

Verslagen gesprekken verdiepingssessies 'Een goede start'

- [Verlag 1](#)
- [Verlag 2](#)
- [Verlag 3](#)
- [Verlag 4](#)
- [Verlag 5](#)
- [Verlag 6](#)

Verlag 1 verdiepingssessie 'Een goede start' in het kader van de Agenda Sociaal 013

De ontmoeting vindt plaats op **woensdag 20 december 2017** van 09.30 tot 11.00 uur in Tilburg. Voor de ontmoeting zijn diverse professionals uitgenodigd, vanuit het onderwijs (voorgezet- en basisonderwijs), maatschappelijk werk, buurtsport, jeugdarts, jongerenwerk en de gemeente. In totaal zijn er 22 deelnemers uitgenodigd, waarvan er 14 zijn gekomen. Daarnaast was er een gespreksleider aanwezig.

Agenda van de ontmoeting

- Opening
- Voorstelronde
- Korte beschrijving casussen
- Verdiepingssessie
- Plenaire terugkoppeling
- Afsluiting

Opening

Wat houdt 'een goede start' nu precies in, wat is er nodig om kinderen en jongeren in Tilburg-Noord een betere en 'een goede start' te kunnen bieden? Daarover gaat dit gesprek. Het idee is te komen tot ideeën en handelingen om een goede start te bevorderen. Onder leiding van de gespreksleiders wordt besproken wat er voor heel jonge kinderen nodig zou zijn om problemen, die nu bijvoorbeeld bij kinderen op de school (vo) zich voordoen, voorkomen hadden kunnen worden.

Opmerkingen die tijdens het vooroverleg zijn gemaakt:

- Een directeur/locatieleider is ook een sociaal werker
- Van belang is integraal te kijken naar gezinnen
- Waar houdt de verantwoordelijkheid van een school op? Naar wie gaat de verantwoordelijkheid dan?
- Present zijn – luisteren – hanteerbaar maken
- Procesbegeleiding / gespreksmethode: Theory U (vanuit innovatielab)

De Agenda Sociaal 013 is een initiatief, maar geen project van de gemeente Tilburg. Het is een langdurig pact van, voor en met de stad. Veel partijen zetten met elkaar de schouders onder de vier gekozen thema's:

- Een goede start
- Ruimte om te leven
- Optimale kansen
- Wereld die mij ziet

Voor het kunnen geven van 'een goede start' hebben we blijkbaar iets anders nodig dan nu het geval is: meer samenwerking en kortere lijnen. Vanuit onze eigen positie en functie zijn we op zoek naar die verbinding, zodat de ontwikkeling van kinderen zo ongestoord mogelijk verloopt.

De scholen willen kinderen een goede start bieden door hun ontwikkeling op de eerste plaats te zetten. Dit is ook één van de doelstellingen van het onderwijs. Dit willen we bereiken in samenwerking met ouders, scholen en bij kinderen betrokken instanties. Regelmatig worden er met de scholen gesprekken gevoerd over dit onderwerp. School B. (vo) heeft een aantal vraagstukken aangereikt. Als school wil je alles doen om een leerling te helpen, maar wat is toegestaan? Hoe ver mag en kan je gaan? De missie van een school is om alle leerlingen met een zo goed mogelijke kwalificatie de school te laten verlaten. Deze bijeenkomst is bedoeld om gezamenlijk de agenda sociaal 013 op te pakken, startend in Tilburg Noord.

Voorstelronde

Alvorens er uitleg wordt gegeven over de casus vindt er een voorstelronde plaats.

Deelnemers N. en J. moeten om 10.30 uur de bijeenkomst verlaten.

1	Strateeg gemeente	L.
2	Woningbouw/ gespreksleider	M.
3	Jeugdarts	A.
4	Buurtsport	K.
5	Jongerenwerk	B.
6	Jongerenwerk coördinator	T.
7	Directeur basisschool A.	N.
8	Coördinator samenwerkingsverband scholen	J.
9	Weekendschool	P.
10	Teamleider school B. (vo)	C.
11	Organisatie voor maatschappelijk werk	W.
12	School-buurtmedewerker	V.
13	Lid raad van bestuur, vereniging scholen	O.
14	Beleidsmedewerker vereniging scholen	Z.
15	Beleidsmedewerker gemeente	Y.

Korte beschrijving casussen

Onder leiding van gespreksleider M. wordt dit gesprek gevoerd. Deelnemers C., N. en J. beschrijven in het kort hun casus en hierna gaat het gezelschap in twee groepen uiteen om de casus nader uit te diepen aan de hand van 3 vragen: Wat heb je gedaan? Wat had je liever gedaan? Wie had ik nodig gehad? In beide casussen staat de manier van werken centraal, en de vraag hoe we verbinding kunnen leggen en elkaar helpen.

Casus PO (primair onderwijs)

Deelnemer N. geeft aan dat voor de basisschool de rol van de ouders cruciaal is. Educatief partnerschap en kinderopvang zijn de twee basispijlers. Door de harmonisatie zijn er nu ouders die hun kinderen niet meer naar de opvang doen. Kinderen komen dan pas naar school vanaf groep 1. Daarnaast zijn er veel kinderen van migrantengezinnen die geen Nederlands thuis spreken. Deze kinderen starten dan met een grote taalachterstand. De taalschool is namelijk pas vanaf 6 jaar. Dus er ontstaan veel problemen. Naast taalproblemen spelen er ook armoedeproblemen. Stokkasselt is een wijk met veel sociale woningbouw; er wonen veel migranten- en vluchtelingengezinnen. De vraag is nu hoe we ervoor kunnen zorgen dat deze ouders toch hun peuters naar de kinderopvang brengen. Wat kunnen we doen en wie hebben we nodig om dit voor elkaar te krijgen? De subsidiestromen (VVE en Weer Samen Naar School) zijn maar tijdelijk.

Casus VO (voortgezet onderwijs)

Deelnemer C. vertelt over een situatie van een leerling waarbij ook de kinderbescherming is betrokken. Zijn ervaring is dat de school regelmatig geen contact met, of informatie krijgt van, de verschillende instanties die betrokken kunnen zijn bij hun leerlingen. Deze instanties lichten de school niet in als er iets met de bewuste leerling aan de hand is. En andersom is het voor de school heel lastig om de juiste instantie (bijvoorbeeld de huisarts) te pakken te krijgen bij een concrete of acute hulpvraag. In precaire situaties schakelt de school dan deelnemer V. in (school-buurtmedewerker) die bijvoorbeeld snel contact gaat zoeken met de ouders.

Deze casus toont aan welke impact de ingewikkelde thuissituatie van leerlingen heeft voor hun welbevinden op school. De school voelt zich genooddaakt om vaak ook allerlei praktische zaken voor leerlingen te regelen. Bijvoorbeeld blijven veel leerlingen na schooltijd op school rondhangen, omdat daar wel Wifi is en thuis niet. (ook basisschool A. biedt 'gratis Wifi' aan).

Deelnemer J. geeft voorbeelden van praktische zaken die een school voor leerlingen moet regelen omdat de ouders daar zelf niet toe in staat zijn, niet in beeld zijn, vanwege ploegendienst liggen te slapen of omdat er thuis geen computer staat. Zo helpt de basisschool de leerlingen die thuis geen computer hebben bij het bestellen van hun boeken voor de middelbare school. Zelfs helpt men bij het plakken van een fietsband of het regelen van een fiets zodat een kind naar school kan. Er spelen bij deze kinderen allerlei zaken die hun schoolcarrière bemoeilijken. Er zijn kinderen die thuis moeten mantelzorgen.

Belangrijk is volgens deelnemer C. dat er daarom altijd bij een leerling wordt doorgevraagd om erachter te komen wat er echt speelt. Deelnemer C. heeft inmiddels vernomen dat in armlastige situaties de Stichting Johan Stekelenburg hulp kan bieden door bijvoorbeeld te zorgen voor een fiets voor een kind. Hij vindt het wel een zoektocht om de juiste persoon of instantie te vinden die dit soort hulp biedt.

Verdiepingssessie

In de verdiepingssessie wordt de casus besproken, gezien vanuit de mens en niet vanuit de instantie of de regelgeving: Wat heb je gedaan?, Wat had je liever gedaan?, Wie had ik nodig gehad? Het gaat hier om een reactie op een incident, maar is het een structureel probleem?

Groep 1 (VO)

Deelnemer C. geeft aan dat hij een e-mail bestaande uit verschillende pagina's heeft ontvangen van een zorginstelling. In zijn beleving zijn er partijen die heel veel aan het bespreken zijn maar in de praktijk niet tot snelle actie komen. Er zijn partijen die alles voor een kind willen regelen en aan de andere kant zijn er partijen die dit belemmeren. Het is belangrijk om je hart te volgen en te proberen om de droom van het kind uit te laten komen.

Op welke manier had de betreffende casus het beste opgepakt kunnen worden?

Volgens deelnemer C. had de kindbescherming de school moeten inlichten over de bewuste casus. Een simpel telefoontje is voldoende. De school is zo klein dat het niet uitmaakt wie de kindbescherming aan de lijn krijgt, de lijnen zijn kort. Als de school op de hoogte is, kan deze gerichte vragen stellen aan hun leerling om zo betrokkenheid te tonen en diens vertrouwen te krijgen. De leerling kan dan in de ochtend de vraag krijgen hoe zijn of haar ochtend is verlopen, dat is een goede start. De scholen staan vaak overal buiten omdat zij niet op de hoogte worden gehouden.

Deelnemer K. geeft aan dat de communicatielijnen te lang zijn en dat de kern waar het om gaat niet wordt besproken. Door professionaliteit en emotie te tonen krijgen we aandacht voor het kind. De lijnen moeten korter. Hoe ver gaan we als professionals en hoe ver gaan we als persoon?

Deelnemer C. geeft aan dat het heel belangrijk is om signalen af te kunnen geven. En dat verwacht hij ook van de andere instanties. Het is heel belangrijk om elkaar op de hoogte te houden van wat er speelt omtrent een kind.

Waar ligt de grens met betrekking tot de betrokkenheid?

Deelnemer K. geeft aan dat als een kind hulp nodig heeft, hij professioneel genoeg is om het kind te helpen. En als daar ook veel emotie bij komt kijken, dan is het maar zo, als het kind maar geholpen wordt. Hierbij is geen sprake van een grens.

Deelnemer P. geeft aan dat ze zelf zaken oppakt, omdat de lijnen met de verschillende instanties te lang zijn om meteen tot actie over te kunnen gaan. Het is ook belangrijk om zelf te investeren in het onderhouden van contacten met verschillende instanties. Op deze manier weten ze P. te vinden en is er een wisselwerking.

Vanuit de groep wordt de wens uitgesproken om elkaar op te zoeken bij verschillende casussen. De oproep is elkaar opzoeken om te delen en om hulp te vragen. Deze bijeenkomst en manier van overleggen ervaart men als zinvol en zou men graag vervolgd willen zien.

Belangrijk is om snel actie te ondernemen als er een signaal wordt afgegeven, vindt deelnemer C.. K. vindt ook belangrijk om ervaringen met elkaar uit te wisselen rondom kinderen. Waar nodig neem je actie.

Hoe zit het met de workload?

K. geeft aan dat het een stuk van jezelf is, hij kijkt niet naar zijn uren. Zijn hart gaat uit naar de kinderen en hij krijgt hier energie van. Deelnemer C. geeft aan dat hij en zijn collega's hart hebben voor de kinderen. Kortom: Betrokkenheid en korte lijntjes zijn belangrijk. Daarnaast zijn er financieringsmogelijkheden nodig.

Allen zijn het erover eens dat:

- het kind centraal moet staan, men met elkaar de samenwerking moet zoeken en dat barrières die instanties opwerpen moeten worden weggenomen.
- er het vertrouwen in elkaar moet zijn dat alles gedaan wordt in het belang van het kind.

Systemen van instanties zijn ondersteunend, geven richtlijnen maar zijn niet bepalend. Er moet ruimte zijn om het beste te kunnen doen in het belang van het kind. Met hart en ziel, met klotsoksels, moet alles gedaan worden in het belang van het kind en die houding zou men ook graag bij anderen terugzien

Vanuit de groep wordt de wens uitgesproken om op korte termijn opnieuw samen te komen. Er zal een vervolgoverleg georganiseerd worden.

Groep 2 (PO)

In de uitvoering voelen we ons soms machteloos. We worden wel bevroegd, maar ook al geven we allerlei bezwaren aan waarom we het geen goed idee vinden, toch voert de gemeente de harmonisatie uit, aldus deelnemer N.. Ze licht toe dat door de harmonisatie de peuterspeelzaal en kinderopvang vanaf januari 2018 samengaan. Het betekent voor de peuterspeelzaal in haar school dat ze de blokken moeten gaan uitbreiden. Het betreft landelijke wetgeving waar de gemeente Tilburg een lokale invulling aan kan geven. Zij en ook anderen hebben aan de gemeente aangegeven dat ze het geen goed idee vinden en hebben aan de beleidsmedewerkster van de gemeente allerlei suggesties aangedragen om de overgang soepel te laten verlopen. Maar ze zien die niet terug in de uitvoering. De school moet nu zelf maar oplossingen organiseren. De formulieren zijn ingewikkeld om in te vullen en veel ouders (laag geletterd, soms analfabeet, of de Nederlandse taal niet machtig) hebben daarbij hulp nodig. Ouders krijgen het belastingvoordeel pas achteraf en moeten eerst de bijdrage voor de kinderopvang voorschieten. De school heeft, samen met het kinderdagverblijf, het samenwerkingsverband tussen scholen en maatschappelijk werk, mensen moeten mobiliseren die ouders helpen met het invullen van de formulieren. Dit is echter niet de verantwoordelijkheid en primaire taak van een school. Het goed voorlichten van de ouders is een van de basispijlers voor de goede start van een kind op school.

Deelnemer Y. licht toe dat de scheiding tussen peuterspeelzaal en kinderopvang is opgeheven. Inhoudelijk moet de kinderopvang opschuiven richting de peuterspeelzaal en de kinderen gaan voorbereiden op het primair onderwijs; qua organisatie en blokken schuift de peuterspeelzaal op naar kinderopvang. Voorheen kregen ouders een bijdrage voor kinderopvang via de gemeente, nu moet het via de belastingdienst worden geregeld.

N. merkt op dat de bal steeds bij de school ligt, want de school is de vindplaats en het aanspreekpunt voor ouders. De school moet oplossingen zoeken voor vraagstukken waar ze zelf als school geen invloed op heeft en niet verantwoordelijk voor is, maar wel last van heeft. Basisschool A. heeft 3 kleutergroepen van 26 kinderen waarvan de helft uit vluchtelinggezinnen komen, soms getraumatiseerd, en kinderen die nooit naar een peuterspeelzaal zijn geweest. Terwijl er de afgelopen jaren zoveel is geïnvesteerd in VVE en Weer samen naar School.

Speelt er voor wijk Stokhasselt meer dan de harmonisatiewet, vraagt Y..

Ja, maar ouders zeggen op basis van de informatie die ze gekregen hebben, dat ze hun kind niet naar de kinderopvang gaan doen. Dus wat er nu gebeurt is tegenstrijdig met het doel kinderen een goede start te geven, aldus N.. In Noord wordt van alles aangeboden: Speelothek, ouderkamer, GGD geeft voorlichting over goede voeding en informatie over mantelzorg. Maar al dit aanbod in Stokhasselt is afhankelijk van eventuele beschikbare subsidies. Voor de school is onduidelijk wat ervan overblijft als in 2018 de impuls gelden stoppen. De school kan in dat geval de ouderkamer en de speelothek niet draaiende houden. 1 op de 2 kinderen zit onder de armoedegrens, Stokhasselt is de armste wijk van Brabant. Zij probeert als directeur van de basisschool bestuurders en beleidsmakers in het onderwijs te overtuigen om op haar school eens te komen kijken. Ze zal de burgemeester (die 20-12 op bezoek komt) ook verwittigen over de situatie. Haar grote zorg is ook dat hetgeen de afgelopen 10 jaar in Noord is opgebouwd, straks wegvalt als er geen impuls gelden meer zijn.

Wie en wat is nodig?

Borging van gelden en ook een flexibele interpretatie van de regels/harmonisatiewet. Dus maatwerk, kijkend naar wat de ouders van deze school nodig hebben. Naast het invoeren van de veranderende wetgeving had de gemeente een faciliteit moeten inrichten, om in ieder geval de eerste maanden de omslag op te vangen. Dat signaal is door meerderen al een half jaar geleden richting de gemeente afgegeven.

Kan het nu worden geregeld?

Ja. Ook de organisatie voor maatschappelijk werk is bezig met het organiseren van formulierhulp. Daarnaast zal ook kinderopvang iets moeten organiseren om hun doelgroep-ouders te bereiken en gerichte informatie te verstrekken over de wijzigingen (andere bloktijden, veranderde financiering). Van de contactpersoon van kinderdagverblijf A. heeft ze vernomen zij daar geen tijd voor hebben. Men moet meer proactief hiermee aan de slag gaan.

Deelnemer S. (jeugdarts) beaamt dat het nodig is om ouders uit andere culturen voor te lichten over gebruiken in Nederland en hen erop te wijzen dat ze hun kinderen op tijd naar school moeten brengen. Ze geeft aan dat het ook bij hen nu volloopt met VVE-aanvragen; er wordt door ouders om meer opvangtijden gevraagd. Ook zij hebben te maken met veel administratieve drukte in verband met formulieren die ingevuld moeten worden.

Is er voldoende mankracht hiervoor beschikbaar?

De mankracht hiervoor op kinderdagverblijf B. is er niet meer. De organisatie voor maatschappelijk werk organiseert formulierhulp in diverse wijkcentra, maar ervaart dat de drempel om naar een wijkcentrum te gaan soms voor ouders te hoog is. Via de ouderkamer zijn ouders beter te bereiken.

Eigenlijk zouden bij inschrijving bij het consultatiebureau de ouders al voorgelicht moeten worden en zouden ouders over de kinderopvang voorgelicht moeten worden. De ervaring leert dat vooral met ouders uit andere culturen 1 op 1 voorlichting nodig is en groepsbijeenkomsten niet zoveel zin hebben.

Een suggestie van deelnemer M. is om alsnog een soort '*kinderdagverblijf APK*' in Noord te organiseren om ouders te helpen met de formulieren en voor te lichten. Y. stelt voor om daarnaast het proces vanaf consultatiebureau tot kinderdagverblijf in beeld te brengen en te kijken op welke momenten een interventie en voorlichting richting ouders nodig is, te kijken waar in het proces hiaten zitten. M. stelt voor om een aanvraag binnen het kader van Tilburg Akkoord te doen om een ondersteuner aan te trekken die zowel dat proces in beeld kan brengen en die ook de gesprekken met ouders gaat voeren. Met de kanttekening van N. dat alleen informeren niet voldoende is. Ouders moet men soms aan de hand nemen om echt stappen te zetten. Vooral bij vluchtelinggezinnen die uit traumatische situaties komen, vaak hoogopgeleid (Syriërs) is een specifieke benadering gewenst.

De vervolgspraak wordt gemaakt om dit in gezamenlijkheid snel met elkaar te regelen. Voorts dat vaker met elkaar dit soort gesprekken moeten worden gevoerd om dit soort verbindingen te maken en waar nodig naar pragmatische oplossingen te zoeken.

N. vindt het werken met verschillende subsidiestromen en de verantwoordingsmanieren zeer belastend en tijdrovend voor de school. Haar oproep: geef ons meer vertrouwen.

Y. merkt op dat wellicht kinderdagverblijf A. de subsidieaanvraag zal moeten doen.

Wie zijn er nodig om het voorstel verder uit te werken?

Genoemd worden: beleidsambtenaar en deskundige harmonisatielawet, N., consultatiebureau, kinderopvang, organisatie voor maatschappelijk werk.

De afspraak wordt gemaakt dat half januari een overleg met deze groep wordt georganiseerd.

Z. neemt dit op zich.

Vervolgafspraken volgens het 4 x 4 principe:

Over 4 uur wordt burgemeester Theo Weterings geïnformeerd.

Over 4 dagen wordt een afspraak geregeld met de kleine groep (taskforce) om het idee verder uit te werken.

Over 4 weken het vervolgoverleg plannen.

Over 4 maanden een pilot organiseren om er uitvoering aan te geven.

Dit proces gaat wellicht meer winst oplossen dan alleen het probleem rondom de harmonisatielawet, aldus Y.. Met deze expertise kunnen we ook voorspellen waar het ook in de verdere processen mis kan lopen. Als blijkt dat er binnen de Harmonisatielawet ruimte is om het anders en beter in te richten, dan zal dat volgens haar wellicht worden gedaan.

Plenaire terugkoppeling (volgens 4 x 4 principe)

- *Hoe is dit gesprek ervaren?*
 - Elke casus is maatwerk en vraagt om tijd en ruimte.
 - Het is heel fijn om verschillende casussen met elkaar te kunnen delen en te horen hoe anderen zaken oppakken.
 - Fijn om te zien hoe mensen met het hart zaken oppakken. Iedereen zit er met veel emoties en betrokkenheid in.
 - Het systeem moet ondersteunend zijn en niet bepalend.
 - Er zijn te veel systemen. Elk kind is maatwerk en daarvoor geldt geen standaard.

- De gemeente heeft last van verzakelijking; zaken en situaties moeten op een meer menselijke manier benaderd worden.

- *Wat doe je over 4 uur?*

Elkaar opzoeken en vanuit het hart al het mogelijke doen om iets geregeld te krijgen voor de kinderen. Dit kan al vanaf nu.

Het is van belang om nu meteen zaken door te pakken. Hoe kunnen we ons verhaal versterken, niet alleen met woorden maar ook meteen met daden? Hoe kunnen we het professioneel vertalen naar de andere instanties die hierbij nodig zijn?

- *Wat doe je over 4 dagen?*

De gemeente vragen om medewerking te verlenen (bijvoorbeeld ruimte aanbieden voor kinderen om te sporten) en niet onnodig zaken belemmeren die geregeld kunnen worden in het belang van het kind.

De energie zou men niet moeten steken in het overtuigen van de instanties over de noodzakelijkheid van de te zetten stappen. De emotie tonen want is ook gereedheidskracht, maar hoe dit professioneel vertalen naar andere organisaties?

Tijd en ruimte voor dit thema creëren.

- *Wat doe je over 4 weken?*

Elkaar weer opzoeken om zaken te bespreken, zoals: nagaan hoe buurtsport voor jongeren in gymzalen te regelen (gemeente); uitzoeken of voor de nieuwe setting van het kinderdagverblijf een financiële APK voor ouders kan worden geregeld. Een nieuw overleg voor deze groep beleggen (L.)

- *Wat doe je over 4 maanden?*

Enkele concrete casussen oppakken en een pilot draaien, bijv. bij de gezinnen langsgaan en hen niet alleen voorlichten, maar hen zo mogelijk bij de hand nemen in het belang van hun kind(eren).

En met de verschillende instanties (die aan de systeemkant zitten) in overleg gaan om onze bevlogenheid door te geven. Hen de vraag voorleggen waarom ze het zo georganiseerd hebben waardoor er obstakels zijn. De proceskant in beeld brengen.

Basisscholen zeggen dat ouders niet komen omdat ze geen oppas hebben. Als basisschool wel oppas regelen? De maatschappelijke vraag dient zich aan tot hoever we hierin willen gaan. Tot hoever willen we gaan om de kanteling in gezinnen teweeg te brengen?

Leren van succesvolle initiatieven in de keten. Bijvoorbeeld organiseert de Ouderkamer in Tilburg Noord voorlichting in jip-en-janneketaal. Of basisscholen en praktijkschool die ouders/moeders met de bus laat ophalen en hen een rondleiding geven op de school van hun kind.

Afsluiting

Er hadden in dit overleg meer stappen gezet kunnen worden als er meer tijd was. Duidelijk is dat iedereen er met veel hart en emotie in zit. Als vervolgstap is afgesproken om in gesprek te gaan met de verschillende instanties. Deze groep spreekt af om in januari opnieuw bij elkaar te komen en dan ook met de personen die nu niet bij aanwezig konden zijn. Het overleg zal dan ook wat langer duren. Voor de grotere groep, dus met instanties erbij, zal begin maart een afspraak worden ingepland.

Verslag 2 verdiepingssessie 'Een goede start' in het kader van de Agenda Sociaal 013

De ontmoeting vindt plaats op **maandag 26 januari 2018** van 09.00 tot 12.30 uur in Tilburg. Voor de ontmoeting zijn diverse professionals uitgenodigd: GGD, sociaal werk, woningbouw, kindercentrum A., buurtsport en de gemeente. In totaal zijn er 12 deelnemers en een gespreksleider aanwezig.

Agenda van de ontmoeting

- Opening
- Voorstelronde
- Verdiepingssessie
- Afronding

Opening

Gespreksleider opent de bijeenkomst: We zijn hier om te praten over hoe we kinderen een zo goed mogelijke start kunnen geven. We zijn allemaal kind geweest en kunnen uit die ervaring putten om een bijdrage te leveren aan dit onderwerp. In die reden is aan de deelnemers vooraf gevraagd een tekening te maken over de plek waar ze als kind het liefst speelden en aan de hand daarvan heeft iedereen zichzelf voorgesteld.

Voorstelronde

1	Woningbouw/ gespreksleider	M.
2	Buurtsport	K.
3	Kindercampus A.	B.
4	Omgevingsmanager	N.
5	Woningbouw	J.
6	Wijkregisseur	C.
7	Organisatie voor sociaal werk	T.
8	Organisatie voor sociaal werk	W.
9	Strateeg gemeente	V.
10	Strateeg gemeente	L.
11	GGD	O.
12	GGD	Z.
13	Beleidsmedewerker gemeente	Y.

Verdiepingssessie

Aan deelnemer B. wordt gevraagd om te vertellen hoe het staat met kindercampus A.

B: De verbouwing is klaar. Ik ben er werkzaam sinds januari 2017. De kindercampus ligt aan een plein. Er waren meerdere scholen met te weinig leerlingen. Daarom is besloten basisschool A. en basisschool B. samen te voegen en samen met kinderopvang A. (daar is B. werkzaam) de kindercampus te starten. Ze hebben aantal verhuizingen en verbouwingen achter de rug en inmiddels is de verbouwing klaar en zitten ze in de definitieve gebouwen. Het gaat fantastisch, de kinderen vinden er makkelijk hun weg. Ook het idee om niet alleen klassikaal les te geven, maar ook op een andere manier les te geven werkt heel goed. De school is klaar, maar het plein moet nog ingericht worden.

De samenwerking heeft voor alle partijen voordelen. We kunnen van elkaars ruimte gebruik maken en ook de aansluiting tussen de verschillende leeftijdsgroepen loopt boven verwachting goed. De onderlinge uitwisseling van verschillende leeftijden is voor iedereen heel verrijkend. Fantastisch om te zien. Aan het plein hebben ze twee gebouwen. De kleintjes (t/m leeftijd 6/7, groep 3) zitten in het ene gebouw en vanaf 8 jaar zitten ze in het andere gebouw. Maar dat kennen de kleintjes ook, omdat daar de grote aula is waar bijeenkomsten, jaarafsluitingen en voorstellingen gehouden worden. De oudere kinderen kunnen de BSO gebruiken tijdens schooltijd en de kinderopvang kan het schoolplein gebruiken na schooltijd. Het gebouw voor de kinderopvang is daar ook speciaal voor ingericht met een groene tuin met veel ontdekplekken. De lokalen zijn daarop ingericht en groep 1, 2 en 3 komen daarbij. Het samenvoegen van de kinderopvang en de laagste klassen gaat zo vanzelf. De kinderen kunnen door deze brede opzet veel makkelijker aansluiting zoeken op hun eigen niveau. Er wordt nog volop ontwikkeld: waar zijn de grenzen? hoe zit de wetgeving? hoe kunnen we daar iets moois van maken?

Wat heb je nog nodig?

B.: De buurt/wijk. We zijn die stap vergeten bij de focus op de binnenkant: de buurt meenemen. Aanvankelijk hebben we een poging gewaagd. In januari 2017 is er een bijeenkomst met de buurt georganiseerd om te kijken wat ze willen, verwachten, waar ze bang voor zijn. Daarna is vooral gefocust op de inhoud en de binnenkant. De buurt voelde zich daardoor ook vergeten. Het is ook moeilijk om als onderwijzers te weten hoe je dat doet, de buurt erbij betrekken. We willen de buurt mee laten profiteren.

Gespreksleider M.: je ziet dat maatschappelijke partijen/scholen soms elkaar niet weten te vinden, omdat ze een andere taal spreken, vooral naar binnen gericht zijn in zo'n fusie-traject. Terwijl het juist belangrijk is om verbindingen met die buurt te leggen. Ik heb zelf in Rotterdam gewerkt, waar kinderen zich op het schoolplein keurig gedroegen, maar op het buurtplein dan weer hun oude gedrag vertoonden. Omdat ze daar weer hun oude vriendjes tegenkwamen die de verkeerde dingen lieten zien.

Hoe hebben de ouders gereageerd, voor de fusie, en ook nu?

B.: de kinderopvangouders hebben vrij relaxed gereageerd, want de school is nog ver weg. Ze weten nog niet of ze later de kinderen wel naar deze school doen. En het kinderopvanggedeelte bleef eigenlijk ongewijzigd, zowel qua visie als qua lokaal. Voor de scholen lag dat anders; basisschool A. en basisschool B. hadden echt een andere cultuur en ook een ander publiek; er bestond angst dat dat niet bij elkaar zou passen. Uiteindelijk is alles bij elkaar gezet en bleken ze allemaal mensen te zijn. En is het allemaal goed gekomen op grond van elkaar ontmoeten en in gesprek blijven. Er zijn ook twee denktankavonden georganiseerd met de ouders, de buurt, de leerkrachten en pedagogisch medewerkers om iedereen die wilde erbij te betrekken.

In welke mate is er een verbinding tussen de buurten en de scholen? Zitten er ook veel ouders van buiten de buurt?

B.: voornamelijk uit de buurt. Maar ook ouders uit Tilburg Noord over het kanaal, die in hun buurt geen aansluiting vinden komen naar de kindercampus. Armhoef heeft een eigen opvang, als die vol zit worden ze naar mij doorgestuurd. Maar wij hebben alleen maar tweeverdieners natuurlijk, want anders krijg je geen kinderopvangtoeslag, dus dat is onze grootste groep. Door de peuter-harmonisatiewet kan de populatie de komende tijd nog veranderen.

Graag een toelichting op de verandering die sinds 2018 is ingezet rondom kinderopvang etc.?

B.: Vroeger had je de peuterspeelzaal, maar die bestaat niet meer. De kinderen gingen daar 2 of 4 dagdelen van 2,5 tot 3 uur naartoe. Vaak voor ontwikkelingsondersteuning zodat ze een goede start op school zouden hebben. Dat is nu volledig samengevoegd met de kinderopvang; nu komen alle

peuters samen in dezelfde groep en krijgen hetzelfde aanbod. En het is aan de pedagogisch medewerkers om daar goed op in te gaan spelen. De dag is nu ingedeeld van half 8 tot 1 en van 1 tot half 7, met flexibele inloop- en ophaaltijd. Dus langere tijd om met de kinderen samen te zijn dan eerder in de peuterspeelzaal. De gesubsidieerde plaatsingen, dus kinderen met een VVE-indicatie van de GGD krijgen 3 dagdelen. Iedereen krijgt wel hetzelfde aanbod. Veel kinderen worden door de ouders aangemeld omdat ze werken. Deze ouders gaan niet actief voor een indicatie. Ze schat dat ongeveer 25 tot 30% van de kinderen een VVE-indicatie voor extra ondersteuning zouden krijgen als ze getest zouden worden. Vooraf waren ze bang dat er minder inschrijvingen zouden komen, ook al omdat er een grote groep kinderen 4 jaar werd. Maar de kinderopvang zit nu al vol voor het komende anderhalf jaar. Het harmonisatieverhaal slaat goed aan. De angst was dat ze peuters zouden verliezen, omdat het ingewikkelder wordt - je moet kinderopvangtoeslag aanvragen etc. om een kind geplaatst te krijgen – maar die angst blijkt ongegrond.

Gespreksleider M.: in december was er ook een bijeenkomst. Toen was de angst erg groot dat als gevolg van de harmonisatiewet er minder kinderen zouden komen, en er meer splitsing zou komen, wat in tegenstelling zou zijn met het idee van een Goede Start. Gisteren was er ook een bijeenkomst en het blijkt vooralsnog enorm mee te vallen.

Deelnemer B.: Wij hebben ook heel veel ruimte, tijd en geld gekregen van het bestuur om goede ondersteuning te bieden, bijv. door een tolk in te zetten, subsidies mee aan te vragen, actief te begeleiden.

W.: En de organisatie voor sociaal werk heeft ook geïnvesteerd in een 'formulierenbrigade'.

N.B. Deelnemer K. moet helaas de bijeenkomst verlaten vanwege een andere afspraak. Hij is buurtsportwerker en de leeftijd waarmee hij werkt is vanaf 10 jaar, hoewel hij graag meedenkt over activiteiten voor ook jongere kinderen. Dus hij wil graag voor een eventueel vervolg uitgenodigd worden. Zijn advies: op het moment dat kinderen al goede stappen kunnen zetten (2/3) kan je al met ze met beweging en sport aan de slag.

Deelnemer B. heeft niet het idee dat ze kinderen te weinig voorbereid bij overdragen naar de basisschool. Weet ook niet precies hoe de VVE-indicatie in elkaar steekt.

Deelnemer O. zal het VVE-protocol GGD toesturen naar deelnemer B..

O.: de GGD komt op alle locaties, als ze merken dat een kind geen gebruik maakt van een gegeven indicatie, dan wordt de indicatie ingetrokken, want het is zonde om een plek open te houden als er geen gebruik van wordt gemaakt.

Discussie over of je de mensen bereikt die het hard nodig hebben. Vroeger was de peuterspeelzaal erg laagdrempelig en heel goedkoop. Komen ouders van kinderen met achterstand of zijn het andere ouders waardoor de wachtlijst ontstaat?

Deelnemer Y.: het is nog te vroeg om dat te kunnen zeggen. Het enige dat we kunnen constateren is dat de aantallen kinderen op de kinderdagverblijven hetzelfde zijn gebleven.

Deelnemer Z.: kun je de cijfers opsplitsen naar hoog- en laagopgeleiden? Of laag- en hoog sociaaleconomische status?

Deelnemer B. licht toe hoe ze met ouders daarover in gesprek gaan. Ouders moeten eerlijk opgeven wat ze verdienen op de jaaropgave. Ouders zeggen vooraf vaak uit trots dat het inkomen hoger is dan het feitelijk is. En hebben vervolgens moeite met de hoogte van de prijs die ze moeten betalen voor de kinderopvang.

V. We hebben het over alle kinderen in Oud Noord. Dus kinderen die al bij het kindercentrum zitten, maar misschien ook een heleboel kinderen waarvan het belangrijk is dat die gezien worden en een

steuntje in de rug krijgen. Een deel die nu wel bij het consultatiebureau zit die er ook naar toe zouden moeten.

Deelnemer O.: er zijn maar weinig ouders die niet gebruik willen maken van voorschoolse opvang. Soms brengen ze ze wel naar gastouders. Daarvoor krijgen ze geen VVE. Er is te weinig controle op de kwaliteit van de gastouders. Inspectie bij hen wordt vooraf aangekondigd.

Meer controle zou volgens deelnemer Z. moeten, want ze voldoen lang niet altijd. Ze heeft contact met gastouderbureau A.. Gastouders vallen in de regelgeving tussen wal en schip, zijn onvoldoende in beeld.

B.: dus veel ouders van peuters heeft ze nog nooit gezien.

Er komen ook andere instanties achter de voordeur bij mensen die zaken signaleren. De vraag is, zou je elkaar hierin kunnen versterken?

J.: wij komen wel bij mensen thuis, vooral de buurtbeheerder. We zien vervuilde woningen, geen goede leefomgeving voor een kind. Signaleren allerlei problemen, verslavingsproblemen bij ouders. Zou wel goed zijn om dat ergens te melden.

B.: we zien ook ouders voor wie de last te groot is en voor hen zou het goed zijn als hun kind 2 dagdelen naar de kinderopvang zou gaan. Dan kunnen ouders weer energie opbouwen en beter voor hun kinderen zorgen.

Het gaat dus om de mensen waarvoor de voorzieningen bedoeld zijn en die we toch niet te pakken krijgen.

V.: Een medewerker van het buurthuis in Loven ziet heel veel mensen die ondersteund zouden moeten worden. Verstandelijk beperkte ouders met verstandelijk beperkte kinderen. Een verhaal van een kindje dat op de auto ligt. Dan wordt de gespecialiseerde zorginstelling gebeld en die komen dan voor een uurtje. Maar het probleem wordt niet opgelost. Veel zwakte is er in die wijk en de vraag is of we alles zien en of we de goede dingen doen om die kinderen een goede start te kunnen geven. De gemeente heeft in het kader van Agenda sociaal 013 in het kader van 'Goede Start' veel gesproken met mensen in Tilburg: leerkrachten, professionals en ondernemers. Wat houdt je bezig, waar loop je tegenaan, waar maak je je zorgen over? Het bleek dat de periode vanaf het moment dat mensen zwanger zijn tot het moment dat de kinderen 4 zijn de meeste zorgen baarde, omdat veel kinderen dan niet gezien worden. De periode 0-2 jaar is erg belangrijk voor de ontwikkeling van een kind. Daarom is besloten om met elkaar te gaan zorgen voor die periode van 0-4 jaar. En de vraag is dan ook hoe we die kinderen beter in beeld krijgen.

N.: maar wat er gebeurt er dan nu met die signalen?

V.: de mensen die er nu mee te maken hebben, buurtregie, GGD etc. geven aan dat het nu niet goed werkt.

M.: Ondanks alle systemen die we in Nederland hebben bedacht lukt het ons niet om ervoor te zorgen dat mensen niet buiten de boot vallen. Er zijn nog zeer ernstige situaties (moeder die onder de brug slaapt, uit huis is gezet etc.). Vaak belemmeren de regeltjes, zoals een verplichte inschrijving bij het regionale woonruimteverdeelsysteem. We moeten weer zoeken naar de menselijke contacten en investeren in samenwerking, omdat we moeten inzien dat we met hetzelfde probleem bezig zijn.

W.: de medewerker van het buurthuis is als persoon heel herkenbaar, ze kent iedereen in de wijk en vanuit die presentie vertrouwen mensen haar (en ook haar opvolgster). Probleem is dat ze moet gaan shoppen met haar klant om een oplossing te vinden, omdat de echte zorg niet meteen beschikbaar is.

N.: we zijn bezig met de wijktoets en allerlei data te analyseren. Loven valt daarin niet op. Maar omdat de gemeente weet dat er ondanks deze cijfers er wel degelijk problemen spelen, houden ze het project in de lucht om te voorkomen dat mensen door het vangnet vallen.

W.: zoeken naar preventieve maatregelen. Het is vooral elkaar de verhalen vertellen. Vaak kun je het dan al met elkaar in de wijk een beetje oplossen.

M.: je probeert met elkaar te zorgen dat je andere mensen kunt aanspreken, of dat nu een professional of een vrijwilliger is.

V.: zoals eerder het project "buurtmoeder" (Opstart)

L.: Cijfers alleen zijn niet belangrijk. Mensen die verder van de praktijk afzitten, moeten zich meer persoonlijk betrokken voelen, krijgen er meer gevoel bij als de verhalen achter de cijfers ook verteld worden. Veel mensen die over geld en getallen beslissen, kennen die verhalen niet. Eén verhaal kan al behulpzaam zijn. De verhalen moeten uiteraard geanonimiseerd worden.

N.: Op 21 februari brengt de nieuwe burgemeester een bezoek aan de wijk en aan het buurthuis.

L.: Dit is zo belangrijk. Als je na de praktijk gezien te hebben een stuk leest komt de informatie gegarandeerd anders over dan wanneer je er niet bent geweest.

Deelnemer W. voelt frustratie over de armoedige omstandigheden. Het blijft moeilijk om die extra aandacht te krijgen. Om het op de agenda te houden kost veel tijd en energie die ze liever aan de mensen in de wijk wil besteden. Wéér een rapportage, wéér een offerte maken, woningbouw en gemeente is geweest, luisteren, maar vervolgens gebeurt er niets. Het is een samenlevingsprobleem waar we allen mee aan de slag moeten. W.: ik kan dat niet alleen, het is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid.

M.: de Agenda Sociaal is heel breed politiek en maatschappelijk omarmd. We voelen met elkaar dat we langjarig hiermee aan de slag moeten. Besef dat het wel 10-15 jaar nodig heeft. Hier in Tilburg is er wel commitment. Deelnemer M. heeft lang in Rotterdam gewerkt en woont in Breda. M.: ik zie dit daar niet.

J.: hoe komt het dat de cijfers positiever uitwijzen dan de praktijk?

B.: Dit is een heel gemixte wijk, huizen van 5 ton en inkomen bovengemiddeld, maar ook arme mensen; daardoor is het gemiddelde gunstiger.

W. wijst op eenzelfde constatering voor de wijk Stokhasselt waar aan de zuidkant de goudkust is en daardoor het beeld van de wijk vertekent. Daarom is nodig dat wordt ingezoomd.

M.: zo ook de cijfers van een onderzoek van de GGD betreffende de Blaak en Zorgvlied. Volgens de cijfers is er geen probleem, maar als je gaat inzoomen zijn er wel degelijk problemen in kleine delen van de wijk.

Z.: Onderzoekstechnisch mag je niet inzoomen in een buurt, is niet representatief, en vanwege privacy mag je ze niet publiceren.

Y.: Maar je mag die informatie hier wel delen. We moeten ons niet laten belemmeren door privacywetgeving. We moeten de weg zoeken die ons niet belemmert.

N.: De Wijktoets is een instrument om een indicatie te geven, maar is alleen representatief afhankelijk van voldoende respondenten. Je wilt een richtingsindicatie voor een bepaald gebied. Als je inzoomt op een bepaalde straat of een bepaald huis, vind je altijd wel armoede. Maar is dat dan de reden om stedelijk beleid in te zetten?

V.: Dat is een belangrijk verschil met de methode nu. We zitten nu echt in de wijk, we werken met ervaringsgegevens en die nemen we als uitgangspunt. Die vertellen staat voorop bij de rest. We weten dat in Oud Noord er van alles speelt.

N.: ook bij ons zijn er interne discussies en geluiden om wel te focussen op die hotspots.

M.: we gaan op zoek naar verbindingen in de kennis die we hebben over de wijk.

Pauze

M.: we hebben een integraal kindcentrum waar kinderen van jongs af aan komen en de buurt waar die kinderen wonen. Op een bepaalde manier zouden die werelden elkaar meer moeten versterken. Een voorbeeld ter illustratie: een meisje van allochtone afkomst vroeg aan haar leraar of die op haar feestje wilde komen omdat niemand uit haar klas met haar wilde spelen. Haar thuissituatie bleek problematisch: 1 verstandelijk beperkte broer en 1 verstandelijk beperkte zus, vader vermoord in het thuisland, moeder waarmee iets aan de hand was, en dit meisje van nog geen 10 jaar moest het gezin draaiende houden. Er is allerlei zorg voor de broer en zus, maar voor dit meisje werd niets gedaan. Dit is een voorbeeld van waar de school actie ondernam naar het sociaal netwerk, om te zorgen dat er iets voor haar werd gedaan. Zo is Schuldhulpverlening erbij gehaald om te faciliteren dat het meisje kan sporten. Hier gaat het om: we kennen allemaal van die situaties die we kunnen verbeteren als we samen gaan werken en zorgen dat mensen er niet tussendoor glijden. Doel: kinderen een goede start geven.

Z.: Oud Noord is heel groot. Over welke wijk hebben we het?

W.: waar komen de kinderen die bij jullie zijn vandaan?

B.: reikwijdte kinderopvang is 6 straten eromheen, heel beperkt. Die van de school is breder, wel groot deel van Oud Noord.

M.: *Dus we focussen nu op Oud Noord en kindercampus A.*

N.: ik begreep dat het gaat om hoe o.a. signalen ophalen, op juiste plek neerleggen en niet weg laten vallen.

W.: *dat is een van de dingen. Het kan ook zijn dat we de verkéerde dingen doen. Het is niet alleen het hoe, maar ook het wat.*

M.: *het 'hoe' is: signalen oppakken en het 'wat' is: kinderen een goede start geven. De vraag is: Hoe kun jij vanuit jouw organisatie ene rol en bijdrage leveren om dit een stapje verder te brengen? Wat zou jij kunnen doen?* (N.B. die vraag is aan iedereen gesteld)

Y.: ik kan in het werkveld met kinderen/gezinnen zelf niet veel doen, maar wel lijntjes leggen binnen mijn organisatie, bijvoorbeeld naar collega's die accounthouder zijn van organisatie van sociaal werk, die bezig zijn met Wijk-aan-zet, of met schuldenoffensief, meldpunt voor kindermishandeling, kortom partijen die van belang zijn en waar de gemeente een relatie mee onderhoudt. Misschien, als dat nodig blijkt, ook gesprekken met bestuurders kinderopvang of onderwijs om facilitering waar nodig te organiseren. Gewicht brengen, belang op andere manier onder de aandacht brengen. Deelnemer Z. geeft aan dat gezondheid het belangrijkste is wat een mens heeft. Daar draagt zij aan bij door onder andere echte GGD-thema's zoals roken en alcohol bespreekbaar te maken. Er zijn zoveel manieren als je het over armoede en gezondheid hebt. Om dingen te doen, projecten te organiseren. Maar ook bij mensen thuis voorlichting te geven en ze te helpen. Ze komt heel soms ook bij mensen thuis. Zij probeert lijnen bij elkaar te brengen, spreekt met jeugdverpleegkundigen of met de organisatie voor sociaal werk, fietst door de wijk, kent veel mensen en veel mensen kennen haar. Gezondheid is alles, ook als je eenzaam bent.

V.: mijn bijdrage zou kunnen zijn om als gemeente op een hele andere manier te kijken hoe we kunnen faciliteren en ondersteunen. We zijn nu gewend om maatschappelijke organisaties op te dragen hoe en wat ze moeten doen. Voortaan de organisaties meer ruimte geven zodat ze op andere manieren de dingen kunnen doen die echt nodig zijn.

M.: ik ken een voorbeeld uit R'dam waarin het contact daardoor makkelijker werd

W.: het zou fijn zijn als het nu ook echt duurzaam wordt/blijft en er niet volgend jaar weer iets anders komt.

T.: ik zal vertellen wat W. kan regelen voor haar sociaal werkers: bijdragen in het verbinden. Kennis opdoen van de mensen in de wijk, waardoor je weet wie je waarvoor nodig hebt. Daarbij het netwerk

versterken met alle organisaties die in de wijk werken; en ook een laagdrempelig vangnet zijn in de wijk. Present zijn. Sociaal werker zijn waar de kinderen zijn, dan kun je de signalen ook oppikken. O.: de toegang is een belangrijke plek waar we verbindingen leggen. Ze mist hun aanwezigheid in dit overleg. In sommige wijken zitten wel de woningbouwvereniging A. en woningbouwvereniging B. erbij. Dat helpt om signalen bij elkaar te leggen als het over een gezin gaat.

O. ziet elk kind van min 9 maanden (zwangerschap) tot 4 jaar. O.: als baby zien we ze regelmatig, als peuter amper. O. baalt ervan dat ze ze niet vanaf 2,5 jaar ziet, is echt een gemis. GGD komt elke drie maanden bij de peuterspeelzaal. O.: Ik zou meer zicht willen krijgen op wat gastouders doen. Z. heeft diezelfde vraag gekregen van ondersteunend orgaan Gastouders, die lopen daar ook tegen aan.

O.: er zijn heel veel gastoudergezinnen in Oud Noord. Het is zorgwekkend dat we geen zicht hebben op de kwaliteit van gastouders.

B.: Er bestaat een bizar verschil tussen de eisen waar kinderopvang aan moet voldoen en die aan gastouders gesteld worden.

V.: het gaat om de vraag of de ontwikkeling van een kind gebaat is bij Geen oordelen nu.

O. vraagt zich oprecht af hoe zo'n gastgezin functioneert, zo'n kind krijgt geen VVE-indicatie, terwijl dat misschien wel nodig is.

Z.: Gastouders moeten aangesloten zijn bij de gastouderbureau A.. GGD kreeg van het gastouderbureau de vraag of GGD wel bij gastgezinnen komt. Ja, de inspectie komt er, maar niet de wijkverpleegkundige, zoals op het kinderdagverblijf.

B.: En er bestaat een groot verschil: Gastouders krijgen van tevoren te horen wanneer de inspectie komt en die komt dan maar 1 keer. Bij de kindercampus komen ze de eerste keer aangekondigd, maar daarna zonder aankondiging en jaarlijks. Ze moeten alles kunnen laten zien, alle dossiers kunnen overleggen.

J.: vaak zijn gastouders familie-gerelateerd. Vaak horen we: 'familie-opvang'.

O.: je ziet veel familie-opvang bij bijvoorbeeld opa en oma, maar in die gevallen laten de ouders hun kinderen daarnaast nog naar de kinderopvang gaan.

M.: Soms helpt het om een vergelijking te trekken met een heel ander gebied: als je op kantoor werkt zijn daar allerlei arboregels die zorgen dat je daar gezond en verantwoord kunt werken. Maar als je als zelfstandige thuis werkt is er niemand die dat controleert. Dat hoeft geen probleem te zijn, maar het kan ook zijn dat daar toch wel eens naar gekeken moet worden. Aan de ene kant hebben we een heel strak gereguleerd systeem om aan allerlei kwaliteitsnormen te voldoen en daarnaast een andere routing van de gastouders....

... Er is wel verschil. Thuiswerker is volwassen en kan zelf aan de bel trekken.

B.: Het verschil tussen kinderopvang en school is extreem groot. Strips op de deuren om te voorkomen dat kinderen er met de vingers tussenkomen; echter aan de overkant bij het onderwijs zit niks, want daar geldt die eis niet. Bij ons zijn er groepen van 16 kinderen met 2 pedagogisch medewerkers totdat ze vier jaar zijn. Een dag later zitten ze met 30 kinderen in een klas met 1 leerkracht. Die overgang zou geleidelijker moeten zijn.

C.: klopt het dat jullie een pilot zijn voor de doorgetrokken leerlijn van 0-13 jaar en dat jullie dit soort zaken kunnen aankaarten?

B.: We proberen het wel, een tussenklas tussen peuters en kleuters, maar dat kan niet want er zijn 2 verschillende wetgevingen op van toepassing. Proberen wel een doorgaande lijn, maar verschillende wetgeving/eisen waardoor we niet verder komen. De school kan wel zelf beslissen om maar 16 kinderen in de klas te zetten, maar dan kun je niet genoeg leerkrachten aannemen, want dat is weer afhankelijk van het totaal aantal leerlingen.

Y.: deze week zijn ze als gemeente bij het Ministerie in Den Haag geweest. Er is hun gevraagd om dit soort wetsdilemma's op te zoeken, kijken waar het in de praktijk schuurt en daarmee te gaan experimenteren

B.: ik heb al een keer met een beleidsmedewerker van de gemeente contact gehad en hem een lijst gestuurd waar we in de praktijk tegenaanlopen en door de wet niet verder komen. Hij zou met gemeente, met GGD en met ons aan tafel gaan zitten om al die punten te bespreken om te zien of we iets kunnen veranderen.

V. + Y.: *dat zullen wij meenemen! (P.M.)*

L.: ervaringsdeskundigen gesprekken te laten voeren, geheimen daarin onderzoeken, en die in verhalen analyseren en weer te geven, zodat we wat mee kunnen zonder dat we incidentenpolitiek krijgen of een zoveelste maatregel waarvan de vraag is of die wel helpt. Voorbeeld: jullie zorgen over gastouders. Wanneer denk je, krijg je signaal, zit het in die situatie oké, om te voorkomen dat wij een inspectieprotocol op alle gastouders loslaten. We willen niet het kind met het badwater weggooien. Wat maakt dat je zorgen hebt? Waarom niet vragen "mag ik even binnenkijken". Deze verhalen op tafel houden, is een opgave. En te voorkomen dat mensen meteen in regels schieten. Maar je af te vragen wat helpt hier het beste? Dat kan ook wel een regel zijn, maar niet per se.

J.: onze toegevoegde waarde bereiken we als team bij de woningbouw in Oud-Noord; niet alleen de leefbaarheidsconsulent en de buurtbeheerder komen bij mensen binnen, maar ook veel vakmannen en wijkopzichters. Die zien ook veel en dat delen we met elkaar. Toegevoegde waarde naar onze maatschappelijke partners is het preventieve karakter: als wij dingen signaleren waarvan wij het gevoel krijgen dat het fout gaat als we niet ingrijpen, kunnen we die neerleggen bij instanties die daar iets mee kunnen. Niet alleen kijken naar het belang corporatie (de betaling van de huur) maar ook de maatschappelijke functie in de gaten houden, dus verder kijken en doorvragen waar mensen hulp bij nodig hebben, voelsprietten krijgen om achter die hulpvraag te komen.

Deelnemer T. heeft een onderzoekje gedaan dat past in dit verhaal. Ze vindt het lastig om aan te geven wat je als persoon kunt doen. Het functioneert beter als we als team en in het netwerk meer met elkaar delen zodat we de dingen doen die ertoe doen. En dat je ook van elkaar weet wat de ander doet.

W.: Nog even een aanvulling: het buurthuis kunnen we nog meer gaan gebruiken als prominente plek en neerzetten als huiskamer in de wijk voor mensen die geen indicatie meer hebben met speeltuin erbij, voor de buurt. Daarnaast het jongerenwerk, zit visie achter met concrete dienstenaanbod dat we sterker zouden kunnen inzetten.

C.: naast wat J. zei, concreet verbinden van de school, het schoolplein met de wijk, door project sociaal fysiek daarmee aan de slag te gaan. Inventarisatie van ideeën omtrent 'het groene schoolplein'. We zijn in overleg met bewonerswerkgroep over de inrichting van groen schoolplein en aangrenzend plein, van daaruit overleg met groenontwerper om de wensen te vertalen. Samen die omgeving creëren en samen aan de slag gaan. Door concreet samen te werken aan gezamenlijk doel, kom je tot verbinding. Het samen in aarde wroeten en het gezamenlijk beheer van het plein zorgt voor verbinding.

N.: bij de eerste inventarisatie in de buurt hebben een aantal bewoners zich gemeld die graag willen meedenken. We hebben er wel vertrouwen in dat dit gaat lopen.

M.: zijn er ook mensen van de school bij betrokken?

C.: Ja het gaat juist om verbinding leggen tussen school en buurt, letterlijk met een fysiek project; samen aan de slag, ook kinderen die erbij worden betrokken en meedenken. Dat is essentie van het project. Ontmoeten/buurtspporten om mensen letterlijk in beweging te krijgen. Ook de organisatie voor sociaal werk, buurtsport is hierbij betrokken.

W.: Ook project Veilig naar School, is programma dat ze aanbiedt aan alle basisscholen in Tilburg. Kinderen doen een schoolschouw zodat vanuit de ogen van het kind naar de omgeving wordt gekeken. Wat zij als tops (gaaf) zagen en wat zij als tips (wat beter kan) zagen.

W.: naast bewegen is ook ondersteunen in opvoeding, het aanleren van normen en waarden belangrijk. Hier ligt een taak voor de 'speelplek' van de organisatie voor sociaal werk. [Toegevoegd: Kindereiland wat valt onder R-newt Kids is een goed initiatief waarbij kinderen bewust spelen. Het begeleiden bij het spelen waarbij een beloningssysteem hoort zou een goede bijdrage kunnen leveren aan het plein.]

T.: als het plein opnieuw is ingericht zou de bus op een vast moment in de wijk kunnen zetten zodat herkenbaar is. En daarmee wat extra focus te leggen op 'hoe speel je dan samen'

Z.: Binnenkort wordt er een schoolfoto gemaakt aan de hand van een vragenlijst in het kader van de gezondheid, maar ook allerhande vragen over sociaal. Zowel ouders als kinderen van de hele school vullen de lijst in.

B.: Q. is directeur van de basisschool, B. van de kinderopvang. Het zijn nog 2 besturen. Veel informatie bereikt B. niet, of pas in tweede instantie via Q.. Ik hoor nu pas over zoveel dingen die lopen. Als ik die had geweten, had ik daar eerder op kunnen inspelen. Graag voortaan alles wat kindercampus betreft ook naar mij sturen!

M.: als jullie (Q en B.) allebei de informatie krijgen kunnen jullie elkaar versterken

W.: In het verleden was er een wijkstuurgroep waarin allerlei sociale partners en scholen samen aan tafel zaten: kinderopvang 0-4. De wijkstuurgroep hier, het overleg samenwerkingsverband scholen is opgeheven. De organisatie voor sociaal werk zit er niet bij. Fijn als dat weer opgepakt kan worden. Dan krijgt B. ook weer de informatie uit de eerste hand.

C.: kleine toevoeging: ook project 'Tilburg veilig naar school' erbij zetten. Is een project wat de gemeente aanbiedt aan alle basisscholen en dat zich richt op de veiligheid van de schoolomgeving. Dit samen met de kinderen door de 'schoolschouw': de omgeving bekijken door de ogen van het kind. Paar maanden geleden gedaan bij basisschool B.. Met 6 groepen door de wijk, met camera op hoofd van een leerling, zodat je echt letterlijk door de ogen van een kind naar de omgeving kijkt. Tops (fijn) en tips (verbeterpunten) ophalen. Dat is ook iets wat we hier zouden kunnen doen.

N.: mijn rol is het netwerk verbreden en verdiepen. Ik hoor hier nu dat men nog meer aangesloten wil zijn. Hierdoor ben ik daar meer alert op. Zorgen dat de netwerken present zijn in de wijken. Kansen die zich aandienen wil hij faciliteren. Hij heeft veel contacten binnen de gemeente en kan dus goed verbindingen leggen en initiatieven een zetje in de rug geven. Het bewustzijn is vergroot, dit moet nog worden overgedragen in daden. N.: Alles wat ik nu gehoord heb ga ik meewegen in besluiten. We doen veel in ons werk – repareren wat er fout is gegaan – maar met extra kennis van nu zorgen dat er geen fouten worden gemaakt. Ik ga projecten faciliteren en daaraan zoveel mogelijk zaken aanhaken, om ze te verrijken. Ik hoor signalen die meerwaarde kunnen geven aan projecten. En ga veel sparren met collega's en partners.

B.: wij kunnen zorgen en ontzorgen. We worden nu voornamelijk als opvang gezien. We mogen vaker gezien worden om zorg op ons te nemen. Niet alleen van 2,5 jarige peuters, maar ook om de moeder van 4 kinderen te ontzorgen. Of kinderen, die thuis veel moeten zorgen, een BSO-dag te geven. Om dat wat tweeverdieners standaard hebben aan ieder kind te geven.

Kinderopvang vindt ze een akelig woord, ze zijn veel meer dan een dumpplek voor kinderen. Een andere naam? 'Goede Start'?

V.: *Wat je ook weleens gezegd hebt: dat je er meer dan 40 weken bent, jij bent er 52 weken*

B.: Vanuit de gemeente wordt voornamelijk naar het onderwijs gekeken. Daardoor zijn we vaak het ondergeschoven kindje, maar we kunnen meer bieden. We zijn meer dan 40 weken open. Terzijde: Wat onze planning betreft: 50% van je groep deel je in in 52 weken en 50% deel je in in 40 weken, waardoor er altijd iemand vrij kan zijn in vakanties en hierdoor heb je geen vervanging nodig.

Afronding

M.: *Wat nu? Heel tastbaar maken en concreet maken wat we als opties zien. Aantal zaken zijn hier opgeborreld:*

- Gastouders / alle kinderen / tussen 0-2 jaar

- Tussenklas, de verbinding tussen peuters en kleuters
- Groene plein = school en buurt
- Contact scholen / partners scholen overleg: de overlegvorm die misschien nieuw leven in geblazen moet worden
Aanvulling N.: het overleg van het samenwerkingsverband tussen scholen verrijken met meerdere partners en aanvulling V.: van Opvang naar Goede Start
- Het buurthuis als huiskamer (*N.B. later als punt toegevoegd*)
- Opvang naar 'Goede start' (programma 0 – 2,5 jaar)
Aanvulling O.: in veel gemeentes is nog veel bij het oude gebleven, maar Tilburg heeft rigoreus de aanpak veranderd. Vroeger zagen we alle kinderen met 15 maanden, dan kon je allerlei sturende adviezen geven over kinderdagverblijf, voorschoolse voorzieningen etc. We zien ze nu pas als ze 2 jaar en 3 maanden zijn en de kinderen kunnen pas met 2,5 jaar naar de kinderopvang. Wat betreft advies over voorschoolse voorzieningen kan de GGD geen rol meer spelen.

M.: hoe gaan we verder, pakken we er een onderwerp uit?

V.: er komen nu kinderen bij de opvang met 2,5 jaar waar al van alles mee mis is. Zou goed zijn als we op een of andere manier samen kunnen organiseren dat ze eerder in beeld zijn. Daarin kan GGD belangrijk zijn, maar het is zeker niet alleen de verantwoordelijkheid van de GGD.

M.: moeten we nu met zijn allen focussen op de kinderen tussen 0-2,5 jaar?

B.: bij ons komen de kinderen wel in beeld; maar we hebben maar 1,5 jaar 40 weken om ze te leren kennen, heel kort om in te kunnen grijpen als er iets aan de hand is.

W.: dan is bewustwording van de problematiek van 0 tot 2,5 jaar belangrijk bij iedereen die in contact komt met gezin of met moeder; dat betekent ook alertheid bij huisbezoek.

B.: hoe zit het met de privacy? Wij mogen in principe niets zeggen over de kinderen die bij ons zitten.

V...: Als kinderen centraal staan, dan mag privacy niet belemmerend werken.

M.: Ombudsman was laatst in Tilburg. Maakte heel expliciet dat als je een zorgprobleem ziet, je moet reageren, ook vanuit de wet, voorbij de grenzen van de privacy. Is strafbaar als je het niet doet. We hebben het over een programma voor kinderen van 0 tot 2,5 jaar. Daar zien we een aantal zaken waar we tegenaan lopen, niet zeggen: het kan niet, maar: hoe gaan we de belemmeringen oplossen? Dat moet lukken als we kijken wat hier aan kwaliteit, kracht en energie zit. We vinden dan ook wel een manier om met de privacy om te gaan.

N.: in de opsomming eerder mis ik de presentie in de wijk. Daar kun je signaleren, dus het buurthuis, de huiskamer in de buurt moet toegevoegd worden.

M.: wie zijn de logische presentiewerkers?

W.: niet specifiek iemand, maar iedereen moet die competentie hebben.

T.: niet iedereen heeft dat van nature. Kan aangeleerd, getraind worden

L.: Wat moet er straks als jullie de deur uitstappen gebeuren? Een App, zodat je elkaar heel snel kan informeren?

W.: als ik hier wegga, neem ik de punten die we hier afspreken mee en gaan we er verder mee aan de slag.

L.: vroegsignalering is een 'mensen-ding'. Is er behoefte bij de mensen die hier nu zitten om sneller te verbinden dan we nu al kunnen, omdat ze nu al kinderen in het vizier hebben waar ze liever vandaag dan morgen mee aan de slag willen?

J.: Als er al veel speelt weet je meestal wel bij wie je moet zijn. Maar op het moment dat er nog niks aan de hand is, maar je het vermoeden hebt dat er dingen fout gaan lopen, dan ben ik wel op zoek waar ik die signalen kan neerleggen.

M.: hoe dergelijke interactie bewerkstelligen, iets nieuws bouwen of iets uitbouwen wat er al is?

V.: present naar inwoners/kinderen, of naar werkers:

T.: present zijn we vanuit eenzelfde gevoel, maar kan iedereen anders doen. We moeten het erover hebben hoe we zorgen dat we aanwezig zijn waar we moeten zijn.

N.: Hoe hou ik binding met alles waar we het nu over hebben en hoe blijf ik in verbinding?

V.: ik hoor heel vaak: "ja, maar dat doen we toch al"

Y.: toch hoor ik ook een aantal dingen waarbij denk, oh, dat gebeurt dan toch niet. Als een juf zegt: "ik mis contactmomenten waardoor ik een kind te lang niet zie" Maar als je dan in het laatste contactmoment het gevoel krijgt van 'ieieie, hier zit iets niet goed.... 'dan kan je ook denken ik bel jou even: "ken jij dat gezin? Hou jij dat eens even extra in de gaten?" Want misschien dat ik dan een extra oproep moet doen, om dat kind nu al een VVE-indicatie te geven. Je kan dan signalen bijv. neerleggen bij ander, buiten vaste regels en vaste contactmomenten.

O.: We hebben de Toegang, we zitten elke dinsdag met zoveel mensen in het Toegangsoverleg. Daar ken ik de mensen, die weet ik te bereiken. Ik kende het werk/de rol van T. niet, maar nu wel. Het is belangrijk dat je weet wie je waarvoor kunt bellen.

M.: Het is prettig als we een concrete agenda hebt van dingen die we kunnen gaan doen. Dat doen we middels presentie, maar daar moeten we ook nog in leren. Als ik kijk naar Zorgvlied Zuid, waar we al een tijdje een presentieteam hebben, je hebt de Toegang, en eigenlijk moet het presentieteam daarvoor zitten. De nulde-lijns mensen, dat zijn de buurtbeheerders, mensen van CdT, het onderwijs, de GGD, zien de hulpvraag. We hebben in Zorgvlied Zuid de discussie dat de Toegang vraagt om een hulpvraag. Heel veel mensen kunnen de hulpvraag niet formuleren, maar de mensen van het presentieteam zien heel nadrukkelijk dat die hulpvraag er wel degelijk is.

O.: doordat GGD elke drie maanden op het kinderdagverblijf komt zien we die hulpvraag.

(N.B. W. moet weg en neemt afscheid)

M.: kunnen we een aantal van deze dingen in zo'n team heel concreet in de buurt gaan pakken. En dan ga je in het werk concreet zien wie/wat je nodig hebt. In presentieteam in Zorgvlied Zuid zit nu jeugdzorg. M. schetst een situatie van gesprek met vader die eerder al contact heeft gehad met jeugdzorg als tweedelijns-organisatie in geval van uit-huis-plaatsing. Hij schrikt van de aanwezigheid van de werker van jeugdzorg bij dit gesprek. Hiervan kunnen we leren dat je vooraf moet afvragen wie er bij een bepaald gesprek aanwezig moet zijn.

Y.: het is ook de vraag of zo iemand namens jeugdzorg meegaat of alleen meegaat vanuit zijn specialisme. Als hij vanwege zijn kennis meegaat, kan hij voorgesteld worden als je collega.

M.: heb je de pet op presentieteam of specialist?

C.: voorbeeld van een dilemma in overleg gisteren: iemand van de Toegang (Zoffer, nieuw begrip: Zorg en Overlast) die vanuit sociaal werk de administratie bij iemand thuis doet, signaleert een aantal dingen. Dus was de vraag in de Toegang of hij ook buurtbemiddeling bij burencolliciet kan organiseren. Maar de betreffende persoon komt dan in een spagaat, want hij heeft voor zijn cliënt een andere rol. Maar omdat dit nu bij de woningbouw bekend is, kan ik dit nu gaan oppakken en kan hij in zijn eigen rol blijven.

V.: Dit is learning by doing. Misschien blijkt straks dat het wel handig is als zo iemand zo'n taak erbij pakt. We zijn nu gewend vanuit onze taak, of vraaggestuurd te werk te gaan. Terwijl we het ook anders kunnen oppakken, situationeel gericht.

L.: we moeten toevoegen: wie verbindt wanneer met wie. Dat kun je niet bij voorbaat afspreken, dat moet je elke keer opnieuw uitvinden.

C.: Buurtregie geeft kippenvel-momenten als we verbindingen kunnen leggen tussen professionals. Juist omdat we dat netwerk hebben. De professionals kennen de mensen achter de voordeur. En dan ben je complementair aan elkaar.

N.: Ik zit nooit bij buurtregie, maar weet wel wat ze doen. Zijn we nu bezig een pilot te starten, want dat deugt niet, of ben je, los daarvan, met een pilot bezig om te zeggen: we gaan er op een andere manier tegen aan kijken?

M.: *kan beide, bijvoorbeeld buurtregie kan ook aangepast worden*

C.: heel praktisch, aanpassing buurtregie zou kunnen zijn, je hebt het privacyconvenant, je zou daar ook de school en kinderopvang aan toe kunnen voegen.

M.: *Dus bestaande samenwerking verder uitbouwen, of iets nieuws bouwen. Beide kan, wat in de gegeven context het beste is. Een tweede is: We hoeven nu niet alle oplossingen te bedenken. Het kan goed werken als hij af en toe meekijkt als buitenstaander om vragen te stellen waardoor snel oplossingsgericht aan de slag gegaan kan worden. (Hij geeft een voorbeeld van een brief die rondgestuurd moet worden in een straat en die dreigt een eindeloos traject af te leggen vóór verzending vanwege logo's van deelnemende partijen). We zijn gewend om snel in oude manieren terug te vallen. Doorpakken in deze, bestaande of nieuwe samenwerkingsvorm en ik bied aan af en toe aan te schuiven en vragen stellen waarom je dingen doet zoals je ze doet.*

V. *vraagt waar O. behoefte aan heeft*

O.: heeft alleen jeugd. GGD is overal schakel, moeten kiezen, kan niet overal present zijn.

V.: *Buurtregie moeten we niet per se als uitgangspunt nemen, maar kijken waar behoefte aan is.*

Voorstel M.: *deze punten met een groepje, 4-5 mensen, oppakken en kijken welke lijnen er al liggen, wat uitbouwen voor jonge kinderen, zodat die het beter krijgen. En hoe gaan we dat met elkaar bewaken. En dat doen we terwijl we aan het leren zijn hoe het is om present te werken.*

Y.: Of hele sterke relaties opbouwen met mensen die er al present werken, die ervoor gefaciliteerd worden.

V.: het gaat er om: welke thema's zijn belangrijk voor de wijk? En hoe ga je daar verbetering in brengen? En wat heb je daarvoor nodig?

M.: *En wie wil dit gaan doen?*

C.: 3e punt gebeurt al en doet C. samen met school, kan dus eraf.

N.: dus eerst kijken naar de dingen die al lopen en kijken hoe we die efficiënter kunnen maken.

M.: maar ook, wat we in het begin constateerden: alles is er al, alles zit in regeltjes en structuren, dus alles is ok, maar tegelijkertijd merken we in de praktijk dat het helemaal niet altijd zo werkt. Dus ik zou graag daarnaast een veiligheidssysteem bouwen waarin je elkaar vastpakt zodat het ook echt van de grond komt.

T.: bijv. groene plein: loopt al. Heeft dus geen prioriteit.

C.: is van origine maatschappelijk werker, dus present zijn zit in haar DNA en haar basis, ze is er voor de mensen en geef ze ruimte. Als je prioriteiten gaat stellen, dan

B.: ik ben bang dat als je het aan mensen gaat ophangen en de een verhuist, een ander wordt ziek etc., valt het plan dan niet in elkaar?

M.: dat gebeurt, maar als je er alert op bent kan het toch werken, als je een goede basis opbouwt en het goed overdraagt

Y.: ik hoor 'buurtregie', ik hoor 'overleg van samenwerkingsverband scholen', ik hoor het 'Groeneplein-overleg'. Daar zie je al de mensen die graag mee willen denken, de mensen die als partner belangrijk zijn. Is het een idee om vanuit die 3 overleggen door te ontwikkelen?

N.: maar er zijn nog veel meer thema's in de wijk die in die gremia's besproken worden en dat moet je goed in de gaten houden als je die groepen op 1 thema samen wil brengen.

L.: Als je nu de thema's loshaalt van de mensen, dan verdwijnen ze in een plan en kan er van alles mee gebeuren, waarbij we dan na een paar maanden zeggen: gadverdarrie. En als we het met dit

clubje doen, dan is de vraag of we dat erbij kunnen hebben. Vanuit het present zijn en het vroegtijdig signaleren willen we zaken aanpakken, *maar hoe doen we dat nou*. Dat hoeven we nu niet op te lossen.

M.: goed als we met een heel klein clubje deze vragen oppakken en doorpakken: Dan denk ik aan N., aan de school, hoe je deze thema's in de overlegstructuren pakt en dat we die dan in de brede groep nog een keer terugbrengen.

V. is heel bang dat we als we niet oppassen toch weer verder gaan zoals we altijd al bezig zijn, terwijl we nu van T. en ook vanuit de buurtwerker en anderen gehoord heb dat er toch echt iets anders nodig is in die wijk. Daarom hoop ik dat jullie het aanbod van M. om te spiegelen in een aantal overleggen aannemen. Omdat dat ook een andere manier van het probleem aanvlagen kan opleveren. Ik hoor de neiging om terug te gaan naar over het overleg van samenwerkende scholen of... en die basis moet blijven, *maar dat deden we toch al?*

T.: het is belangrijk dat we af en toe de tijd nemen om dit te doen, er even uit te gaan en ernaar kijken, niet iets doen maar er samen over nadenken

M.: ik stel voor dat we over 6 weken-2 maanden nog een keer samen komen met deze groep

N.: helemaal mee eens. Het gaat erom dat we een zaadje planten en als dat eenmaal groeit maakt het niet meer zoveel uit wie er precies aan tafel zit.

Z.: is het goed dat daar de jeugdverpleegkundige bij is, of alleen N. en de school?

Y.: belangrijk dat juist voor deze doelgroep GGD aan tafel zit!

M.: 4 partijen: gemeente, sociaal werk, school en GGD. Zij bekijken of dit in bestaande structuren past of dat er iets nieuws gebouwd moet worden. Over 6-8 weken zien we elkaar terug.

B.: ik stoer me er toch aan dat er weer 'school' staat

Y.: we maken er 'kindercampus' van, dan hebben we ze allebei.

T.: jullie zijn nog wel twee besturen, maar jullie zijn er al wel in geslaagd om naar buiten het beeld te geven dat jullie een integraal kindcentrum zijn dat staat voor de doorgaande leerlijn van 0-13?

B.: nee, nog niet. Mensen komen voor of de opvang, of de school.

(Praten allemaal door elkaar) B.: omdat alles toch nog voortdurend leunt naar de school, blijf ik hier, misschien tot vervelens toe, opkomen voor de kinderopvang.

Y.: het is ook goed dat jij hier zit als representant van kindercampus A.

B.: fijn, prettig. Gevoel dat hier stappen gezet wordt. Denkt dat iedereen langzaam maar zeker een andere insteek krijgt, de groep is groter, andere gedachtepatroon dan eerste keer dat ze bij deze gesprekken aansloot.

M.: het is ook erg mooi dat het groene plein met school en het aangrenzende plein nu loopt. Mooi dat deze stap nu gezet wordt.

M. gaat uitnodiging voor de volgende keer sturen.

O. zal naam collega's doorgeven.

M. sluit de bijeenkomst: heel erg bedankt. Wordt vervolgd!

Verlag 3 verdiepingssessie 'Een goede start' in het kader van de Agenda Sociaal 013

De ontmoeting vindt plaats op maandag 22 januari 2018 van 15.30 tot 17.30 uur in Tilburg. Voor de ontmoeting zijn diverse professionals uitgenodigd: leerkrachten, IB'er, schooldirecteur, hulpverlening, onderzoekers en gemeente. In totaal zijn 18 deelnemers en een gespreksleider aanwezig.

Agenda van de ontmoeting

- Opening
- Voorstelronde
- Beschrijving casus
- Afronding

Opening

P. heet allen welkom en roept iedereen op deel te nemen aan dit openhartige en brainstormende gesprek over het thema 'Een goede start' voor kinderen, 'want jullie zijn voor ons een belangrijke bron van informatie'. Zij vertelt kort iets over Sterk Huis, sinds dit jaar de nieuwe naam voor Kompaan en de Bocht. Reden daarvoor is het verband tussen zaken die zich in een gezin kunnen afspelen (huiselijk geweld, jeugdprostitutie, problemen met kinderen, vroegtijdige schoolverlaters, kindermoederschap, kindermishandeling); dit vraagt om meer geïntegreerde aandacht en aanpak. Sterk Huis zet stevig in op preventie, deelt kennis en expertise en werkt samen met scholen om ervoor te zorgen dat zaken niet escaleren of onnodig groter worden. 'Bij de rondleiding met IB'er L. door de school vertelde zij bij bijna ieder kind een verhaal en wat het kind extra nodig heeft. Ook zij als IB'er is 85% van de tijd bezig met het organiseren en regisseren van zorg en hulp i.p.v. met onderwijs. Dat willen we verbeteren. We willen insteken op de problematiek die de school voorziet, en op kansen. We weten dat armoede een enorme impact heeft op kinderen, ook voor later en de volgende generaties. Dus we moeten veel vroeger insteken, de kennis met elkaar en het team zo toerusten dat ze vroegtijdiger kunnen handelen. Er zijn veel info- en databronnen bij de gemeente, GGD, het Zorg- en Veiligheidshuis en we zien daarin patronen op wijkniveau. We zien pieken op bepaalde terreinen en met de juiste achtergrondkennis dichtbij gaan we die informatie op elkaar leggen. Als startpunt gaan we nu de informatie concreet op school delen; een volgende verdiepingssessie vindt plaats met organisaties zoals GGD, instituut voor maatschappelijk werk etc. die de zorg en hulp aan school leveren.

Voorstelronde

1.	Leerkracht groep 1/2	A.
2.	Leerkracht groep 5	B.
3.	mw. taalschool	C.
4.	Leerkracht groep 1/2	D.
5.	Leerkracht groep 3	E.
6.	Leerkracht groep 1/2	F.
7.	Leerkracht groep 1/2	G.
8.	Leerkracht groep 3	H.
9.	Leerkracht groep 4	I.
10.	Leerkracht groep 4	J.
11.	Leerkracht groep 7	K.
12.	Intern Begeleider	L.
13.	Leerkracht groep 1/2	M.
14.	Directeur basisschool	N.

15.	Medewerker Sterk Huis + gespreksleider	GL
16.	Medewerker Sterk Huis	P.
17.	Beleidsmedewerker gemeente	R.
18.	Data-onderzoeker	S.
19.	Data-onderzoeker	T.

Een leerkracht: een aantal jaren geleden hebben we ook al zo'n sessie gehad, maar toen kwam steeds de wet van de privacy naar voren waardoor we niet verder kwamen.

P: dat is juist, maar dit onderzoek richt zich niet op gezinsniveau, maar op postcodeniveau. Dan heb je niet te maken met de wet op de privacy. Mocht het in tweede instantie wel nodig zijn op gezinsniveau in te zoomen, dan is daar toestemming voor nodig. In eerste instantie kijken we wat algemeen komt bovendien aan problematiek en zorgen, en hoe daar op school en in de wijk wel/niet op wordt ingestoken door organisaties en professionals.

Leerkracht: mijn insteek voor deelname aan dit gesprek is om te vertellen over wat ik meemaak en waar ik tegenaan loop. Maar nu begrijp ik...

GL: dat is ook zo, dat willen we ophalen, naast en los van de data over de wijk die we goed gaan analyseren om te komen tot een goede ondersteuningsstructuur. We horen graag concreet wat jullie zien en ervaren op school, informatie over type doelgroep, waar jullie mogelijke ideeën (denkrichtingen) voor verbeteringen zien. Dus de feitelijke ervaring willen we ophalen middels de verhalen. We gaan nog sessies doen met ouders en kinderen. We hopen met al die informatie tot betere inzichten te komen om tot passende oplossingen te komen, of suggesties te krijgen over hoe bepaalde hulp anders dan nu in te richten.

Het verslag van deze bijeenkomst wordt ter verifiëring teruggelegd bij de groep, belooft de gespreksleider.

O. leidt het gesprek. P. maakt aantekeningen m.b.v. een mindmap. De IB'er vraagt om geen namen van kinderen in het verslag te vermelden omwille van de privacy.

Beschrijving casus

De IB'er L. en leerkracht H. lichten een (zeer recente) casus toe en anderen vullen hun verhaal aan met vragen en suggesties. Kort voor deze sessie hebben zij een oudergesprek gevoerd met de moeder wiens kind in de klas regelmatig woede en agressie laat zien. De leerkracht probeert te achterhalen waar dat vandaan komt. Moeder herkent het gedrag ook thuis. De situatie thuis is heel onveilig door een agressieve en vaak afwezige vader. Leerkracht: het kind is snel prikkelbaar, op een simpele correctie reageert ze meteen met boosheid en woede, wat ze laat zien past niet binnen de context. GL: *is het te begrijpen waar boosheid en woede vandaan komt? Of onverklaarbaar?*

Leerkracht: Ja, nu na dit gesprek met moeder begrijp ik waar het vandaan komt.

GL: *wat doet dit met je in je taak en rol als leerkracht?* H: persoonlijk vind ik het heel moeilijk, ik zat er met een brok in mijn keel, moeder was in tranen, emotioneel, zij zit al jarenlang in die situatie. L.: moeder is haar hele netwerk kwijtgeraakt door die relatie. De man komt gewoon binnen wanneer hij wil en is dan vaak agressief. De politie zegt dat ze niks kunnen doen, behalve als die man hen iets aandoet. Veilig Thuis kan niet ingrijpen. De vader vertoont verbaal en fysiek geweld naar de moeder, niet naar de kinderen. Op zo'n moment besluit moeder te vertrekken om de kinderen niet met de ruzie op te zadelen. Maar daarmee is het al onveilig; er is geen veilige basis thuis voor de kinderen. De moeder werkt fulltime, is dus weinig thuis, moet financieel alles alleen doen. De enige vertrouwensrelatie met een vaste hulpverlener stopt binnenkort in verband met diens verhuizing.

GL: *de situatie geeft je wellicht gevoel van onmacht? Wat kun je ermee als leerkracht als je zo'n verhaal hoort?* Leerkracht: zorgen dat het op school wel veilig is voor het kind, dat het hier wel vertrouwen voelt in de klas en in de groep; positieve aandacht geven. GL: *helpt het jullie om kennis te hebben van deze achtergrond?* Ja, antwoorden meerdere leerkrachten. IB'er: volgende week is er

overleg met diverse hulpverleningsinstanties in het ondersteuningsteam. Moeder is bereid om dan te komen om samen te gaan kijken welke hulpverlening op te starten. Moeder geeft aan te willen; ze is radeloos, maar zegt ook dat ze hulpverleningsmoe is. De vrouw wil wel weg uit deze situatie, maar is ook bang dat ze er dan helemaal alleen voor staat. Ze ziet zelf in dat ze haar problemen op die manier in stand houdt. De andere leerkrachten kennen haar als slim, positief en betrokken bij school. Dat deze vrouw nu aan de bel trekt, duidt erop dat het echt heel erg moet zijn.

L: ik voel frustraties over het feit dat er een melding is geweest bij Veilig Thuis, er een gesprek is geweest en Veilig Thuis zegt dan na één gesprek dat het niet ernstig is want, zo redeneren ze: dit is een slimme moeder, ze kan zelf goed verwoorden waar het in zit, heeft kritiek op zichzelf, dus... succes; dat was dus blijkbaar de conclusie van Veilig Thuis. Een andere leerkracht herkent het signaal dat Veilig Thuis snel afhaakt.

Leerkracht: wat we zien bij veel kinderen is dat naarmate ze ouder worden hun gedrag extremer wordt. Als ze in groep 1-2 zitten zijn ze nog te *handelen*, maar vanaf groep 3 zien we al ander gedrag. We zien dat het gedrag gedurende hun schooltijd verergert. We trekken vaak al in groep 1-2 aan de bel, maar het duurt vaak heel erg lang (soms tot groep 7) voordat er iets gebeurt, er hulp komt. GL: *waar trekken jullie aan de bel?* In eerste instantie is er het gesprek tussen leerkracht en ouder, vervolgens met de IB'er erbij, daarna leggen we het neer bij SMW (schoolmaatschappelijk werk) en komt het aan de orde in het ondersteuningsteam; bij acuut gevaar doen we als school meteen een melding bij Veilig Thuis. Na de melding bij SMW is het lang stil en komt de hulpverlening niet op gang. Het is een hele lange en onduidelijke weg die bewandeld moet worden. We zien ook dat ouders de hulp weer gaan afhouden, zich terugtrekken. Dan beginnen we weer bij nul. Als ouders niet meewerken, kunnen we niet verder. Dat maakt het zo frustrerend, dat ouders het probleem niet (willen) zien. Het grootste exces van afgelopen jaar was dat een kind gewond op straat lag, terwijl we 5 jaar lang alle instanties zoals Veilig Thuis erbij hebben geroepen, tig keren meldingen deden, maar als moeder de hulp afhield waren ze weer weg, terwijl het kind thuis gewoon niet veilig was. Leerkrachten moesten op een bepaald moment zelf de school uit omwille van hun eigen veiligheid. Zover was het gekomen.

Probleem is het vrijwillige kader waar je met de ouders in belandt. Pas toen het kind op straat lag, kom je in het gedwongen traject, werd moeder opgepakt. Maar ondertussen ben je zo ver heen dat het kind op dat moment in een crisisgezin wordt geplaatst waar het niet te *handelen* is, de twee zusjes uit elkaar zijn gehaald, en het kind zo'n ernstige hechtingsproblematiek heeft dat ze niet in een pleeggezin tot haar recht kan komen. Er is dan zoveel schade aangericht.

P: *ik hoor dat jullie hierbij dan de regisseur zijn.* L: wij zien kinderen hier elke dag op school, wij signaleren en trekken aan de bel. Maar als er geen duidelijke regisseur is voor dat gezin, dan belanden wij in die functie en dan proberen we het zo snel mogelijk bij de Toegang te krijgen - als die de casus al wil oppakken want ook daar wordt soms over gewedijverd - soms gaat het snel en andere keren is er getouwtrek. De hulpverlening rondt het af, en nog een keer, en nog een keer, maar wij zien dat bepaalde problematiek in het gezin blijft voortbestaan. Bijvoorbeeld in de casus zoals net geschetst ging het om een moeder met een zeer laag IQ die niet meewerkte, maar wel zo slim was om maar tot zekere hoogte hulp toe te laten, en op andere momenten hield ze gewoon de deur dicht. Omdat moeder niet meewerkte aan een onderzoek kwam Veilig Thuis niet verder.

GL: *dus je signaleert, blijft signaleren, lange adem, hulpverleningstrajecten, maar er komt geen oplossing, er verandert niets aan de situatie, en dagelijks zie je het kind, word je geconfronteerd met de voor het kind ongewenste situatie. Wat doet dat met je? Over hoeveel kinderen gaat het?*

Meerdere leerkrachten antwoorden en vullen elkaar aan: het is niet één kind, het zijn er veel. Dat is vorig jaar geïnventariseerd. Er spelen heel veel gedragsproblemen.

P: *wat voor gedragsproblemen?* Leerkrachten vertellen: het kind gaat zonder enige aanleiding gillen, stampen, of trekt zich terug, is heel stil, toont totaal geen emotie, je komt niet binnen. Bij mij zijn er ouders die zeggen 'het is nog maar een kind' als je vertelt hoe het kind zich in de klas heeft gedragen.

Er wordt dan thuis verder niets mee gedaan. Opvoedingsvaardigheden bij ouders ontbreken.

Kinderen zijn veel op straat. Het niveau van ouders... ze snappen het vaak zelf niet.

Leerkracht: de hulpverlening kan vaak niet op het niveau van ouders spreken. Je moet heel simpel zeggen wat er aan de hand is en dat is soms heel moeilijk. Wij schrijven onze brieven in Jip-en-Janneketaal.

Andere leerkracht: kinderen krijgen de basis, waarden en normen, niet mee, zoals eten aan tafel in het gezin. Ook is de woordenschat beperkt. Er waren bijvoorbeeld kinderen die niet wisten wat een bed is. Ze kenden dat woord niet. In groep bleek dat er drie kinderen niet in een bed sliepen. Dat komt natuurlijk ook door langdurige armoede, want als dingen kapot gaan, worden ze niet vervangen. Iets nieuws kennen ze niet.

GL: om hoeveel gezinnen in armoede gaat het? Waarin uit dat zich?

Dat is allemaal al een keer uitgezocht: 35% van onze ouders leeft onder de armoedegrens. We zien kapotte kleding, de hele week in dezelfde kleding lopen, kleding stinkt, droge boterham, weinig of geen eten, niet ontbijten, geen drinken, stelen - bij kleuters is het niet stelen maar spullen weghalen omdat ze iets heel mooi vinden - het fruit op school vinden ze heerlijk.

L: wat bijvoorbeeld opvalt bij kinderen van een vader die in de gevangenis heeft gezeten, is dat ze zelf dat perspectief voor later ook hebben. Als we vragen hoe ze hun toekomst zien, wat ze later willen worden, dan zeggen ze 'ik ga niet werken'. En als je vraagt hoe ze dan alles kunnen betalen, krijg je het antwoord: 'dan pak je het gewoon'. We proberen met ze het gesprek te voeren over gedrag dat niet kan (een kind dat iemand een bloedneus had geslagen) en we zeggen dat dit gedrag ook niet mag als ze groot zijn. Als je spreekt over straf of gevangenis schrikt hen dat niet af; het kind zegt dan 'nou ja, dan ga ik twee maanden de gevangenis in'. En als je vraagt wat daarna, werken? Dan is het antwoord: 'nee, ik hoef niet te werken voor geld, ik krijg het gewoon'. In een kringgesprek in de klas vertelden twee kinderen dat hun vader uit de gevangenis is gekomen; daar wordt door andere kinderen in de klas niet verbaasd op gereageerd, het is alsof er wordt verteld dat ze naar de Efteling zijn geweest. Er is daarover geen schaamte.

GL: wat kan jullie helpen? Zien jullie oplossingen? Opvattingen, denkrichtingen?

P. geeft aan wat haar is opgevallen aan de zaken die zij nu heeft gehoord en opgeschreven:

- Gedragsproblemen bij kinderen
- Geen normaal eigen toekomstperspectief
- Kinderen die de basis niet meekrijgen, of basis is niet op orde
- Armoede
- Onvoldoende capaciteit bij ouders

Leerkrachten vullen aan: en taalproblemen. L: we zien bij veel Poolse kinderen taalontwikkelingsstoornissen. En in relatie tot hun cultuur kinderen die heel gesloten, teruggetrokken zijn. Maar ook de andere kant: heel intelligente kinderen bij wie ook de ontwikkeling niet goed op gang komt. Onze school heeft veel kinderen van Poolse ouders.

Leerkracht: in de kleutergroep hebben we best veel Syrische kinderen van vluchtelingenouders. We zien bij hen dat ze langzaam Nederlands leren. Ze zijn heel lieflijk, heel fysiek. Op een of andere manier is er geen rust in die kinderen te krijgen. Ze kunnen het niet zeggen. Een jongetje bijvoorbeeld, hij gilt heel hard als hij buiten is, ik weet niet waarom, wat er bij hem speelt. Dat vind ik naar, want ik denk dat hij vervelende dingen heeft meegemaakt. Ik zie aan zijn hele lijf hoe hard en moeilijk hij het heeft.

GL: is bij hen de taal minder goed te ontwikkelen in vergelijking met andere kinderen?

Ja, ik zie verschil met andere kinderen, bijvoorbeeld de Poolse kinderen. Je komt er niet achter wat er bij zo'n kind speelt, er zit een trauma.

GL: wat doe je dan? Hem gewoon zichzelf laten zijn, veiligheid bieden in de klas, grens aangeven als hij heel fysiek is; dan zeg ik dat het in de klas niet kan, buiten wel. Een knuffel geven en dichtbij zijn, warmte geven als ik denk dat dat nodig is; dat is mijn natuurlijke reactie naar deze kinderen. Maar er zijn ook kinderen die dat niet willen. Andere leerkracht: ik ben een gesprek aangegaan met ouders

die goed Engels spraken, zij vertelden het verhaal dat ze in een bootje hadden gezeten. En dan denk je: wat een trauma. Als bijvoorbeeld het alarm op school afging of de deur viel met een harde klap dicht, dan zag ik het kind verstijven.

En dan? Gaan jullie samen met de IB'er kijken of eventuele traumabegeleiding ingezet kan worden?

Diverse leerkrachten zeggen: we hebben dat zelf gedaan. Wat we doen is hen veiligheid bieden, hen de taal zo snel mogelijk leren, de ouders erbij betrekken. Wij zijn eigenlijk de hulpverleners. Want anders moet je best lang wachten. Het is niet zo dat als je zo'n casus inbrengt je de andere dag of de volgende week hulp krijgt.

Diverse leerkrachten: ouders hebben vertrouwen in je, hebben het gevoel dat ze gehoord worden. De school is laagdrempelig. Wij zijn laagdrempelig.

Wat L. ook bij Poolse en Syrische kinderen merkt: voor hen is naar school gaan wel normaal, maar hulpverlening niet. Hulp krijgen is voor hen niet vanzelfsprekend. Je ziet ze denken 'waar maak je je druk over'. Andere leerkrachten: met name Polen hebben een eigen cultuur.

Leerkracht: bij sommige culturen ligt hulpverlening in de taboesfeer, is het niet bespreekbaar. Ze schamen zich voor, bijvoorbeeld als je voorstelt dat ze eens met de huisarts moeten praten of met het kind naar de kinderpsycholoog gaan.

L: het is goed om te weten dat er in hun cultuur wel vertrouwen is in een arts (huisarts); die heeft status, maar niet de schoolmaatschappelijk werkster. Ook vertrouwen ze eerder hulp die in de stad wordt geboden dan in een dorp, bijvoorbeeld vanuit Kompaan en De Bocht in Goirle.

P: Veiligheidsproblematiek, voelen of zien jullie dat dit breed speelt?

Leerkrachten: ja, het is een thema dat vaak aan de orde is in de klas. En niet bij één kind. Slaan, fysiek geweld, wordt heel normaal gevonden. Het gebeurt thuis ook en hun houding is dat het ook naar anderen toe mag. Dat vinden de ouders zelf ook, ook al zeggen we tegen hen dat we binnen school de dingen anders oplossen. Leerkracht: als ik tegen ouders zeg dat het gedrag van hun kind op school niet oké was, dan zegt een ouder: hij mag er gewoon bovenop rammen. Leerkracht: vandaag hoorde ik nog van een nieuw kind die aan haar haar werd getrokken, dat papa had gezegd: 'dan mag je een vuistje maken'. Leerkrachten vullen elkaar aan: het zijn heel andere waarden en normen. Dat speelt niet enkel bij andere culturen maar ook bij Nederlanders. Wat ook opvalt is dat bij bepaalde culturen steeds maar nieuwe baby's komen. Vaak ook bij verschillende vrouwen. Leerkracht: ik heb een kind bij mij in de klas van twee ouders die uitgetrouwde zijn, die helemaal niet van elkaar houden, maar anticonceptie is *not done*. Ze hebben vier kinderen maar de ouders kunnen er niet voor zorgen.

GL: is dit geval cultuurgebonden? Ja, maar we zien het ook bij Nederlandse gezinnen. Wij overzien de consequenties van nog een kind als je weinig geld hebt, maar voor sommige ouders is dat moeilijk. Bijvoorbeeld bij een laag IQ. Als ze er vijf hebben, denken ze dat er ook wel een zesde bij kan.

GL: thema Passend Onderwijs; zien jullie verschil met de situatie van 5 jaar geleden? Of bestaat de wereld zoals jullie hem ervaren al lang zo?

Meerdere leerkrachten beamen: het niveau van hoe kinderen binnenkomen, wordt steeds lager. Leerkracht: ze zijn soms ook niet zindelijk bij 4 jaar. Van de 18 kinderen in haar kleutergroep waren er 3 niet zindelijk toen ze op school kwamen. Het cognitieve niveau van kinderen ziet zij sterk achteruitgaan. Er zitten ook kinderen bij die naar een andere school zouden zijn gegaan, of die straks alsnog naar een andere school verwezen moeten worden, daar heb je dan veel werk aan. Ook al zijn de kinderen naar de peuterspeelzaal geweest, hun niveau blijft achter. Weliswaar niet van allemaal natuurlijk. De helft van de kinderen die met 4 jaar binnenkwam, had een ontwikkelachterstand, dat is meer dan vroeger. Niet alleen omdat we nu buitenlandse kinderen hebben, die hebben we altijd al veel gehad. Er zitten nu ook Syrische kinderen bij. We zien het ook bij kinderen die in Nederland zijn geboren. Leerkracht: bij mij in de klas (groep 3) zit een kind dat in Nederland is geboren, maar geen woord Nederlands spreekt, terwijl de ouders al 20 jaar in Nederland wonen. Ik denk dan: waar hebben we het over? Dit kind kan geen Nederlandse zin maken.

Andere leerkracht vult aan: de ouders werken, opa en oma passen op. De oudste van hun kinderen zit in groep 4, de middelste in 3 en de jongste bij mij (groep 1). Indertijd heb ik de ouders er al op aangesproken dat ze Nederlands moeten spreken. Nu komt de jongste bij mij en het enige dat het kind kan zeggen is 'plassen'. Ik ben op mijn manier boos op die moeder geworden en heb het gezegd, maar moeder lacht dan een keer. Al jaren wijzen we dat gezin erop.

Leerkrachten: ouders beheersen gewoon de taal niet en kinderen fungeren dan als tolk in oudergesprekken, de vraag is hoe betrouwbaar dat is. Leerkracht: dat speelt in deze wijk al 40 jaar. Ik werk ruim 40 jaar hier, toen was er de eerste generatie Turkse en Marokkaanse mensen.

L: de peuterspeelzaal werkt tegenwoordig anders, er is veel wegbezuinigd. Nu zitten er bijna geen kinderen meer vanwege de eigen bijdrage. Ouders weten niet hoe het werkt. Het is een hele papierwinkel, ouders moeten de bijdrage eerst zelf betalen. Dat is een grote belemmering.

Leerkracht: ouders komen bij het consultatiebureau, maar wordt het daar wel met hen besproken?

L: ook die contactmomenten zijn minder, merk ik ook met mijn eigen dochtertje.

Leerkracht: bijna de helft van mijn klas zit bijvoorbeeld bij logopedie omdat hun spraak slecht is. Als daar niet op wordt gecontroleerd... Pas als wij zeggen als ze op school komen 'we kunnen ze niet verstaan' worden ze naar logopedie doorverwezen. Maar zou fijn zijn als dat veel eerder was gesignaleerd.

GL: *denk je dat preventief en vroegtijdig sturen, en eisen en verwachtingen daar neerleggen, kinderen al zou helpen?* Leerkracht: er zijn ouders die niet inzien dat logopedie belangrijk is voor hun kind. Een moeder bij wie ik informeerde hoe het bij de logopedie ging, zei dat ze niet meer ging. Ze snapt het belang niet, of krijgt het niet georganiseerd. Leerkracht: ook als we onderzoeken willen afnemen bij kinderen, snappen ouders niet waarvoor dat goed is. Leerkracht: ouders lijken bang dat ze worden afgerekend op hun eventueel disfunctioneren. Leerkracht: je moet echt een goede vertrouwensband hebben met ouders, anders is het lastig.

GL: *Ik zie hier nu een afspiegeling van allemaal blanke leerkrachten. Hebben jullie daar wel eens met elkaar over gesproken? Helpt een multiculturele samenstelling van het team?*

Leerkracht: in veel gevallen hebben we een tolk nodig en het zou fijn zijn als er iemand is die Turks of Marokkaans spreekt. Leerkracht: in het verleden hadden we een intermediair bij het wijkgebouw.

L: het bureau Rabia Baski levert tolken en die heb ik de afgelopen weken veel ingezet. Die kosten worden nu nog betaald door het samenwerkingsverband en ik kan een beroep doen op die middelen; de school zou dit niet kunnen betalen. Dat is echt een uitkomst.

GL: *Hoe lang zijn jullie bezig met de zorgtaak? Wel percentage van jullie werk?*

Meerdere leerkrachten antwoorden: onder schooltijd zijn we de hele dag bezig met opvoeden. Bijvoorbeeld bij het samen eten, of hen leren iemand anders te laten uitspreken enzovoorts. Dat hoort bij je vak, maar het is veel meer dan onderwijs bieden.

GL: *hoeveel tijd ben je bezig met het regelen van hulpverlening, en het voeren van gesprekken daarover, ook collegiaal? P: Als IB'er ben je veel bezig met regisseren, maar hoe ligt dat bij de anderen?*

Leerkracht: je slaat het nu plat, dat vind ik niet terecht. Als er in de klas wordt gevochten, als de reflex van kinderen meteen de vechtstand is, dan kun je dat niet negeren. Dat gebeurt. Rust en regelmaat in de klas kan die agressie voorkomen.

L.: een kind vertelde bij die sterke storm onlangs: 'juffrouw, ik werd geduwd en ik wilde terugslaan, maar er was niemand...' Leerkrachten moeten om deze anekdote lachen, zien het zo voor zich. Ze zeggen: dit zegt iets over hoe kinderen zijn. Dat gebeurt constant. Er wordt niet om dingen gelachen, maar gevochten.

Leerkracht: we hebben net een nieuwe leerling die via Sterk Huis bij ons is gekomen, een meisje van 7 jaar, ze heeft allerlei huizen en inmiddels drie scholen gehad. Al tijdens het intakegesprek heb je in

de gaten dat er iets mis is, dat ze waarschijnlijk niet veilig is gehecht. Ze klampt zich aan iedereen vast, iedereen is de allerliefste en er wordt meteen een hartje voor iedereen gemaakt. Ze vertoont compensatiegedrag. Ze is nu begonnen, maar is een continue stoorzender in de klas. Ik denk dat ik 90% van de tijd met haar bezig ben, om veiligheid te bieden en kaders te geven, aan lesgeven aan haar kom ik niet toe.

GL: wat betekent dit voor de andere kinderen in de groep?

Leerkracht: zo is het in veel groepen. Ik had een vrij makkelijke groep en nu komt er één binnen en meteen is mijn groep uit balans, en ben ik veel met het nieuwe kind bezig.

R. krijgen jullie van de andere school geen informatie en tips?

Leerkracht: je krijgt vooral te horen: het kind vraagt heel veel aandacht, de tip is: heel erg begrenzen. Het zijn altijd kinderen die veel aandacht vragen. De IB'ers van andere scholen zijn moeilijk bereikbaar, zitten of in gesprek of staan voor de klas. Bij de overdracht moet je vaak zelf achter de informatie aan en soms bij meerdere scholen, want veel ouders shoppen met hun kind als zich problemen op een school voordoen.

L: bijvoorbeeld in groep 3 van E. zitten 20 kinderen waarvan er 7 of 8 op de rol staan voor uitgebreid onderzoek, bij 7 is een laag IQ vastgesteld (70) in combinatie met slecht Nederlands spreken. Maar ook bij een aantal kinderen met hogere intelligentie blijkt dat ze problemen hebben met letters herkennen; we weten niet wat er aan de hand is en dat moeten we verder onderzoeken. In die klas komt vervolgens dat meisje dat erg veel aandacht vraagt, en de klas was al niet eenvoudig. Ik denk dat het niveau eigenlijk zo laag is dat we op lange termijn niet kunnen voldoen aan de onderwijsopdracht. Maar kinderen doorverwijzen naar het Speciaal Onderwijs kunnen we gewoonweg niet betalen. Dus we houden ze.

Leerkracht: kunnen we de VVE niet terugkrijgen? We moeten noodsignalen afgeven want we kunnen zo niet verder. Andere leerkrachten: dat hebben we al vaak gedaan.

L: we vallen onder het schoolbestuur van een stichting van scholen. Zij weten wel dat er verdichte problematiek zit op onze school en een paar collega-scholen. Met betrekking tot de doorverwijzing naar speciaal onderwijs vangt de stichting veel voor ons op; wij gaan meer dan 1 ton over ons ondersteuningsbudget.

GL: wat zijn mogelijke oplossingen, wat zou jullie helpen?

Leerkracht: een aantal van mijn kinderen is een gesloten boek. Je hebt gedurende de dag geen moment om eens rustig met een kind 1 op 1 te gaan zitten, om echt even te praten over wat er aan de hand is, om het eruit te kunnen krijgen. Dat voelt voor mij als een gemis. Aan de oppervlakte zie ik wel wat, zie ik dat het kind worstelt, zie onrust, maar ik heb er de tijd niet voor.

Leerkracht: voor jonge kinderen zou een onderwijsassistent of iets dergelijks kunnen helpen. Die zou bijvoorbeeld bij niet-zindelijke kinderen kunnen helpen met een schone droge broek aantrekken. Dus extra handen in de groep voor dergelijke simpele dingen. Want dat kost allemaal veel tijd en gaat ten koste van het lesgeven. Iedereen is het erover eens: er zijn meer handen op de groep nodig.

GL: wat nog meer?

As IB'er heb ik behoefte aan meer mogelijkheden voor onderzoek en daaraan gekoppeld een advies voor de onderwijssituatie, en dichtbij. We werken bijvoorbeeld met de Kracht van Speciaal; fijn daarbij is dat de adviezen gekoppeld zijn aan de situatie in de klas, en worden vertaald naar ondersteuning in de klas. Bijvoorbeeld bij een intelligentieprofiel met problemen in het werkgeheugen, verbale intelligentie of deelgebieden, dan moet je als leerkracht weten wat dat concreet betekent voor je aanpak in de klas. Bij sommige adviezen krijg je een heel wollig verhaal waar je niet veel aan hebt.

P: een collega zei (voordat ze met zwangerschapsverlof ging) dat ze de balans terug zou willen tussen de tijd die ze aan onderwijs kan besteden en aan het regelen van zorg, maar ook dat de school in de

positie wordt gezet om die zorg rondom kinderen en ouders te organiseren. Wat vinden jullie? Is dit iets wat jullie krijgen toegeschoven, of wat bij de IB'er moet liggen?

Leerkracht: het zit deels bij de IB'er, maar veel komt weer terug bij de leerkracht want IB'ers hebben ook maar beperkte tijd. Vaak los je het dan maar zelf op, voer je zelf het gesprek.

Leerkracht: of bij elkaar, collegiaal overleg. We gaan makkelijk bij elkaar te rade, want we zitten allemaal in dezelfde positie.

L.: we spraken eerder over een preventieve insteek (n.a.v. het verhaal over het kind met trauma en of we traumaverwerking regelen): hier valt een kind met trauma niet zo op omdat er hier zoveel kinderen met grote problemen zitten. Op een school in de Blaak zou zo'n kind eruit springen en was er waarschijnlijk wel iets mee gedaan. We proberen het zelf en schuiven het signaal op de lange baan. Leerkracht: we zijn eigenlijk al 20 jaar SBO-school, maar hebben niet die status.

Leerkrachten: we zijn veel tijd kwijt met hulp regelen, formulieren invullen, bolletjes kleuren.

N: toen ik hier kwam kreeg ik 1,5 dag pleinvacht, want zo werd gezegd, hier spelen kinderen niet samen buiten want dat gaat niet. Dat is hier blijkbaar heel normaal. Op mijn vorige school in Capelle a/d IJssel met veel kinderen van hoogopgeleide allochtone ouders, was dit totaal anders. Iedereen speelde tegelijkertijd buiten. Hier lopen elke dag ook leerkrachten buiten waardoor zij geen pauze hebben. Alle leerkrachten: we hebben nauwelijks pauze. Leerkracht: we hebben handjes in de klas nodig.

Andere leerkracht: vanuit preventieve insteek zou het fijn zijn als er voor de jonge kinderen heel laagdrempelig mogelijkheden zijn voor speltherapie. Dat zou hen kunnen helpen bij bijvoorbeeld traumaverwerking. Ouders hebben daar geen ideeën over, vinden het eng, of zitten zelf bijvoorbeeld in een vechtscheiding waardoor ze geen medewerking krijgen van hun partner. Als zo'n voorziening een onderdeel van je school is, zou dat heel veel kinderen kunnen helpen bij verwerking van zaken, hen inzichten geven hoe ze met dingen om kunnen gaan.

L: op mijn vorige school hadden we dat allemaal in huis geregeld, ook logopedie, maar dat mag niet meer van de zorgverzekeraar. Het zou mooi zijn als onze logopediste op school haar werk zou kunnen doen. Dan haal je de drempel weg bij deze ouders die het vaak ook niet georganiseerd krijgen door hun werk.

GL: dus voorzieningen bij de school omdat de school laagdrempelig voor ouders is georganiseerd?

Ja, je merkt het ook. Een aantal jaren geleden was er iemand van de GGD die hier op school een koffie-uurtje deed met ouders. Zij liep in de school rond, kwam ook bij ouders thuis (project Opstap). Dat is wegbezuinigd en nu komt er niemand meer. Aanwezigheid, herkenbaarheid, een vaste persoon, dat zou helpen.

Afronding

GL: zijn er naast alles wat is benoemd, nog dingen die jullie kwijt willen?

Leerkracht: zo nu en dan zijn er heel ernstige dingen aan de hand hier op school, waarbij leerkrachten worden beschuldigd terwijl ze zich zo inspannen. Een collega is bijvoorbeeld beschuldigd van mishandeling terwijl dat niet het geval is. Dan moet je als leerkracht met de Arbo-arts gaan praten, wat voor ons als leerkracht ook een hele stap is. Hoe daar vorm aan te geven? Het zou fijn zijn om zo nu en dan iemand te hebben bij wie je even je hart kunt luchten. Ik kan zelf even bij onze maatschappelijk werkster of de IB'er binnenlopen, maar ook die hebben hun handen al vol aan de kinderen en de ouders.

Leerkracht: ander punt is de veiligheid voor de leerkrachten. Het afgelopen jaar hebben we verschillende dingen meegemaakt waarvan ik denk: wat heeft dat nog met onderwijs te maken? Ik sta voor de klas en ik voel me bedreigd. Mensen zijn ook echt bedreigd. Van wie krijgen we dan hulp? Niet van de politie.

N: ook bij de collega-school is dit het geval, daar is afgelopen maandag iemand ernstig bedreigd.

Leerkracht: het ontbreekt soms aan respect voor ons. We mogen dat niet tolereren. Bij wie moeten we zijn voor hulp? De wijkagent moeten we voortaan mailen.

Leerkracht: we hebben wel een telefoonnummer van de jeugdagent.

Leerkracht: we hebben ouders die in een vechtscheiding zitten waarvan de kinderen de dupe zijn. Vader vertikt het te tekenen waardoor we al 1,5 jaar niets geregeld krijgen voor het kind. Moeder probeert het via een rechtszaak, maar het komt niet van de grond.

P. heeft opgetekend: speltherapie dicht bij huis, logopedie en GGD in school, de veiligheid waarborgen in school. Maar jullie zien dit soort zaken al 40 jaar?

Leerkracht: het is in die 40 jaar met pieken en dalen gegaan. Ik zie het nu erger worden en herken zaken die al 20 jaar geleden speelden. Daar word ik boos en verdrietig over: shit, dit had ik 20 jaar geleden ook al. We zitten nog steeds op hetzelfde niveau.

Leerkracht: veel ouders ken je, ouders die je al vroeger gewaarschuwd hebt. We zien vanaf 4 jaar de problemen al, je haalt ze er vaak na één dag op school al uit.

Ontbreekt het hier aan gehoor geven aan wat leerkrachten signaleren? Ja.

P. verzoekt: eventuele verdere tips/suggesties/informatie graag aanleveren, laat het ons horen. Want onze zoektocht samen met de gemeente is: waar moeten we het anders doen om patronen te doorbreken? Dank voor het gesprek!

Leerkrachten: er is hier veel wegbezuinigd. De effecten daarvan merken we en die gaan lang door. En dat is triest in zo'n rijk land.

Verlag 4 verdiepingssessie 'Een goede start' in het kader van de Agenda Sociaal 013

De ontmoeting vindt plaats op **maandag 24 januari** van 19.00 tot 21.30 uur in Tilburg. Voor de ontmoeting zijn diverse professionals uitgenodigd, vanuit de zorg (ziekenhuis, kraamzorg, jeugdhulp, GGD, jeugdgezondheidszorg, etc.) en de gemeente. In totaal zijn er 14 deelnemers aanwezig en een gespreksleider.

Agenda van de ontmoeting

- Opening
- Voorstelronde
- Verdiepingssessie
- Afsluiting

Opening

Gespreksleider heet iedereen welkom en licht doel en aanleiding van deze verdiepingssessie omtrent 'een goede start' toe waarvoor ze het filmpje laat zien op de website van de gemeente over de agenda Sociaal 013 (te vinden op de website van Agenda Sociaal 013). Aanleiding is de burgertop geweest - velerlei gesprekken voor en door Tilburgers - waaruit een viertal thema's naar voren zijn gekomen die Tilburgers belangrijk vinden om op hoog de agenda te zetten.

De thema's zijn:

- een goede start
- ruimte om te leven
- optimale kansen
- een wereld die mij ziet

Er vinden nu dialoogsessies plaats over wat een goede start is voor kinderen. De gemeente is niet de opdrachtgever, maar faciliteert deze gesprekken. Het verslag van deze verdiepingssessie gaat naar alle deelnemers ter verifiëring alvorens het met iedereen wordt gedeeld en op de site komt.

Wat vinden wij een goede start? Als GGD hebben we maximaal zicht op alle kinderen in het eerste levensjaar door het Consultatiebureau, en we hebben allerlei contactmomenten in de -9 maanden periode. Wij doen allerlei inspanningen om het in de Tilburgse situatie beter te maken, toch hebben Tilburgers dit als thema aangegeven. Er is een soort foto gemaakt hoe het met bewoners is gesteld. Daaruit bleek ook dat de economische gezondheidsverschillen in Tilburg steeds groter worden. En dat de verschillen tussen Tilburgers qua een goede start groot zijn. W. roept de deelnemers op open met elkaar hierover te brainstormen en elkaar te bevragen.

Voorstelronde

W.	GGD/Gespreksleider
A.	GGD - voorzorg / VHT
B.	Teammanager collectieve preventie GGD
E.	Beleidsadviseur gemeente
F.	GGD - jeugdgezondheidszorg
D.	Medisch centrum
O.	Ziekenhuis / Moeder&Kindcentrum
N.	Ziekenhuis / verloskundige
T.	Kraamzorg
G.	Verloskundige
Y.	Zorgconsulent
S.	Medisch maatschappelijk werkster bij ziekenhuis

M.	Gynaecoloog
J.	Raadslid
V.	Strateeg gemeente

Verdiepingsessie

Waar bestaat de goede start voor jullie uit? Aan welke elementen denken jullie?

N.: Een aanspreekpunt voor alle ouders, een contactpersoon die vanaf de start van de zwangerschap alles begeleidt. We hebben nu zoveel poppetjes en ouders weten niet meer bij wie ze moeten zijn en moeten telkens bij iedere zorgverlener en contactpersoon hun verhaal vertellen. Ze raken daardoor het vertrouwen in de zorg een beetje kwijt.

O.: ook wij moeten ze steeds bevragen en dat doet de vertrouwensband geen goed.

Dat de zorg is gebundeld, een zorgcoördinator of casemanager, die in een proces van zorg of follow up met betrekking tot vrouw of kind zorgt dat er ook gezorgd blijft worden, die zicht houdt op wat die mevrouw of kind nodig heeft, zich heeft op wie belt met wie als het gaat over afstemming van zorg. Dat kan veel beter. Dat is ook een aanbeveling geweest in het laatste rapport voor het Ministerie (standaard integrale geboortezorg).

V.: bedoel je van vanaf min9 tot 2? Of tot 12?

O.: bij de GGD komen vrouwen pas in beeld als ze zwanger zijn; soms ook in de preconceptiefase, maar daar wordt nog heel weinig gebruik van gemaakt en valt nog wat aan te verbeteren in overleg en samenwerking met huisartsen en zorgverleners.

G.: Dus iemand die bij het gezin die betrokken blijft. Onze zorg stopt in principe al na 2 weken. Dan gaan ze over naar de GGD. Waarom niet één iemand die het hele gezin blijft begeleiden?

Y. vindt dat de regie bij de klant zou moeten liggen. Alle klanten hebben andere hulpvragen. Veel klanten zijn ook shoppers. Hoe zie je dat praktisch voor je, één aanspreekpunt voor het gezin?

O.: juist om dat vertrouwen te houden, zie je dat een mevrouw terugkomt bij dezelfde persoon en dan gaat ze niet shoppen, want ze wil niet overal steeds het hele verhaal moeten vertellen.

N.: bij ons valt dat nog mee, maar als wij afsluiten wordt het overgedragen aan de GGD en de huisarts, de huisarts weet niets van de sociale problematiek en wij kunnen dat niet in het overdrachtdossier vermelden. Vooral bij zwangeren met extreme problematiek lopen er dingen mis en dat komt vooral door gebrek aan communicatie.

O.: Ook het gevoel dat je de grip kwijtraakt als zorgverlener als je het gezin verlaat. Je hebt niet het gevoel: 'dat gaat goedkomen'. We vragen ons af: wie houdt nog een oogje in het zeil? We proberen heel vaak de juiste persoon op de juiste plek te krijgen. De Praktische Thuisbegeleiding vindt zij een heel mooi initiatief. Die medewerkers worden vanuit kraamzorg ingezet en zij gaan meekijken in het gezin en hebben een signalerende rol.

A.: een praktische thuisbegeleiding werkt alleen als een cliënt hulpvragen heeft. En als het budget op is, stoppen ze. Dus is ook niet iemand die jaren met het gezin kan meekijken.

G.: dat is deels het probleem, dat mensen zelf niet goed kunnen aangeven dat ze iemand nodig hebben, of dat ze het niet onderkennen dat er problemen zijn.

O.: zo'n poppetje zou er continue moeten zijn op momenten dat je het gevoel hebt dat iemand follow up nodig heeft. En goed is dat we in het voorstadium een vast aanspreekpunt regelen.

Voor iedereen of voor bepaalde mensen? Waar ligt de grens, daar moeten we het met elkaar over hebben.

B.: Dat raakt ook meteen de vraag wat een goede start is en dan weet je ook wat niet een goede start is. Vervolgens kijken wat wij daarin te kort komen en daar een oplossing voor zoeken.

G.: hoe maak je mensen ervan bewust hoe ze hun kind een goede start kunnen geven?

Welke elementen zitten daarin? Alle levensgebieden langsgaan.

A. ziet cliënten in slechte woonsituaties. Gemeente zegt: ieder gezin heeft woonruimte nodig, maar dat is vaak niet. Ze heeft een cliënt die 1 jaar in Nederland woont, in een klein kamertje met nauwelijks meubilair, in een heel vies huis waar ze van gemeenschappelijke keuken, wc en douche gebruik moet maken. Ze moet daar weg, maar waar naartoe? Ze heeft géén eigen plekje, maar dit is geen veilige woonruimte, voor het kind een slechte start. Bij de woningbouwverenigingen mag je meeloten en soms heb je geluk, of je moet lang ingeschreven staan.

Y.: Veel cliënten zien zelf niet dat de randvoorwaarden niet goed zijn. Hen daarvan bewust maken vraagt ook tijd. Waar cliënten vandaan komen, is de situatie vaak nog veel erger, maar wij moeten beoordelen of het aan onze norm voldoet.

N.: als verloskundige horen we vaak dat de zwangerschap niet is gepland, maar wel gewenst. Ze vragen dan dringend aan ons als verloskundige of wij een woning voor hen willen regelen. Vaak willen ze groter wonen. Dus ze zijn zich er in dat opzicht wel van bewust.

Y.: haar ervaring is dat cliënten zich er niet altijd van bewust zijn.

Gespreksleider: laten we de levensgebieden langsgaan om te beoordelen of de omstandigheden waarbinnen je een kind wilt laten opgroeien gezond en veilig zijn. Hebben wij één gezamenlijke norm voor een goede start?

A.: mijn cliënte ziet zelf heel goed dat de omstandigheden niet optimaal zijn voor haar en haar kind. Dat besef zie ik ook wel bij andere meiden. Maar er zijn geen oplossingen.

Wat is onze gedeelde visie op een goede start voor een kind? Wat is onze norm als professionals?

Y.: Vanuit haar ervaring: veiligheid, financiën, liefdevolle ouders, een gewenst nest. Bij ouders met psychiatrische of verstandelijke beperkingen is de vraag of zij een goede basis kunnen bieden. Als je zelf een beschadigd verleden hebt, is maar de vraag of je zelf goed voor een kind kunt zorgen.

Een punt van veiligheid vindt M. ook de hygiëne.

S.- desgevraagd naar de normen die maatschappelijk werk hanteert – zegt dat het vaak natte vinger werk is en wordt per situatie beoordeeld.

Y.: Om willekeur te voorkomen leggen wij het terug bij het team gelet op ethische normen.

M.: Het is heel ingewikkeld en soms cultuurgebonden.

De niet-goede elementen kunnen we zo benoemen, maar wat zijn dan wel de goede?

F./M./S.: wat heeft een kind voor een goede start nodig? Veiligheid, goed kunnen slapen, voeding, hygiëne, schoon bedje, gezonde lucht, niet in een rookruimte en liefst met een moeder die niet teveel stress heeft bijv. om de financiën. S.: onze doelgroep zijn veelal alleenstaande moeders.

N.: het ontbreekt veelal aan een netwerk; veel moeders die niemand hebben.

D.: vanuit geboortezorg kunnen we onze ogen er niet voor sluiten, want alle zwangeren komen bij de verloskundige; alle mensen met kinderen komen bij de jeugdgezondheidszorg en meestal ook bij de kraamzorg. De discussie begint bij de geboortezorg, maar eigenlijk zouden veel mensen het daarvoor al over moeten hebben. Bijvoorbeeld iemand die in de schuldsanering zit, of iemand met huisvestingsproblemen. Daar ook de vraag stellen of ze wel of niet in de weer zijn met kinderen, of voorkomen dat er kinderen komen.

M.: dat is inderdaad nu een groot project en daar hoort ook het gesprek, heel bewust het gesprek voeren over anticonceptie.

D.: Je hebt een groep die bij iedereen opvalt en door alle collega's als heel kwetsbaar wordt gezien. Waar we ons zorgen over maken zijn de mensen die net niet kwetsbaar overkomen. We gaan een analyse doen onder groep vrouwen tussen 20-40 jaar die net niet door het ijs zakt en alleen maar omdat ze nog geen kinderen hebben. Als daar een kind komt, gaat het fout. Die groep lijkt zich staande te houden en zich goed te presenteren, die groep heeft overal hulpvragen en eigenlijk zou je overal die discussie moeten aangaan over niet zwanger worden, maar dat doen we niet. En bij groepen die niet uit de zorg komen, doen we het al helemaal niet. Nu is het heel vaak het probleem van 'de geboortezorg' in enge zin en daarna van jeugdgezondheidszorg.

G.: ik probeer mensen bewust te maken van dat kwetsbare stukje, bijvoorbeeld dat roken slecht is. Bijvoorbeeld ten aanzien van veilige omgeving vindt 80% van een bepaalde wijk dat die omgeving veilig is hoewel dat volgens mij de vraag is. Als ze bij mij zitten, is het eigenlijk al te laat, dan kun je de goede start al niet meer bieden.

F.: de mindset van alle hulpverleners, dat we oog hebben voor alle kwetsbaren in welke sector je ook zit. Dat kan bij schuldhulpverlening, Werk&Inkomen, bij de huisarts, op scholen. Wij zien bij het voortgezet onderwijs al een hele groep jonge meiden waarvan we bang zijn dat als het zo verder hobbelt, waar ze dan uitkomen. We hebben heel veel stadia vooraf natuurlijk, maar de mindset bij alle hulpverleners die met deze mensen bezig zijn, bijvoorbeeld schuldhulpverlening, is niet zo dat ze gericht vragen hoe hun leven eruitziet als er een kind bij komt.

G.: het is een heilig huisje; je mag over iemands kinderwens geen oordeel hebben. Daar mag je niks van vinden.

F.: daar zou juist die bewustwording in kunnen zitten; als we daarvoor met jonge mannen/vrouwen daarover in gesprek zouden gaan.

T.: je merkt vaak dat je het vertrouwen moet winnen bij deze mensen; als er een persoon zou zijn met wie ze alles kunnen delen – wel moeilijk te realiseren – bij wie ze steeds kunnen terugkomen zodat ze niet hoeven te hopen want anders raken ze het spoor bijster. (De zwangerschap is te kort om dat vertrouwen te kweken?) Maar als er een persoon is die het hele verhaal kent en in wie ze vertrouwen hebben.

T. licht toe dat zij de vrouwen in het ziekenhuis een paar dagen zien; als consulente komt bij mensen 1 uurtje thuis en signaleert dan dingen. Voor haar begint een goede start bij veiligheid en dat is heel breed: kan de moeder het aan? Is het huis veilig, bijvoorbeeld een trapleuning en dergelijke? is het huis schoon? Geen schimmel? Wordt er gerookt? Laatst had ze een gesprek met een zwangere die tijdens het gesprek 3 sigaretten op had en 1 blikje energydrank. Dat vind ik niet gezond en dat koppel ik terug.

O.: Sinds de kraamzorgconsulenten bij de mensen 1 uurtje thuis gaan bereikt ons veel informatie.

T.: we gaan informatie over de kraamzorg verstrekken en daarom staat de deur voor ons open, maar als ze weten dat je iets komt checken, dan zijn mensen meteen erg afwerend. Bij ons bezoek signaleren we dingen en de kunst is dan om zaken bespreekbaar te maken en door te vragen. Uiteindelijk om eventueel maatschappelijk werk, voorzorg of de verloskundige op de hoogte te brengen. Daarom denk ik dat de vertrouwenspersoon belangrijk kan zijn voor de cliënt.

S. is het met Y. eens dat het wel een doelgroep is die graag switcht.

Y.: Ontwijkend gedrag laten zien. Zodra ze voelen dat er niet wat te halen valt, dan gaan ze iets anders doen.

O. denkt dat het heel veel te maken heeft met hoe een zorgverlener daar binnenstapt. En hoe dat deze zich opstelt. Als eenmaal bij die persoon het vertrouwen is gewonnen, dan zal ze in het gezin toelaatbaar worden. En als die persoon meerdere malen terugkomt, totdat het kindje 2 of 4 is, kan het zijn dat die rol heel belangrijk is geweest voor het beginstadium van het kind.

G.: dat merk ik bij voorzorg, die mensen hebben het vertrouwen.

A.: maar voorzorg is wel een vrijwillig programma en ze komen pas in de zwangerschap in beeld.

G.: eigenlijk te laat. A.: zo vroeg mogelijk, het liefste willen we nog eerder komen. Maar we volgen het kindje wel totdat het 2,5 jaar is. En we komen er inderdaad vaak.

Zijn er anderen die die vertrouwensrol zouden kunnen vervullen?

De huisarts! Iemand op school zou ook de vertrouwenspersoon kunnen vervullen.

N.: Vroeger wist een huisarts veel over de thuissituatie, maar tegenwoordig is dat niet meer zo vanzelfsprekend.

Y.: onlangs hadden we een overleg met de huisartsen in Oud Noord en daaruit bleek dat ze die preventieve rol niet meer vervullen. Alleen als een klant erom vraagt, verwijzen zij door. Ook binnen

ons werkveld en het wijkteam spelen deze onderwerpen heel sterk. Het probleem is het vraaggestuurd werken. Als mensen de vraag niet stellen, of niet weten dat ze een vraag kunnen stellen; we gaan er maar vanuit dat mensen kunnen articuleren wat hun vraag is. Formeel moeten we uitgaan van de persoon zelf. Vindt het ethisch ook niet kunnen. Daar zit grote spanning op, de eigen regie. Onze collega's bij de organisatie die mensen met een beperking helpt, gaan er net iets anders mee om dan andere collega's bij de Toegang, zij vragen door, vooral als er baby's of kinderen bij betrokken zijn. Bij alles waar je een buikgevoel bij hebt, vind ik dat lastig. Als we niet binnen mogen komen, of als de vraag waarvoor we kwamen niet meer geldt, dan moeten we afsluiten.

V.: Van wie moet je afsluiten? Wie zegt dat je vraaggestuurd moet werken?

Y.: Dat is de opdracht van de gemeente. We moeten snel werken, kunnen het traject niet meer zo doorzetten zoals we dat ooit deden.

Wat mis je?

Y.: tijd om het goed te doen.

M.: dat is iets anders dan wat ik je hoor zeggen. Als die mevrouw geen vraag heeft maar je ziet dat het niet goed gaat, dan wil je toch iets doen. Die mevrouw is misschien kwetsbaar en kan die vraag niet goed stellen.

Y.: ja, maar dat vraagt tijd. Ik heb nog nooit zoveel aanmeldingen gehad dan de afgelopen 2 jaar.

M.: Hoe komt dat?

Y.: vanwege de andere manier van werken.

M.: of zien we het misschien beter?

Y.: vanaf 2015 zijn wij anders gaan werken.

M.: als ik nu met 10 jaar geleden vergelijk, dan denk ik: het kan niet zo zijn dat we nu veel meer kwetsbare zwangeren hebben. Ik kom er nu ook achter dat iemand bij de voedselbank loopt. Dat was misschien eerder ook zo, maar toen wist ik het niet.

Y.: onze doelgroep bij de zorginstelling is verbreed door de hele transitie.

V.: Ten aanzien van de vraag achter de vraag zegt Y. 2 dingen: 1) tijd hebben om achter de vraag te komen (Y.: en om het niet zo snel te hoeven afsluiten) en 2) ik moet vraaggestuurd werken; dus als iemand geen vraag heeft, dan moet je afsluiten.

Y.: dat klopt.

M.: dat voelt niet goed zo aan jou te zien.

W.: wij komen als professionals vanuit de situatie dat we vroeger mensen heel lang begeleiden en vasthouden, onze eigen norm daarop legden in plaats van de methodiek om te kijken wat iemand nog zelf kan, welke hulpbronnen hij om zich heen heeft. Op dit laatste is nu heel erg de focus gelegd. Misschien slaan we erin door als we nu alleen nog maar acteren als iemand een vraag heeft.

Y.: zo strak ligt het natuurlijk niet, want we gaan de hulpvraag ook breder bekijken. Maar er zit wel een spanningsveld. Aan de achterkant komen er steeds meer vragen binnen, zitten in je nek te hijgen, en dan voel je die druk terwijl je in de tussentijd met een hele kwetsbare doelgroep werkt. Een vertrouwensrelatie opbouwen kost veel tijd. Een zwangerschapsperiode is daar vaak te kort voor.

G.: bijvoorbeeld in het bewustmaken van niet wenselijk gedrag zoals roken. Voordat je het vertrouwen hebt om daarover iets te mogen zeggen. Laat staan als je bij vermoeden van huiselijk geweld dat bespreekbaar wil maken. Mensen gaan meteen op slot.

Er spelen op alle levensgebieden behoorlijke problematieken.

O.: ik hoor afremmende factoren die bepalen hoe je de zorg gaat inrichten. Terwijl wat T. of A. doen, 1 uurtje in het gezin zitten, ze hoeven niet te vragen maar zien en horen wat er aan de hand is in het gezin; dat moet veeleer de norm zijn dan het afvinken van een lijstje.

A.: en zwangerschap is een hele goeie periode om te beginnen met een goede start.

O.:... en het feit dat je de hele groep op dezelfde manier zorg aanbiedt. T. komt overal, niet alleen bij specifieke doelgroepen, maar ook bij hoogopgeleiden, dus dat is niet stigmatiserend. Ze stapt bij iedereen blanco binnen met hetzelfde verhaal en ziet veel.

T.: De insteek waarvoor je bij mensen thuiskomt is overal hetzelfde, maar bij sommigen gaan de voelsprietten meteen omhoog.

W.: Jullie zeggen dus: maatwerk, vertrouwensband, het gaat niet zozeer om een gemeenschappelijke norm, maar meer met welke belemmerende en bevorderende factoren je te maken hebt rondom de goede start. En iemand die laagdrempelig binnenkomt, is ongelooflijk belangrijk.

D.: we horen steeds meer dat hoogopgeleiden meer drinken, iets wat ze op het spreekuur niet zo snel zullen toegeven, maar bij huisbezoek van jeugdgezondheidszorg kan je achter de façade van mensen komen. Thuis is het voor mensen moeilijk om de schijn op te houden. Ik zou liever nog prenatale huisbezoeken willen hebben.

T.: we krijgen ook veel informatie terug van de kraamverzorgers die 6-7 dagen bij mensen over de vloer komen.

O.: ik denk dat het ook erg samenhangt hoe een professional er binnenstapt.

D.: dat is ook de trainen. Met 'HP4all' hebben we geïnvesteerd in de kraamzorg. En dan kom je inderdaad bij de vraag of het om meer mensen gaat (toename probleemgezinnen) of zijn we met zijn allen bewuster geworden. Mooi zou zijn als we iedereen die achter de voordeur komt, getraind is in 'van onderbuikgevoel naar zaken bespreekbaar maken, met de mensen of andere zorgverleners in de keten'. Waarom kijken we niet meer naar de kraamzorg die achter de voordeur zit? De JGZ-huisbezoeken en kraamzorg.

N.: het zijn dan wel weer meerdere personen aan wie ze thuis hetzelfde verhaal moeten vertellen. We horen dat vaak van cliënten terug, dat iemand is langsgeweest, maar ze niet weten waarvoor. Dus niet weten wie welk poppetje is.

M.: zou je meer één overleg willen hebben? Ja. Dus een geïntegreerd huisbezoek organiseren.

F.: We zouden het ook met een geregistreerd intakesysteem kunnen verhelpen dat iedere keer dezelfde vragen worden gesteld. Dus als we een gedigitaliseerd zwangerschapsdossier met toestemming van de vrouw in de keten (huisarts, verloskundige, gynaecoloog, kraamzorg) zouden kunnen delen. Dan hoeft er maar één goede intake worden gedaan.

N.: We zijn daarmee een jaar lang met een pilot bezig geweest bij de GGD maar bleek om allerlei redenen niet haalbaar. Die pilot is 1,5 jaar geleden afgesloten. N. zelf zou het wel ideaal vinden als er één intakesysteem is.

F. is ook erg voor een centrale intake. Het scheelt ook veel werk, werkt efficiënter.

W.: GGD is er absoluut voor, maar de eigenaar moet de vrouw/man zelf zijn, moet de sleutel hebben voor het openen of sluiten van zijn eigen dossier.

O. en G.: maar daar gaat het fout. F.: De doelgroep waar we de meeste zorgen over hebben, die verantwoordelijk maken voor hun eigen dossier, is wellicht te hoog gegrepen.

D.: vanuit Nijmegen lopen er nu meerdere experimenten met eigen beheer van dossiers, nu ook met zwangeren. Situatie nu is anders dan 5 jaar geleden, zie de gebruiksvriendelijkheid van de tablet. De vraag is of de data laten ontsluiten via de mensen zelf nog zo'n groot probleem is.

G.: het gaat er meer om waar men voor kiest om wel of niet te delen. Ik hoor wel eens van mensen dat ze bepaalde informatie niet met het consultatiebureau willen delen. Dat vind ik ook het nadeel van vraaggericht werken en eigen regie houden: mensen kiezen er zelf bewust voor wat ze mee willen geven aan de volgende zorgverlener.

Bespreken wat we bij dit type kwetsbare mensen doen?

G.: dan zullen we ze heel duidelijk moeten definiëren.

B.: of - wat eerder is voorgesteld – één centrale intake die meeloopt in de hele keten.

J.: In de Toegang zijn we nu bezig met een nieuwe constructie voor het registreren, waarbij meerdere partners gezamenlijk de registratie verzorgen. Dat zou ook georganiseerd kunnen worden met de partners betrokken bij een goede start.

Uitgelegd wordt dat Zorg voor jeugd-systeem een meer 'dat' systeem is in plaats van 'wat'.

F.: we delen allemaal dezelfde zorgen, maar er zitten nog veel schakels in het traject van allen die erbij betrokken zijn. Om die schakels meer met elkaar te verbinden, creëer je ook een doorlopende lijn. Het lijkt haar een utopie om te verwachten dat één iemand voor een jonge vrouw van 18-30 jaar het aanspreekpunt blijft.

S. vindt dat de verbindingen de laatste jaren wel beter tot stand zijn gekomen, we weten elkaar beter te vinden.

Anderen beamen dit en geven aan dat het ons wel veel werk en moeite kost.

Pauze

We hebben voor de pauze vooral gesproken over elementen die belangrijk zijn voor een goede start. Nu aan de orde de relaties/verbindingen/hoe elkaar te vinden als er hulp moet worden georganiseerd; wat missen we daarin?

HP4all heeft ons erg geholpen (zorgpaden), we weten elkaar beter te vinden.

Wat heeft ons daarbij geholpen?

Het inzichtelijk maken wie, waar, waarom met wat bezig is. (S.)

O.: Het interdisciplinair overleg, de organisatie van de geboortezorg zit nu onder één dak. Dat wil niet zeggen dat alles onder het dak van het ziekenhuis zit, daar vindt wel de intake plaats. De centrale intake wordt in principe door de verloskundige gestart en gelijk na de intake nabesproken met de gynaecoloog, de klinisch verloskundige, de maatschappelijk werker uit het ziekenhuis en daar zit S. vaak bij, de verpleegkundige die ook het verpleegkundig spreekuur meedoet. Het is dus een samenkomen van 1^e en 2^e lijnszorg. We praten liever niet meer over die lijnen omdat we integraal werken.

Doen jullie dat bij elke vrouw die zich meldt?

O.: ja, we doen dit bij alle vrouwen, ongeacht of er problematiek is.

S.: omdat de groep heel erg groot is, hebben we met de Toegang de verbinding gemaakt met maatschappelijk werk; deze komt dus in het ziekenhuis om ook die zorg meteen door te zetten naar de wijkteams want ook daar zit vaak nog een gat.

Heb je daarmee 100% bereik van alle vrouwen? Alle zwangere vrouwen in Tilburg?

Sinds 1 januari wel, want we zijn gefuseerd; tenzij mensen kiezen voor buiten de regio. Voorheen waren het Tilburgse praktijken, maar die zijn nu ook in de dorpen werkzaam. Alleen ten noorden en zuiden van Tilburg zijn er nog losse praktijken.

G.: die voeren ook integrale besprekingen maar niet op het niveau zoals zij dat nu doen.

E.: Dus iedere zwangere heeft een keer contact met het ziekenhuis? Of zijn er zwangeren die nooit met het ziekenhuis contact hebben?

O.: Het eerste gesprek vindt altijd plaats in het ziekenhuis (intakespreekuur), omdat we daar de hele carrousel van zorg kunnen bieden. Mevrouw wordt eerst door een assistente gezien die de eerste controle doet, vervolgens gaat ze naar de echoscopiste, dan weten we meteen of de zwangerschap goed is. Als dat niet zo is, dan kunnen we meteen een begeleidend gesprekje organiseren, en als het wel goed is krijgt ze meteen daarna de intake. Vervolgens wordt nog bloed geprikt.

F.: als iedere zwangere zo wordt besproken en er is al een link naar de Toegang, dan zouden die kwetsbare zwangeren of vrouwen met bepaalde problematiek, meteen in beeld kunnen komen bij de Toegang, dus iets breder in het sociale domein. Vandaaruit zou je iemand al aan deze zwangere kunnen koppelen, de vaste persoon waar jullie eerder over spraken. Gebeurt dat nu? Hoe doet de maatschappelijk werker het?

S.: neen, de maatschappelijk werker kan, als er sprake is van een kwetsbare situatie, wel met voorrang de zwangere gaan zien en kijken wat er nodig is, maar in principe heeft maatschappelijk werk maar een bepaalde hoeveelheid tijd (zoals Y. al zei) om aan die caseload te besteden.

F.: maatschappelijk werker maakt deel uit van het wijkteam en daar zitten 30-40 mensen, dus maatschappelijk werker hoeft het niet alleen te doen. Hoe gaat de verdeling dan? Worden de kwetsbaren al aan iemand gekoppeld?

S.: dat zou idealiter moeten.

Dit is een verbetervoorstel. Nog meer dingen die je beter zou willen?

O.: wat je nu ziet is dat heel veel mensen naar medisch maatschappelijk werk of instituut maatschappelijk werk gaan, maar we zijn nog niet zo ver dat instituut maatschappelijk werk ook uitvoerend is want het valt nog onder medisch maatschappelijk werk. De vraag is of maatschappelijk werk alle taken moet doen die de mevrouw nodig heeft. Bijvoorbeeld aanvraag sociale bijstand. Daar heeft groot deel van de populatie mee te maken. Of aanvraag kledingpakket of woning. Het zou mooi zijn als er een zorgcoördinator is die van al die zaken verstand heeft en veel gericht de mevrouw kan helpen. Dat ze pas naar maatschappelijk werk gaat als ze op dat vlak ook begeleiding nodig heeft. Zeg ik dat zo goed?

S.: ja, heel goed.

A.: Dat jullie kunnen signaleren dat iemand hulp nodig heeft. Dat in het korte gesprek dat eruit wordt gefilterd.

S.: daar hebben we de afgelopen jaren enorme slagen in gemaakt. Het zijn de eerste lijn verloskundigen, de verpleegkundigen... De vroegsignalering is aanzienlijk verbeterd, staat stevig in het zadel.

D.: dus enerzijds traject naar de Toegang, maar ook met hele kleine ondersteuning, formulierhulp, mensen wegwijs maken. Rotterdam zet studententeams in die een soort buddy zijn, niet om het over te nemen maar voor hele praktische dingen. In gemeenten zoals Tilburg waar veel opleidingen zitten, kan dat.

V.: t.a.v. relaties: mevrouw is bevallen, gaat naar de volgende contactpersoon: de kraamzorg en consultatiebureau. Hoorde net dat je je zorgen maakt als je ze moet loslaten.

S.: er is nu nog te veel willekeur. Het ene consultatiebureau pakt de zorg echt meteen goed op, bij andere consultatiebureau denk je: help.

N.: de juiste persoon aan de telefoon krijgen, een warme overdracht kunnen doen. Ik spreek liever rechtstreeks de wijkverpleegkundige die ook naar het gezin thuis gaat dan via via per mail en op papier.

M.: één overdracht aan degene die ook gaat zorgen dan via via want dan gaat ook informatie verloren.

G.: en ik denk dat het imago van het consultatiebureau anders moet. Ik hoor mensen spreken over 'het consternatiebureau' of 'concentratiebureau'. Dat geeft weer hoe mensen erover denken.

Waarbij er ook een heleboel zijn die zeggen dat ze daar goed terecht kunnen met al hun vragen.

N.: vooral de bereikbaarheid van het consultatiebureau; we worden nu vaak in de weekenden of avonden gebeld door ouders van kinderen die 3 of 6 maanden oud zijn, met vragen over voeding. De bereikbaarheid is onvoldoende. Vroeger kon je de kraamzorg 's nachts bellen. Dat kan niet meer. Dat is jammer.

J.: dat zou toch wel ergens moeten kunnen.

G.: ook de manier van werken op het consultatiebureau moet anders. Weet niet hoe, maar wat de een betuttelend vindt, vindt de ander juist heel erg fijn. Dus maatwerk en aansluiten op je cliënt.

D.: sommige cliënten vinden het niet fijn dat er op ze gelet worden, maar voor vaccinaties gaan mensen toch wel naar het consultatiebureau.

O.: Maar dan is de tijd vaak te kort voor een gesprek.

T.: Alle kraamzorgconsulten worden gekoppeld aan het verloskundige-team om de lijntjes kort te houden.

N.: wij hebben iedere maand overleg met de kraamzorgconsultanten, dan krijgen wij alle bijzonderheden uit de huisbezoeken die ze hebben gedaan.

T.: ik spaar dingen op en loop dan binnen bij de wijkverpleegkundige in mijn werkgebied.

Hoe vind je dat dit gaat?

T.: dat kost tijd en energie. Soms lastig om elkaar te bereiken, binnenlopen en een gezicht te hebben bij de naam is prettig en praat veel makkelijker.

Daar nog verbeteringen in te vinden? Bijvoorbeeld voor warme overdracht naar de jeugdarts of jeugdverpleegkundige?

T.: bij kraamzorg A. mag de overdracht niet per e-mail, daar doen we de overdracht via de telefoon of elkaar opzoeken. Een geschreven bericht kan anders overkomen dan je wat bedoelt. De communicatie is belangrijk, daar stagneert het heel vaak op. Wat ik van iedereen hoor: de tijd die je ervoor krijgt vanuit je organisatie, dat is vaak het probleem want tijd is geld, dus de tijd effectief inzetten.

D.: Hoe laten we zien dat een warme overdracht wat oplevert. Niet naar de kosten, maar naar de baten kijken.

Dat is moeilijk meetbaar en vraagt om lange termijn onderzoek.

T.: Daar waar het positief uitpakt, dat als voorbeeld benoemen. Vaak blijven de negatieve dingen hangen, maar juist ook de positieve dingen laten zien en daarop doorpakken. Binnen het ziekenhuis vind ik het ook belangrijk, vooral met spoeddingen, dat we nadien met elkaar nog altijd even evalueren hoe het is gegaan. Bij spoedtelefoontje komt alles in beweging, maar nadien ook kijken hoe het is gedaan, dan kun je puntjes op de 'i' zetten. Ook de stukjes die gefilmd zijn vond ik ook heel fijn. Dan zie je wat er goed, minder goed gaat en wat beter kan. Bepaalde knop (blauwe) die sommigen van ons niet wisten te vinden.

G.: graag ook om terugkoppeling te krijgen om te zien of je onderbuikgevoel wel klopte.

We evalueren wel op de spoedzaken, maar nemen onvoldoende de tijd om op andere zaken te reflecteren?

M.: dat is te langlopend, eigenlijk is heel interessant om het wel na 2 jaar nog eens terug te krijgen, maar dat gebeurt zelden.

N.: wij evalueren wel alle moeders na 1 jaar die de kraamzorg onder hun hoede hebben. Heel fijn om die feedback te krijgen.

Wat helpt om het op een goede manier los te laten, over te dragen? Wat kunnen we leren van elkaar?

J.: mijn indruk is dat hier de meest actieven aan tafel zitten, hoort veel passie en energie. Als die ook aanwezig is binnen ieders eigen organisaties, zou het dan al een stuk beter zijn? Of is dat onmogelijk?

M.: niet iedereen heeft inderdaad die voelspriet en ik kan zo een aantal collega's noemen.

Het is niet altijd onwil.

J.: bijvoorbeeld binnenlopen van T. bij de wijkverpleegkundige in Noord. Doen je collega's dat in West en Zuid ook?

Y.: of na werktijd nog even langs een klant gaan, terwijl collega's zo iets hebben dat de werktijd erop zit. Daarin is wel een groot verschil, zie ik ook in onze organisatie.

M.: als je met vrouwen werkt, is het vaak toch heel ad hoc, onregelmatig, onverwacht. Daar moet je mee kunnen dealen. De een kan dat, de ander heeft structuur nodig. Dat zie ik bij de collega's van S.. Dat is een eigenschap. Er is absoluut een verschil in professionaliteit en houding.

J.: maar ik bedoel ook ten aanzien van werkwijzen, kunnen we wat van elkaar leren?

G.: ik zou geholpen zijn als ik beter inzicht heb in waar ik met de mensen naartoe kan. De lijntjes zijn wel korter geworden, maar veel werkers hebben niet alle kennis. Ik ken diverse initiatieven, maar soms komen er weer andere initiatieven of sommigen zijn er niet meer. Een sociale kaart met duidelijke zorgpaden en basale informatie. Daarnaast heb je elkaar ook nodig.

Zorgpaden hebben meer inzicht gegeven, heeft dat geholpen?

G.: maar werkt vrij log. Je zou eigenlijk heel basaal moeten weten: bij verstandelijke problematiek naar gespecialiseerde organisatie A., bij psychische- en verslavingsproblematiek naar gespecialiseerde organisatie B., etc. Een simpele verwijskaart.

B.: de ellende is dat je soms meerdere problemen hebt en daarin voorzien de zorgpaden niet. Dan is er de Toegang en maatschappelijk werk voor de analyse. Maar dan moet ook de hulpvraag duidelijk zijn of jij moet de hulpvraag voor die mevrouw formuleren. Maar de mevrouw begrijpt niet waarom ze naar die hulpverlening moet en vreest dat als ze het niet doet, haar kind wordt weggehaald.

Y.: dat is waar ik vaak mee te maken heb. Die dreiging is niet onterecht. Daarom is die bewustwording bij de klant belangrijk. Dan kun je stapjes maken, we werken dan met een drieluik: waar staan we nu, waar gaan we naartoe en wat hebben we nodig om er te komen.

D.: maar heb je daar de tijd voor?

Y.: soms niet, als ze bijvoorbeeld al 8 maanden zwanger is. Soms leven ze in de auto, dan hebben ze een gewelddadig verleden, gebruiken ze drugs. Maar er moet dan wel echt iets gebeuren.

Tijd is een belangrijke factor. De tijd die je nodig hebt om met iemand mee te lopen. Je moet de tijd hebben om de zorgvraag te analyseren.

Bijvoorbeeld de kraamzorg heeft gedurende de tijd dat ze er zijn, iets geconstateerd, hebben een onderbuikgevoel, dat wordt dan besproken. Dus ook als er maatschappelijke problemen spelen, wordt daarvoor zorg opgestart in overleg met de verloskundige en jeugdhulpverpleegkundige (consultatiebureau). Dan gaan wij de warme overdracht doen, meldingen doen, gaan we de huisarts inlichten, aldus N.

T.: Maar je kan niet achter de rug van de mensen om dingen regelen, je moet het bespreekbaar proberen te maken bij de mensen om te verifiëren of je gevoel klopt. Dat is soms lastig als sprake is van huiselijk geweld of verwaarlozing van een kind. Je probeert met moeder het gesprek erover aan te gaan, en samen met de verloskundige, jeugdgezondheidszorg proberen we het stappenplan Meldcode te doorlopen om het in beeld te brengen, te toetsen.

Welke interventie zou dat gezin het beste helpen zodat pap en mam beter op de rit komen? Hebben we in Tilburg voldoende aanbod om aan de vraag van zo'n gezin of kind te voldoen? Moeten we iets anders inzetten dan wat we nu met elkaar hebben?

F.: Dat kan ik nu moeilijk inschatten. We gaan op huisbezoek, gaan kijken, doen quickscan. Dan kunnen wij lichte ondersteuning bieden maar kunnen ook meteen schakelen richting beschikkingen.

Y.: we missen veel ouder-kind projecten, we missen woningen, en zorg gericht op mensen met verstandelijke beperking. Moeder met psychiatrische problematiek en een kind kan nergens wonen. De organisatie van beschermd wonen bijvoorbeeld kan geen ouder-kind project hebben. Dat missen we. Ambulante begeleiding heeft wachtlijsten.

A.: ik heb een allochtone moeder die niet bij de betreffende hulpverleningsorganisatie terecht kan vanwege onvoldoende indicatie (Y.: de hulpverleningsorganisatie heeft sowieso een groot gat) we zoeken met ambulant werker naar oplossing, zoeken naar iemand die we kunnen inzetten. De vraag is of thuisbegeleiding wel voldoende is.

Er zijn dus onvoldoende vormen van ambulante begeleiding. Er ontbreken ook tolken.

S.: Het feit dat er bij de hulpverleningsorganisatie veel is bezuinigd, heeft absoluut invloed op de opvang van onze doelgroep.

Waren jullie tevreden over het aanbod dat er was?

M.: ja, het was een mooie manier om mensen op te nemen, dat was veel beter. De groep die we destijds intern hadden, krijgen nu ambulant en de groep die we indertijd ambulant hadden, krijgt nu geen aanbod meer.

W.: Wat ik vaak hoor is dat er tussen heel zwaar en de rest een groot gat zit.

M.: de rest gaat naar buiten waarvan nog maar een topje ambuland wordt begeleid.

Y.: de observatiegroep is ook weg. Die keek of de vrouw wel met een kindje kon omgaan. We gaven ze een kans om het te proberen en we konden dan beoordelen om ze wel of niet uit huis te plaatsen.

M.: in Nederland zijn er van dit soort huizen maar 2 of 3 waar de top van de ijsberg uit heel Nederland naartoe moet.

A.: Een inloophuis zou heel goed zijn voor jonge moeders, niet alleen moeders met verstandelijke beperking. Dat missen we.

M.: De capaciteit van de hulpverleningsorganisatie zouden ze weer moeten uitbreiden.

Y.: Onervaren moeders konden daar hun ervaringen trainen.

T.: ze starten daar met 24-uurs zorg en werken dan toe naar ambuland. Dan heb je een traject. Nu is het alles of niets.

Wat bedoel je met middenkader?

Bijvoorbeeld een meisje van 16 die moeder wordt...

W.: op die leeftijd komt ze voor voorzorg in aanmerking, maar bijv. jonge moeders van 23 of 25 komen er niet meer voor in aanmerking. Bij vormen van aanbod zijn er allerlei exclusiecriteria waardoor mensen tussen de wal en het schip vallen. Dat hoor ik ook op het consultatiebureau zeggen, dat ze ze maar 4x mag zien voor lichte ondersteuning en dat ze ze dan moeten loslaten, terwijl het over een vrouw gaat die iets meer nodig heeft. Op de vraag waarom, geeft men het antwoord: het is triple p (?), max. 4 keer, methodiek. Het is dus zelfopgelegde maximering en ook waarschijnlijk een caseload met meer van dit soort type. Er is blijkbaar meer behoefte aan lichtere en iets intensievere vormen van ondersteuning.

B.: In Tilburg wordt nu ook stevig ouderschap ingezet.

N.: we hebben ook veel onzekere ouders die meer vragen hebben.

D.: zijn er hier moedercafé's?

A.: we hebben in Tilburg Noord een jonge oudergroep met jongerenwerk opgezet met aantal inlooppunten, maar het is niet echt van de grond gekomen. Er waren maar 2 of 3 moeders. Het is doodgebloed, wat ik jammer vind. Hadden daar meer energie in moeten steken.

D.: je hebt een aanbod nodig waardoor ze willen komen. Toegankelijk en in de wijk. Ze moeten er iets kunnen halen. Positieve trekkers, iets gezelligs, laagdrempelig. Borstmoedercafé's of mamacafé's.

A.: waar ook mensen zitten die iets voor ze kunnen regelen, praktische zaken en formulieren bijv. aanvraag bijzondere bijstand, of inschrijven bij het regionale woonruimteverdeelsysteem. We maken al wel gebruik van de formulierhulp van de organisatie van maatschappelijk werk.

D.: hoe is hier de voorlichting geregeld voor jonge mensen die de schulden dreigen in te gaan.

V.: Hier is het jongerenwerk daar gelukkig heel actief in. Als gemeente proberen we daar ook proactief in te zijn.

A.: dan is de stap naar schulphulpverlening ook makkelijker.

D.: in het belang van de bestaanszekerheid; niet wachten tot ze echt verzuipen.

T.: de hulp moet ook vindbaar zijn. Die meiden weten vaak niet waar ze heen moeten. Voor ons daarom fijn om te weten waar we ze naartoe kunnen verwijzen.

Wat is nodig?

Een sociale kaart (digitaal) die ons helpt om snel te kunnen schakelen (het zorgpad werkt te log) en die up-to-date wordt gehouden. Zonder persoonsnamen, want die veranderen steeds, is de ervaring in de sociale sector.

Afronding

Gespreksleider: Stel je zit in de jury voor de wedstrijd voor het beste idee om een kind een goede start te geven. Prijs is €10 miljoen. Waar zou echt het verschil gemaakt kunnen worden? Wie zou je die €10 miljoen willen geven? Voorbeelden? Ze nodigt iedereen van harte uit daarover na te denken. Reacties zijn ook na deze bijeenkomst welkom.

V. licht een inspirerend voorbeeld uit Schotland toe: ze werken daar voor kinderen van jongs af aan met een 'named person', iemand waar kinderen steeds op terug kunnen vallen. Dat zijn professionals. Maar je kan ook in het netwerk iemand vinden, zoals bij de organisatie die mensen met een beperking helpt, daar zoeken ze een tante of buurvrouw die deze rol zou kunnen vervullen. Een buurvrouw of tante wisselen niet zo snel als bijvoorbeeld een maatschappelijk werker die een andere baan krijgt of in een ander team gaat werken. Dus een named person waar een kind altijd terecht kan. Een soort buddy of coach.

Y.: Bij de hulporganisatie voor mensen met een beperking helpen we bij het zoeken naar een informele mentor, een soort buddy, naast het formele mentorschap. Die persoon wordt verzocht zich daar dan aan te verbinden.

M.: waarom niet meteen een bewindvoerder met die capaciteiten? Dat is denk ik eenvoudiger.

F.: Zorg ervoor dat zeker een deel van de 10 miljoen bij de mensen terecht komt om daarmee hen te stimuleren en motiveren om actief mee te doen. Bijvoorbeeld werken aan een gezond gewicht en in ruil daarvoor een gratis boodschappenpakket. Of hen belonen door ze met hun kinderen bij een kledingwinkel een keer nieuwe kleren te laten kopen. Dus een groot deel reserveren, gekoppeld aan dit soort activiteiten waarmee het bij de mensen zelf terecht komt. Kortom: in triggervorm, niet in formatie of allerlei onderzoeken. Laat hen een keer meeprofiteren.

D.: Bijvoorbeeld iemand die met roken is gestopt, krijgt in ruil daarvoor geld, deels voor hem/haarzelf en voor je wijk te gebruiken. In Rotterdam is dat uitgetoet en we gaan dit in Zoetermeer nu uitproberen. Geld is blijkbaar de enige incentive die werkt. Het niet roken wordt ook gecontroleerd met bloedonderzoek.

W.: de kosten van anticonceptie is voor sommige vrouwen de oorzaak van zwangerschap. Landelijk wordt dit gelukkig nu aangepakt, de minister heeft daar een besluit over genomen.

S.: dus deel van de 10 miljoen besteden aan interventie.

W.: *Alle lumineuze ideeën zijn welkom!*

G.: ... en hen er zelf bij betrekken, want de vraag is of wij wel het juiste voor hen bedenken.

F.: ... werken met ervaringsdeskundigen in de wijken. Recent in het nieuws was een Roma-man die als ervaringsdeskundige nu hulpverleners adviseert hoe Roma-kinderen te redden.

V.: *Ten aanzien van wonen: het ontbreekt in Tilburg aan woningen die tijdelijk ter beschikking staan voor bepaalde doelgroepen, behoefte is aan meer flexibele woningen/units zodat je niet meer op de wachtlijst hoeft. Dus meer vormen van woonaanbod.*

F.: ... en meer weg van onze hokjescultuur.

G.: 10 miljoen maatwerkbudget.

A.: ... en met de vrouwen meegaan, want de woningbouwvereniging zegt 'dan had ze maar niet zwanger moeten raken...'

W.: Dank allemaal! De input was waardevol om straks de goede dingen te kunnen doen.

Verlag 5 verdiepingssessie 'Een goede start' in het kader van de Agenda Sociaal 013

De ontmoeting vindt plaats op **vrijdag 26 januari** van 14.00 tot 16.30 uur in Tilburg. Voor de ontmoeting zijn diverse professionals uitgenodigd uit het onderwijs, GGD, woningbouw, jongerenwerk en de gemeente. In totaal zijn er 12 deelnemers en een gespreksleider aanwezig.

Agenda van de ontmoeting

- Opening
- Voorstelronde
- Bespreking casussen
- Afsluiting

Opening

We willen signaleren wanneer een kind iets extra's nodig heeft. Dit jaar is dit thema gestart om met mensen in contact te komen die dagelijks met kinderen te maken hebben.

Mensen die met de goede bril naar het kind kijken en wellicht eerder signalen opvangen en oppakken. Wat hebben we daarvoor nodig? Daarover willen we vandaag het gesprek voeren. Ervaringen met elkaar delen om van elkaar te leren, aldus A..

B. wil weten wat er concreet na dit overleg gaat gebeuren. Hij heeft 3 van dit soort sessies eerder gehad maar daar blijft het vervolgens bij. Er waren geen concrete acties. B. wil graag weten wie de regie neemt van wat er wordt besproken en wil graag zien dat er concreet vervolgstappen worden gezet. Anders blijft het elke keer bij bijeenkomsten.

A. begrijpt die zorg. Het onderwerp (goede start voor kinderen) doet met iedereen iets. Het doel is dat je na dit soort sessies beter weet waar je terecht kan met je vragen. Daarnaast worden er van alle gesprekken een verslag gemaakt en doorgestuurd naar iedereen die hier iets aan heeft. Dit om meer focus te krijgen op de onderhavige problematiek en het vooral voort te zetten. Garantie voor succes? Dat is van onze energie afhankelijk.

J. geeft aan dat zij vanuit de werkgroep, die bestaat uit raadsleden en wethouders, aan dit overleg deelneemt. Ook de werkgroep is erg benieuwd wat er uit dit verslag komt. Eind maart wordt de nieuwe gemeenteraad gevormd. J. zit hier vandaag om te luisteren en om de aandacht voor deze problematiek over te dragen naar de nieuwe gemeenteraad. De gemeente wil hier lering uit trekken met als doel het proces beter in te richten, te verbeteren. De gemeente worstelt met hetzelfde vraagstuk als waar B. mee worstelt. J. geeft aan dat er nog 5 andere thema's in het kader van de Agenda Sociaal worden besproken. Ze wil van dit overleg leren m.b.t. de inhoud en het proces.

O. geeft aan dat het afhankelijk is van wat er op tafel komt en hoe urgent het is. Als zaken urgent zijn, kunnen er morgen meteen concrete acties op gezet worden. Dit heeft ze al eerder meegemaakt.

Voorstelronde

1	Science practitioner/gespreksleider	A.
2	Organisatieontwikkelaar woningbouw	M.
3	GGD Jeugdverpleegkundige	G.
4	Directeur basisschool A.	C.
5	Onderwijsorganisatie/directeur basisonderwijs	B.
6	Jongerenwerk	T.

7	Onderwijsorganisatie/ Interne begeleider	D.
8	Peutercreche	Z.
9	Adviseur gemeente	J.
10	Omgevingsmanager gemeente	S.
11	Jongerenwerk	L.
12	Leerkracht groep 1 en 2	E.
13	Beleidsmedewerker gemeente	O.

Bespreking casussen

A. vraagt over de volgende casus na te denken: Denk eens terug aan een kind in jouw omgeving en situatie waarvan je denkt: dit was zo'n moment waarvan ik eigenlijk iets had willen vastpakken en willen doen. Een casus waarvan je buikpijn hebt gehad en wakker hebt gelegen met het idee: hadden we maar eerder ingegrepen...

Daarnaast nadenken over een casus die goed is gegaan en die je graag wilt delen. Denk hierbij aan de volgende vragen:

- *Op welk moment merkte je wat?*
- *Wat ging eraan vooraf?*
- *Wie waren er betrokken?*
- *Waar speelde het zich af?*

We starten met een positief verhaal.

Z.: je krijgt een kind binnen bij de peuterspeelzaal waarvan je al snel een onderbuikgevoel hebt en signaleert dat het kind op bepaalde gebieden een achterstand heeft. Super positief is dat je gelijk contact op kan nemen met het consultatiebureau om het kind te bespreken en te vragen of ze het kind al kennen. Daarnaast is de samenwerking met basisschool A. heel fijn waar je een beroep kan doen op D.. D. komt dan observeren en daaruit begint het balletje te rollen. De ouders worden dan doorgestuurd naar de hulpverlening. Als gevolg dat als het kind 4 jaar is en naar de basisschool gaat het meer kansen kan krijgen en dat is te danken aan de inzet van ons als professionals. Daar ben ik heel trots op.

Casus 1

C.: Er was een leerling die extreem zorgwekkend gedrag vertoonde op school en bijna niet te hanteren was. Als voorbeeld wordt genoemd dat 5 leraren hem van de weg hebben geplukt omdat hij daar in foetushouding lag. Extreem onhandelbaar gedrag en gewelddadig. Ik heb veel gereflecteerd op deze casus en denk dat van nature in professionals de passie zit om het kind zolang mogelijk te redden in de huidige situatie en op school te houden. In dit geval hebben we te lang geprobeerd om het kind bij ons te houden. Tegelijkertijd was er al een ondertoezichtstelling bij het gezin, er was een gezinsvoogd op afstand wat de communicatie moeilijk maakte. Vader van het jongetje was al uit huis geplaatst met een ernstige psychische diagnostiek. Uiteindelijk heeft de school op een zeker moment met de vuist op tafel moeten slaan en moeten aangeven dat het voor school, kind en andere kinderen niet meer veilig was. Er moest iets gebeuren. Maar wat er toen moest gebeuren is dusdanig stroperig verlopen vanwege de diversiteit van partners en betrokkenen dat het gevolg was dat het kind al een jaar bij oma zit omdat hij thuis niet meer mag zijn. Oma is tijdelijk pleegouder geworden. Nu loopt ondertussen voor hem en zijn zusje die nog wel bij ons op school komt een proces. Hij is nu al bijna 10 jaar, ik word er heel verdrietig van als ik eraan denk.

A. vraagt of er nog onduidelijkheden of vragen zijn voordat we mee gaan denken over deze casus. Vraag vanuit de groep:

Benieuwd naar de opbouw van betrokkenheid. Je hebt een zorgteam (GGD en maatschappelijk werk), dit zijn de eersten die je kennis laat maken met deze casus. En wat hebben zij gedaan of niet gedaan?

C. geeft aan dat al in een vroeg stadium dit jongetje in zorgoverleg intern en extern is besproken. Allerlei interventies zijn in gang gezet om te zorgen dat het beter zou gaan. Je begint klein maar als je merkt dat het geen effect heeft en de situatie alleen maar verslechterd dan moet je gaan opschalen. Op een gegeven moment is ook hulporganisatie A. voor cliënten met een ernstige verstandige beperking en gedragsproblemen ingeschakeld om ons als onderwijsinstelling bij te staan. Je hebt regelmatig te maken met leerlingen op school waarvan in de thuissituatie van alles aan de hand is voordat er op school zaken gaan opvallen.

A. vraagt naar de opbouw van betrokkenheid.

C.: Leerkrachten zijn de eersten die signaleren en die bij D. of bij het MT dit melden.

Er wordt dan meegekeken en meegedacht, vooral vanuit D.. Zij heeft Pedagogiek gestudeerd en gaat mee observeren. Eerste focus, en daar zit ook meteen de twijfel bij deze casus, is gericht op het eigen handelen te versterken of te veranderen ten goede van dat kind. Terwijl we daar al eerder hadden moeten erkennen: dit gaat ons boven de pet en dit is zo extreem dat er iets anders nodig is voor dit kind. Wij zijn eerst allerlei plannen gaan maken om de situatie in de klas en op school te veranderen zodat het beter bij het kind zou passen. En dat is ook passend onderwijs.

De hulporganisatie is geweest om de leerkracht te begeleiden: hoe gaan we met hem om en hoe blijven we die excessen voor, wat zijn de triggers waardoor hij zo flipt. We merkten dat we hem cognitief overvroegen, dus het werk moest meer op maat. Zo zijn we eerst dus heel erg gericht op ons eigen handelen om zo voor hem de situatie proberen te verbeteren.

A. vraagt of iedereen dit herkent?

L. geeft aan dat vanuit zijn rol er meteen hulpverleners worden ingeschakeld. Zij signaleren meteen en doen aan een stukje preventie.

D. vraagt of L. korte lijntjes heeft met deze hulpverleners. Ze ervaart dat de school niet de juiste samenwerking heeft met de hulpverleners.

L. geeft aan dat regie het eerst bij hem opkwam, wie heeft dan regie?

D. geeft aan dat de gezinsvoogd de regie moet nemen omdat die al jaren betrokken is.

C. wil toevoegen dat ze constant hun zorgen zijn blijven ventileren naar ouders en gezinsvoogd. Daar hebben ze wel consequent het signaal afgegeven dat het niet goed gaat. Tegelijkertijd bij ons zelf gaan zoeken naar aanpassingen maar ook gemerkt dat er aan de andere kant (en daar bedoel ik de gezinsvoogd mee) in een eerder stadium had moeten doorpakken.

O.: en dat verbaasd mij toen jij de hulporganisatie A. had ingezet, want de hulporganisatie is niet alleen om die ondersteuning aan de leerkracht te bieden maar juist om aan die driehoek, kind – onderwijs - gezin te werken. Als de hulporganisatie als professionele hulpverlener wordt ingezet, wat maakt nou dat die deze driehoek niet betreft?

C.: wij werken in een aantal casussen samen met hulporganisatie A. en wij zijn over het algemeen heel tevreden over de samenwerking, maar in dit geval is de driehoek niet tot zijn recht gekomen. Ik denk dat dat komt omdat hulporganisatie A. al heel snel gemerkt heeft dat in de thuissituatie al de moord stikte van de hulpverleners. Dus wie zijn wij om daar als tachtigste partij ook nog te gaan zeggen hoe het moet. Laat ik de focus maar houden op wat er op school moet gebeuren. C. denkt dat het zo gegaan is.

A.: wie had de regie moeten pakken op dat moment?

C.: daar hink ik een beetje op twee benen. Ik vind (is mijn persoonlijke mening) dat de gezinsvoogd veel daadkrachtiger had moeten optreden. Het lijkt of die (zat op afstand in Dordrecht) niet echt de urgentie op de juiste manier heeft ingeschat. Van de andere kant merk ik dat wij zelf ook best vaak de behoefte voelen om de regie te nemen omdat wij per slot van rekening als school zijnde 5 dagen in de week geconfronteerd worden met die kinderen. En dan stoei ik heel vaak met die regievraag.

Wij werken dagelijks een hele dag met die kinderen en worden dagelijks met hun problematiek geconfronteerd. Dit is anders voor de maatschappelijk werker die 1 keer in de week een huisbezoek aflegt bij mensen (ik wil ze niet tekortdoen want ik heb ze heel vaak hard nodig en ben er ook heel blij mee).

D. geeft aan dat ze meer opvoeders zijn dan het eigen gezin van deze kinderen. Dat laat je dus ook niet zomaar los.

M. geeft aan dat je als school al van nature de regie pakt omdat je het kind dichtbij je hebt en het kind dagelijks meemaakt.

C.: ik weet niet of het goed is als wij de regie gaan nemen want we zijn en blijven een onderwijsinstelling. Als ik zie hoe de maatschappelijke zorg ons soms opslokt is het de vraag of we de regie willen blijven nemen?

A. vraagt naar een andere casus die er bijna op lijkt:

B., die O. ook bij deze casus heeft betrokken, vertelt over een leerling met wie het op school en thuis niet goed gaat. Er is een hulpverlener betrokken bij het gezin die deskundig is en er bovenop zit, hij bereidt ook ouders voor op gesprekken. Het matcht perfect met dat gezin. Gisteren een goed gesprek gevoerd met de ouders. Tijdens het zorgtraject merkten wij dat het onvoldoende was. Er was ook nog een broertje die kopieergedrag van deze leerling ging vertonen. Dan loop je tegen bepaalde zaken aan, dat zit een stukje bij ons maar ook een stukje bij het systeem. Wat is nou leidend, het systeem of het kind? Daar baal ik wel van dat even generaliserend gezegd 9 van de 10 keer het systeem leidend is. En dat ligt niet aan de hulpverleners. Alle hulpverleners die ik spreek willen het beste voor de kinderen en die doen dan meer dan ze eigenlijk mogen. Ik denk ook dat daardoor de workflow te groot wordt, want iedereen die bij het gezin betrokken is wil zich inzetten. Wat mij altijd opvalt is de onduidelijkheid voor de ouders. De ouders moeten naar de huisarts voor een beschikking, ze moeten naar de GGD-arts voor iets anders en deze mensen weten de wegen niet te bewandelen. En doordat ze dit niet weten duurt het nog langer. Dan is de vraag: wie neemt hierin de regie? Is dat de taak van school die de ouders bij de hand neemt? En op een gegeven moment doe je dat ook maar. Het zou fijn zijn als er voor deze ouders punten zijn waar ze terecht kunnen.

Als je naar het wijkcentrum kijkt is dat voor veel mensen een flinke afstand, de drempel is hoog. Deze mensen zijn heel erg onzeker, die komen naar school omdat dat bekend is. Hoe kunnen we deze drempels weghalen? We onderschatten de onwetendheid en onzekerheid van de mensen over het systeem. Ik ben redelijk goed opgeleid, maar soms weet ik het ook niet meer. En dan bel ik maar weer naar O.. Deze mensen hebben dus meer ondersteuning nodig.

G. herkent dit en geeft aan dat er ook angst is bij ouders die niet naar een instantie durven te gaan omdat ze bang zijn dat hun kinderen van ze worden afgepakt. Dat is vaak helemaal niet aan de orde, maar dat is wel de associatie van deze ouders met de instanties.

A. vraagt of iemand ervaring heeft met het bij de hand nemen van ouders.

B. geeft aan dat hij ouders regelmatig heeft ondersteund om hun kind aan te melden bij het voortgezet onderwijs, of ouders heeft begeleid naar maatschappelijk werk. Iemand moet dat toch doen? Deze mensen snappen het niet, zijn angstig en schamen zich ervoor.

M. geeft aan dat hij vanuit de woningcorporatie ook ondersteuning biedt aan ouders die dit lastig vinden om bijvoorbeeld formulieren in te vullen.

T. geeft aan dat als je het kind centraal zet dat je dan eerder moet ingrijpen. Als je weet wat er speelt achter de voordeur dan kan je al op voorhand iets doen om dit voor te zijn. Misschien zelfs wel op de peuterspeelzaal.

D.: En dan? Ik wil best de regie pakken en die heb ik ook gepakt maar loop er tegenaan dat anderen beslissen, zoals de gezinsvoogd.

T.: we lopen ook tegen de gezinsvoogd aan maar wat we nu proberen is om met andere organisaties samen te werken en de jongeren centraal te stellen en doen wat nodig is. De gezinsvoogd kent de

casus alleen op papier maar als je de pasfoto van het kind laat zien dan weet de gezinsvoogd niet wie het is. Jongeren centraal werkt echt heel goed bij ons.

A. vraagt aan D. of ze een belemmering voelt van wat T. schetst: voel je je niet bevoegd of zijn er regels die jou belemmeren?

D.: met name de regels. Als ze aangeven dat ik de regie mag pakken dan zal ik dat zeker doen, vanuit mijn professie maar ook vanuit wat ik weet van het kind. Maar overall loop je tegen de regelgeving aan, de voogd beslist. We zitten 3 keer per jaar met alle hulpverleners (gezinsvoogd, thuisbegeleiding, hulporganisatie A., etc.) om tafel en er worden dingen afgesproken die niet worden uitgevoerd en waar wij geen invloed meer op hebben als school. Ik ben dan de regie kwijt omdat ik geen beslisrecht heb.

M.: Voel jij je gehoord als jij dit soort dingen aangeeft?

D.: niet bij de gezinsvoogd en ook niet bij het meldpunt voor kindermishandeling. Waar leg je over een gezinshoofd/professional een klacht neer over hun functioneren?

L.: iedereen werkt vanuit zijn eigen discipline met zo'n kind. School heeft een andere visie dan de andere instanties. Mijn ervaring om door te pakken op Zorg- en Veiligheidshuis als de casus heel complex wordt, daar heb ik hele goede ervaringen mee. Er wordt dan de regie genomen, verantwoordelijkheid gedragen en men is beslissingsbevoegd. Je zit aan tafel met alle partijen die betrokken zijn. In een bepaalde casus zat ook de moeder van het kind erbij en die besliste ook mee. Dit was een goede ervaring met betrekking tot regievoeren.

A. geeft aan dat de betrokkenheid bij een gezin van belang is om de regie te voeren.

D. geeft aan dat de gezinsvoogd de regie op een gegeven moment ook uit handen gaf omdat ze niet wist wat ze moest doen.

C. vertelt dat jeugdzorgorganisatie A. bezig is met het ontwikkelen van een pedagogisch beslismodel waarvoor ze met allerlei partijen praten. De school wordt hier ook in meegenomen. Dit is ook echt een goed model, maar dit had al veel eerder moeten plaatsvinden, 3 jaar geleden al.

B. vraagt zich af of de analyse van dit model nieuwe zaken gaat opleveren die we al niet kennen.

Volgens C. gaat het om de juridische kant, in dit geval verwacht ik namelijk dat beide kinderen in een pleeggezin definitief geplaatst gaan worden. Dat moet dan wettelijk goed onderbouwd worden.

B.: vergeet ook niet dat ouders gehaaid kunnen zijn. Dat als ze meteen aangeven om mee te werken dat de urgentie er dan meteen afgaat. En dan hoor je niets meer van de instantie. Ouders die notoire 'hulpverlenerbezoekers' zijn, die weten dat verdomd goed. Hoe meer partijen er betrokken zijn, hoe minder verantwoordelijk men zichzelf voelt. Daarom ben ik een beetje teleurgesteld dat de goede experimenten die er in Tilburg waren en waaruit succesverhalen uit voort zijn gekomen, in besluiten hoe de zorg en hulp in te richten niet worden meegenomen.

Ik denk dat er bij de zorg ook veel verloop is en dat maakt het wel lastig voor die ouder die behoefte heeft aan een bekend gezicht. En daarom kan je elke keer opnieuw beginnen. School is vertrouwd en daar ligt ook de continuïteit. De school kent ook de geschiedenis van ouders en hun kinderen, zodat je al vroeg signalen kunt oppakken. Armoede en psychiatrische stoornis van ouders leidt vaak tot kindermishandeling, dat weten we van een gezin, maar toch gebeurt er niks preventiefs. We laten het gewoon gebeuren.

A. vraagt wat we kunnen met dit signaal.

G. geeft aan dat ze dat ook met bepaalde ouders heeft, waarbij het opvoeden van 1 kind waarschijnlijk al genoeg uitdaging biedt. Ik probeer dan over anticonceptie het gesprek aan te gaan. Geval dat een moeder in 11 maanden 2 kinderen had gekregen en totaal geen hulp en geen netwerk had. Ze mocht het ziekenhuis niet uit voordat ze een implanon had laten zetten in haar arm.

A. vraagt of er dan steunpunten zijn.

G. geeft aan dat er vanuit de GGD een programma is, dat is de weg die je gaat bewandelen.

O. vraagt wat er gebeurt als deze moeder met de 2 baby's naar huis gaat.
 G. geeft aan dat haar collega op huisbezoek gaat. Deze moeder vertrouwt ook bijna niemand.
 D. geeft aan dat je hulp moet opschalen bij degene die ze wel vertrouwt.
 G.: eindelijk laat deze moeder een maatschappelijke werker toe die vervolgens een afspraak verzet.
 Weg is het vertrouwen van deze moeder. Dat is heel lastig.

B. deelt graag een succesverhaal:

Op zijn oude school zat een GGD-medewerker die de voorgeschiedenis van de ouders kende. En die wist wat de risico's waren. Die werkte 25 jaar in de wijk en kon meteen actie uitzetten als er een signaal binnen kwam.

C.: Als ik een beroep doe op maatschappelijk werk dan krijg je steeds vervangers aan de telefoon, er is geen vast contactpersoon. In 8 weken tijd 6 verschillende mensen aan de telefoon gehad. Ik word er al hoorndol van, laat staan een ouder die steeds hetzelfde verhaal moet vertellen. Daardoor is de drempel heel hoog.

A. vraagt wie er ingeschakeld wordt bij alledaagse problemen?

B. geeft aan dat hij O. inschakelt.

S.: het gebied is groot en er is geen maatschappelijk werk meer op de gezinnen. Dit is losgelaten door de komst van De Toegang en het instituut voor maatschappelijk werk. Over het instituut krijgen we veel klachten omdat er steeds andere mensen zitten. De betrokkenheid en drive zijn ze kwijt, daar lijkt het op.

M. heeft de indruk dat als je aan de preventieve kant zit en je een signaal op tijd ziet, dat het toch vaak eerst fout moet gaan voordat er ingegrepen kan worden.

T. geeft aan dat de instanties willen dat de mensen zelf de hulpvraag moeten stellen. Hij mag als professional niet de hulpvraag stellen aan hulpverleners. Jongerenwerk probeerde eerst zelf de regie te pakken, maar dat is ook niet de bedoeling. Het is zoeken naar de juiste mensen in het netwerk. Zo werkt het helaas.

G. heeft een gezin met ouders met een laag IQ. Het is net niet genoeg dat ze begeleiding krijgen. Als ze dan met een hulpvraag naar G. komen over bv dat het kind niet goed slaapt en G. wil een instantie inschakelen, dan gooien de ouders de deur dicht en geven aan dat het weer beter gaat. Dan heb je geen ingang meer om een andere instantie in te schakelen.

T. geeft aan dat bij zijn doelgroep meteen actie moet worden ondernomen. Als hij dan de hulp inschakelt van een andere instantie moet deze meteen klaarstaan en de persoon in kwestie niet op een wachtlijst plaatsen. De nood is dan hoog op dat moment. Dat is bij deze doelgroep lastig en kwetsbaar. Je bouwt ook een vertrouwensband op en je wilt graag doorpakken, maar als je op een wachtlijst wordt geplaatst dan lukt dit niet. De persoon in kwestie voelt zich dan ook niet gehoord.

Z. geeft aan dat de peuterspeelzalen zijn opgeheven en dat het nu een peutercreche is geworden. Dat houdt in dat alle zittende kinderen die subsidie kregen vanuit de gemeente dit ook zo houden. Die hoeven niet meer te gaan betalen en die raak je dus ook niet kwijt. Je hebt mensen die kinderopvangtoeslag krijgen en je hebt grootverdieners die het gewoon kunnen betalen. Haar zorg is wat er met de nieuwe instroom gebeurt als blijkt dat deze mensen gaan afhaken doordat ze het niet meer kunnen betalen. En dan heb je het juist over die onderlaag. Hoe gaan we dit signaleren en in kaart brengen? Ik ben bang dat we de doelgroep die ons nodig heeft, kwijt gaan raken.

O. geeft aan dat de doelgroep waar het anders voor wordt tweeverdieners zijn die samen minder dan 26.000 euro per jaar verdienen en die voorheen alleen peuterspeelzaal afnamen en nu kinderopvang afnemen. Dus de doelgroep waar er een verandering voor is, is heel klein.

C./Z.: maar dat is wel onze doelgroep.

B.: hoe krijgen we zicht op mensen die überhaupt niets afnemen omdat ze bang zijn dat ze het niet kunnen betalen?

Z.: denk in samenwerking met het consultatiebureau.

G.: heeft met veel ouders waarbij de taalbarrière hoog was samen het formulier ingevuld voor de peuterspeelzaal. Tegenwoordig is het aanmeldproces ingewikkeld geworden. Met 15 maanden moet je je kind opgeven, nu kan dat pas na 2 jaar. Dan gaan de kinderen door naar de arts, dus dat hebben we aan de artsen doorgegeven. Willen jullie a.u.b. deze ouders helpen. Ouders vinden het lastig om hun kind aan te melden en omdat het te duur is. Mensen haken er echt op af. Na de kerstvakantie komen er wekelijks paniektelefoontjes binnen van ouders dat het te duur is geworden, ik kan het niet meer betalen, wat moet ik nou?

C.: je hebt met analfabeten te maken die gewoon niet weten hoe ze iets moeten regelen. De aanmeldprocedure is te ingewikkeld geworden.

O.: we hebben gisteren een sessie gehad met een directeur van de kinderopvang, GGD en met een collega die de harmonisatiewet heeft vormgegeven. We hebben er een uur over gedaan om duidelijk te krijgen hoe de aanmeldprocedure nu precies zit. Het is niet ingewikkeld maar het is anders geworden. Daarom is de veronderstelling van iedereen dat het ingewikkeld is geworden.

C.: waarom is dit zo ingewikkeld geworden?

B.: waarom kan de aanmeldprocedure niet anders? Er zijn te veel pagina's met vragen die je moet invullen die al eerder zijn beantwoord bij het consultatiebureau.

Z. geeft aan dat ze voorheen de ouders kon helpen maar nu is het alleen maar digitaal aanmelden. Het is nu niet meer mogelijk om dit samen met de ouders te doen?

O. geeft aan dat de organisatie van maatschappelijk werk een formulierenbrigade heeft en die kunnen deze ouders helpen. Dit is voortgekomen uit de harmonisatiewet. Zij hebben veel ruimte hiervoor ingeroosterd, maar merken dat er te weinig beroep op wordt gedaan.

C.: maar niet iedereen weet dat dit kan.

Z. geeft aan dat het idd wel bekend is en er zijn idd mensen die daar gebruik van hebben gemaakt.

C. geeft aan dat de ouders een brief krijgen die ze niet snappen en in paniek raken.

G. geeft aan dat ze ook twee keer de brief moest lezen voordat ze het begreep.

A.: welke groep raakt nu uit beeld waarvoor we hier eigenlijk voor zitten?

Z.: ouders met een laag inkomen die meer moeten gaan betalen.

M. geeft aan dat ze hierover al met mensen hebben samen gezeten om dit probleem te bespreken. Gisteren constateerden zij dat het probleem er eigenlijk niet was en dat het reuze mee viel. En nu horen we dit weer. Het is dus in de stad niet overal even duidelijk.

Z. geeft ook aan dat het heel afhankelijk is wie je directeur is. Bij Kinderstad zijn er veel veranderingen geweest m.b.t. personeel en directie. De ene informeert beter dan de andere

O. geeft aan dat dit een voorbeeld is waarmee ze meteen aan de slag gaat.

B.: De brief moet makkelijker leesbaar worden in Jip en Janneke taal. C. en B. zullen O. hierbij ondersteunen.

Casus 2

E. geeft aan dat ze de vroege signalering van de laatste jaren heel positief vindt. Deze signalering vindt bij de peuterspeelzaal al plaats. Het gaat dan om de doelgroepkinderen. Ouders, leerkracht en IB-er wordt ingeschakeld en soms ook externe instanties. Er is een warme overdracht vanuit peuterspeelzaal naar de basisschool.

Z. geeft aan dat ze meteen actie onderneemt bij onderbuikgevoel. Ook in samenwerking met G., dit uiteraard op vertrouwelijke basis.

D. geeft aan dat ze een meisje volgt die gestart is in groep 1. Zij heeft hem geobserveerd en hulpinstanties ingeschakeld. Moeder en school hebben tips gekregen. Op deze manier geef je het kind een goede start.

C. geeft aan dat je hier cognitieve ontwikkeling te pakken hebt. Stukje maatschappelijke zorg is lastiger om tijdig in beeld te krijgen en actie op te zetten.

Z. geeft aan dat ze meteen G. inschakelt als het om maatschappelijke zorg gaat. Maar dit zijn wel de casussen waar je eerder op vast loopt. In dit soort gevallen duurt het langer om hulp van buitenaf te krijgen en meteen actie te ondernemen.

Z.: terugkoppeling vanuit school wordt ook regelmatig gegeven. Het is fijn om sommige zaken los te laten als je weet dat het gevolgd wordt en in de gaten gehouden wordt. Dat geeft rust.

C. vraagt aan G. of ze als er zorgen zijn dit ook doorspeelt aan school?

G.: Niet alles omdat ze wel een medisch beroepsgeheim hebben, hier ben je afhankelijk van de ouders. Indien ouders niet op afspraken komen opdagen dan wordt er wel contact gezocht met school.

D. geeft aan dat bij een zorggeval ze wel probeert om de ouders in contact te brengen met het consultatiebureau.

M. geeft aan dat je als mens zorgen hebt over een persoon/gezin je dit voorbij de grenzen van privacy mag melden. Dat is een plicht.

C./B.: Privacy is een hot item. Geen namen meer in dossiers vermelden, geen mails met info verschaffen, het gaat heel ver. Het is heel tegenstrijdig dat je zaken niet mag delen over de mail maar wel mondeling. Door deze wet kan je ook minder snel handelen.

A. als we denken aan kind centraal: wat vinden we dan fijn?

G.: eerder is gesproken over ouders met een laag IQ. De kraamverzorgster belt of G. op de 8^e dag op intake kan komen. Blijkt tijdens dat gesprek dat het kindje de eerste week al een gezinsvoogd heeft gehad die er nu af is. De gespecialiseerde zorginstelling is ook betrokken met een ouder-kind project. Vraag van G. aan de moeder is of ze contact op mag nemen met de zorginstelling om af te stemmen. Dat wil de moeder niet hebben. Bij het noemen van de zorginstelling kwam er al weerstand. Moeder vindt dat ze prima in staat is om het kind op te voeden. G. kan niks doen omdat ze met niemand contact kan opnemen. Kind is al 10 maanden, de zorginstelling is niet meer betrokken. De gezinsvoogd heeft nooit contact gezocht met het consultatiebureau. Nu gaat het nog goed omdat het een baby is. Maar wat als het naar de peuterspeelzaal gaat, dan zijn we weer te laat.

B.: het kind heeft dan in de eerste fase van zijn ontwikkeling niet de goede dingen meegekregen waardoor ze een permanente achterstand hebben opgelopen.

Hechtingsstoornis is een zorg in de stad. Deskundigheid is in Tilburg ontoereikend.

Als ze bij ons op school uit de bocht vliegen heeft het 9 van de 10 keer te maken met hechtingsstoornis. Er zijn heel weinig professionals in de stad die hier kaas van hebben gegeten. Dat mag je ook niet verwachten van leerkrachten, peuterleidsters en IB-ers. Er zijn grenzen, we zijn geen psychologen. Daar moeten we wel voor waken. We kunnen niet alles overnemen.

M.: ze experimenteren in een wijk met een preventieteam daar zitten een aantal zorgverleners bij van 1^e en 2^e lijns zorg die contact heeft met de wijk. Specialisme is dichtbij en kan indien nodig meteen optreden. Dit is weer dat stukje vertrouwen dat je dan met de mensen hebt opgebouwd. Voor een bewoner is het fijn als er iemand van de nulde lijn hun hand vastpakt.

M.: kind die niet zelfstandig naar school kan fietsen en die net niet ver genoeg woont om voor schoolvervoer in aanmerking te komen. Bijvoorbeeld als kind epilepsie heeft en moeder kind thuishoudt omdat het kind steeds van zijn fiets valt. Moeder spreekt geen Nederlands en krijgt de arbeidsinspectie over de vloer. Heel veel problemen terwijl dit opgelost had kunnen zijn met schoolvervoer.

C.: Bij schoolvervoer is het systeem leidend en wordt niet naar het kind, ouders of school geluisterd. Er is geen vrijheid van schoolkeuze omdat de gemeente bepaalt dat je alleen in aanmerking komt voor vervoer als je naar die betreffende school gaat.

O. geeft aan dat de gemeente hier iets mee moet. O. geeft aan dat een afdeling dit bepaalt die vanuit wetgeving gestuurd werkt. O. geeft aan dat medewerkers in de Toegang, die vaak ook betrokken zijn in dit soort casussen, de beschikking hebben over maatwerkbudget. Hier kan je dus een beroep op doen indien nodig voor het kind.

J. geeft aan dat in de praktijk deze medewerkers dit maatwerkbudget niet vaak toepassen omdat ze dat heel spannend vinden omdat het afwijkt van de normale regels. Ze kunnen nee zeggen maar ze mogen ook ja zeggen.

C. zegt dat een ouder dit niet weet. De toegangsmedewerker weet dat wel. Je kan niet naar iets vragen waarvan je het bestaan niet weet.

O. geeft aan dat het niet duidelijk is wat je van elkaar kan verwachten, daar begint wel alles mee.

J.: Je bent bij de toegangswerker afhankelijk wie je voor je hebt. Wie kleurt binnen en wie kleurt buiten de lijntjes.

S.: Je kan ook opschalen naar de coördinator van de toegangsmedewerker. Maar dit mogen alleen de professionals.

J.: als iedereen buiten de lijntjes gaat kleuren dan krijgt de gemeente een financieel probleem.

B. gaat eerder weg en geeft aan dat hij blij is dat er concrete zaken worden opgepakt, bijvoorbeeld aanmelden bij de peuterspeelzaal en schoolvervoer.

Afsluiting

Wat kunnen we morgen al oppakken?

- T. gaat de formulierenbrigade uitzoeken.
- O. geeft aan dat de kinderopvang instanties kunnen faciliteren.
- Z. zal contact opnemen met de locatiedirecteur in Noord.

A.: Heeft dit gesprek wat gebracht, was het waardevol?

Iedereen knikt.

C. vindt een positieve ontwikkeling dat mensen in de stad zich gezamenlijk verantwoordelijk voelen om dit soort zaken te verbeteren. Netwerken op dit thema is heel waardevol. Gezicht bij een naam is belangrijk om lijntjes te kunnen leggen.

Z. geeft aan dat ze het liefst had gehad dat de locatiedirecteur van de kinderopvang hier ook bij had aangesloten. Dit gaat ze ook terugkoppelen.

Verlag 6 verdiepingssessie 'Een goede start' in het kader van de Agenda Sociaal 013

De ontmoeting vindt plaats op **woensdag 31 januari** van 09.00 tot 10.30 uur in Tilburg. Voor de ontmoeting zijn diverse professionals uitgenodigd, vanuit het onderwijs (basisonderwijs), maatschappelijk werk, peuterspeelzaal, toegang, GGD en de gemeente. In totaal zijn er 14 deelnemers en een gespreksleider aanwezig.

Agenda van de ontmoeting

- Opening 'Waarom zitten we hier?'
- Voorstelronde
- Verdiepingssessie
- Afronding

I.v.m. andere afspraken van deelnemers en gebruik van de vergaderruimte duurt dit gesprek niet tot 11.00 uur maar tot 10.30 uur.

Opening 'Waarom zitten we hier?'

Gespreksleider opent de bijeenkomst. Vervolgens licht C. toe wat het innovatielab kinderen inhoudt. Daarna volgt er een voorstelronde.

C.: vanuit het innovatielab hebben we een tijdlijn gemaakt, vanaf de zwangerschap tot 4 jaar en gekeken welke instanties betrokken zijn bij kinderen, bij gezinnen, welke informatiebronnen hebben ze, proberen in beeld te brengen. Veel briefjes hingen in het stuk van zwangerschap tot en met 6 maanden, dan zijn er veel instanties bij gezinnen betrokken met een centrale rol van het consultatiebureau, daarna op de tijdlijn een stukje niks, en dan komt de peuteropvang in beeld, stuk later pas de scholen. Bij S. van de Toegang doorgevraagd. Die gaf aan dat het goed was om T. van de GGD erbij te halen, dus de volgende afspraak is vandaag en nodigen we T. uit en gaan we met zij allen inzoomen op wat doet het consultatiebureau precies, waar halen jullie de informatie vandaan, waar blijft die informatie, om beeld te krijgen hoe en waar we kunnen samenwerken. Toen kwam V. van de gemeente met het verzoek om mensen bij elkaar te trommelen voor stadsgesprekken over het thema 'De Goede Start'. En omdat zij al een clubje hebben, kon het mooi worden samengevoegd, verder nog paar andere mensen aan toegevoegd.

Uitleg M. over de aanpak rondom een Goede Start. We doen deze verdiepingssessies op aantal plekken en scholen. In deze wijk is al via het innovatielab en vanuit het thema armoede gestart met in te zoomen op kinderen ook in de leeftijd van 0-2,5 jaar in samenwerking met het consultatiebureau.

V.: belangrijk om te horen waar jullie in de praktijk tegenaan lopen. Horen graag wat extra nodig is in Tilburg. Uit eerdere gesprekken in de stad hoorden we vaak, ook van ouders: 'een goeie start' voor kinderen. Want als je al achter loopt als je met 4 jaar naar school gaat (bijvoorbeeld met woordenschat, of persoonlijke ontwikkeling), probeer dat dan nog maar eens in te halen.

M.: Bestaande structuur in de wijk en een agenda: ga daar vooral mee door.

Voorstelronde

M.	Woningbouw/gespreksleider
C.	Directeur basisschool B.
T.	GGD HvB, jeugdverpleegkundige, verbonden aan de Toegang
A.	GGD HvB, preventiemedewerker
F.	Kinderopvang
N.	Directeur basisschool C.
R.	BSO/peuterspeelzaal

L.	Omgevingsmanager gemeente
J.	de Toegang
Y.	Beschermd wonen
H.	de Toegang
K.	Organisatie van maatschappelijk werk
S.	De Toegang
P.	Beleidsmedewerker gemeente
V.	Strateeg gemeente

Verdiepingsessie

C. laat zien hoe ze samenwerken in het innovatielab: tijdlijn vanaf de zwangerschap met gekleurde papiertjes, die het moment aangeven waarop een organisatie instapt. Tot zijn grote verrassing zat bij zwangerschap veel, bij 0 jr. komen eventueel de kinderdagverblijven in beeld en bij 2 de peuteropvang/peuterspeelzaal en na 3 jaar komen de scholen in beeld. Een van de uitkomsten was dat instanties die in de zwangerschapsfase met het gezin bezig zijn, heel goed bij de informatie, in de systemen kunnen; daarentegen de kinderopvang en de scholen niet, kennen systemen niet. In het begin weten we dus relatief veel van de ouders en de kinderen, maar die informatie komt niet door bij de peuterspeelzaal en de school.

Vraagt om voor te lezen welke briefjes op de tijdlijn bij de zwangerschapsfase geplakt zijn: hierbij staan: GGD, jeugd, kwetsbare vrouwen, anti-conceptie, moeder voorzorg, zwangerschapsbegeleiding, GGD 1^e huisbezoeken, beschermd wonen, signaleren risicogezinnen, jongerenwerk, veilig thuis. Jonge moeders, kinderopvang, risico inventarisatie, cyclus, adviserende rol naar ouders.

Wanneer stapt de GGD/het consultatiebureau in?

T.: Ligt eraan. Als er via verloskundige of gynaecoloog of via andere bronnen signalen komen, doen ze prenataal huisbezoek. Kijken wat ouders verder eventueel al nodig hebben. Voorzorg kan ingezet worden: begeleiding die start al onder de 20 weken zwangerschap en loopt door tot de kinderen 2 jaar zijn. Komen dan in de gezinnen, dus alleen als er aanleiding voor is, alleen als ze een signaal krijgen.

M.: jullie informatie kan zinvol zijn op scholen, maar andersom kan ook info van school voor jullie belangrijk zijn.

T.: als we eenmaal binnen een gezin werken, gaan we door tot 21 jaar.

Beschrijft het proces: na de geboorte gaat GGD na 2 weken op huisbezoek. Daarna komen de kinderen met 1, 2, 3, 4, 6, 8, 11 en 15 maanden, met 2, 3-en-half, 5-en-half en 9 jaar met hun ouders op het consultatiebureau. Veel informatie, helaas beroepsgeheim, dus veel informatie die we niet kunnen delen. Soms handig als peuterspeelzalen en scholen een voorgeschiedenis weten.

Zijn er situaties die zo cruciaal zijn dat de informatie toch wel gedeeld wordt?

Gebeurt wel eens, maar niet vaak. Als er in een gezin veel aan de hand is waar een kind bij in gevaar is, wat scholen in de gaten moeten houden, bijvoorbeeld eventuele kindermishandeling, dan geef ik signalen door.

M.: er zitten hier aan tafel niet veel 'vindes', nulde-lijns mensen, die signalen opvangen, mensen die veel in gezinnen komen en signaleren, zoals bijvoorbeeld buurtbeheerders. Hoe krijgen jullie signalen door? Via de organisatie van maatschappelijk werk bijvoorbeeld? Vanuit de wijkagent?

T., via instituut voor maatschappelijk werk, huisartsen,

C.: Stel dat jullie bij een gezin komen waar jullie je zorgen over maken, welke bronnen kunnen jullie dan aanboren om er meer informatie over te krijgen? Alleen de ouders?

T.: Sowieso de ouders, als het heel vroeg is dan ook de verloskundige, de kraamverzorging, en we hebben ook overleg met de huisarts. Er is geen gezamenlijke database. De Toegang maakt daar nu wel werk van. Lopen er tegenaan dat informatie op verschillende plekken ligt, krijgen van scholen bijvoorbeeld niet alle informatie door.

Y. (later aangesloten): In het nieuwe systeem mogen wij pas gaan rapporteren met toestemming van de ouders en pas als wij daadwerkelijk een probleem zien. Dus als ik ergens kom en ik heb daar zorgen over, dan mag ik dat er niet inzetten, dan mag je niemand benaderen. Vermoedelijk omwille van privacy. Vanuit het presente werken van de wijkwerkers kom je veel makkelijker ergens binnen en krijg je veel makkelijker informatie.

T.: bij de reguliere huisbezoeken zien we het meest. Eigenlijk mogen ze van GGD niet meer bij het 2e en 3e kind op huisbezoek, is bezuiniging van de GGD/gemeente, maar ze doet het toch.

Contactmomenten met GGD: 15 maanden, vroeger ook 1,5 jaar, dat was erg fijn in verband met toeleiding peuterspeelzaal. Nu niet meer want is eraf gehaald vanwege bezuiniging, hebben dus minder contactmomenten. Nu komt het kind met 2 jaar bij de jeugdarts die m.n. naar medische achtergrond kijkt, is niet gespist op peuterspeelzaal. Zij kijkt nu naar toeleiding peuterspeelzaal in 15 maanden consult, maar op die leeftijd is eigenlijk nog te vroeg. Ook de contactmomenten van vroeger 3 jr en 3 jr +9 mnd, zijn teruggebracht naar alleen 3,5 jr.

N.: wat wij als gap zagen, blijkt ook zo te zijn

C.: als jullie een situatie zien die zorgelijk is en het advies geven om het kind naar de kinderopvang te doen, maar de ouders volgend dat advies niet op, dan plopt zo'n kind pas weer met 4 op.

T.: ligt eraan via wie. Als we bij 15 maanden denken dat kind sowieso VVE nodig hebben, dan zeggen we dat en kunnen we een extra contactmoment inlassen. Maar is altijd o.b.v. vrijwilligheid ouders. Kunnen het niet afdwingen.

V.: Heb je technieken om de ouders dan te motiveren/stimuleren?

T.: vertrouwensrelatie die we hebben is belangrijk, en geven goede uitleg en informatie, bellen de ouders en komen erop terug

C.: zijn er andere instanties met wie jullie samenwerken in dat stuk tussen 0-2,5 jaar? Een gezinscoach, speelcoach o.i.d.?

T.: ja meestal met wat er is in de wijk, maar dat wisselt heel sterk

Vroeger was er de voorleesexpress van de organisatie van maatschappelijk werk, maar is er niet meer. En ook de bibliotheek was heel actief, maar dat is allemaal wegbezuinigd.

N.: Peutergym en peutervoorlezen hebben we vorig jaar nog gehad...

C.: maar dat is vanaf 2,5 jaar.

M.: ik hoor 2 dingen: aan de ene kant hebben we over deze fase heel veel informatie, maar die lijkt een beetje weg te slijpen en moeten we bij 2,5 en 4 jaar opnieuw kennis opbouwen, of eerder? En 2: er zit een groot gat tussen 1 en 2,5 jaar, waarin er helemaal geen contactmomenten zijn

L.: plus de informatiestromen komen niet samen. Als de systemen gekoppeld zouden zijn, zou er veel gewonnen kunnen worden.

T.: bij de kinderopvang B. komen we regelmatig bij de groepen. Wil dat bij kinderopvang C. ook doen als er vragen zijn.

M.: Hoeveel kinderen per jaar hebben we het hier over?

T.: ca. 100 geboren in gebied GGD: Gesworen Hoek en Huibeven.

Waar lopen jullie tegenaan als je het anders wil?

T.: we lopen de laatste jaren ook tegen andere dingen aan: er komen meer Poolse gezinnen die geen Engels spreken. Lastig om steeds tolken op contactmomenten te laten invliegen. Zouden hen graag info willen geven waar ze Nederlands kunnen leren.

H.: als ik het voor mezelf bekijk als wijkwerker, nu 10 jaar werkervaring, begonnen op een integraal kindcentrum, jarenlang als gezinswerker in gezinnen gewerkt, maar in de drie maanden dat ze bij de

corporatie werkte het vaakst verloren kinderen gezien die nergens in beeld waren. En op heel veel deuren geklopt, die dan maar moeizaam opengaan, want 'wie ben jij dan, waarom kom je dan, je gaat daar toch lampen ophangen?...hoezo weet jij iets van dat kind...maar ik mag jou niks vertellen..'

N.: antwoordt op de vraag wat ik zou willen: dat bij het consult op het consultatiebureau automatisch ook peuterspeelzaal erbij zit, en school ook eerder dan 3 jaar en 10 maanden aansluit. Zodat mensen indruk heb dat consultatiebureau meer is dan alleen een prik halen, dat het vanzelfsprekend is dat er dan uitleg gegeven wordt over de peuterspeelzaal en later de mensen van school, die daar uitleg over geven... als we die stappen hebben, dan kunnen we dit gat gaan vullen, uitnodigend, mensen aanbieden om informatie te krijgen.

R.: Zou fijn zijn als die ontmoetingen gewoon worden, want bij een kindcentrum kon ik een kindje van 4 niet overdragen aan een school want die samenwerking liep..

N.: het moet heel uitnodigend zijn voor de ouders, ze komen voor het spuitje, maar meteen een kwartiertje er achteraan plannen met een pedagogisch medewerker van de peuterspeelzaal. Ouders mogen dan nee zeggen, maar ik denk dat mensen met wat minder basiskennis dan vrij snel geneigd zullen zijn hierop in te gaan.

M.: Een soort 'warm' punt waar kinderen in de breedste zin van het woord welkom zijn, en alles in de breedte wordt meegenomen, waar ouders worden meegenomen, zoiets is er niet?

C.: merkt op basisschool B. bij ouders van allochtone afkomst veel vooroordelen, zonder dat ze een stap binnen hebben gezet. Bijv. over niet halal, andere opvoedstijlen. Een natuurlijk ontmoetingsmoment zullen we op slimme manier moeten creëren.

M.: Hoe zou dat er uit zien? En waar?

C.: waar in de ketens zit een gat? Hoe kunnen we dingen fysiek op logische plekken organiseren waardoor er ineens een ontmoetingsmoment ontstaat.

N.: laat mensen spuitje halen hier en...

T.: prima, maar we weten niet wanneer het kind jonger is dan ...naar welke school het überhaupt zal gaan. Het moeilijke is: waar doe je zo iets.

A.: wij werken ook gekoppeld aan de Toegang, bijv. een aantal voorlichters 'Taal en Cultuur' en we hebben ook 2 Turkse voorlichters, die de overbrugging maken naar de andere cultuur. Ook situatie omtrent Poolse gezinnen is ons bekend, daar moeten we iets mee, weliswaar een enigszins vergelijkbare cultuur met Nederland. Is het wenselijk om daar voorlichters in eigen taal in te zetten..

C.: we zien een ambivalente houding van Poolse ouders over integratie. De meesten komen om een paar jaar te cashen en dan terug te gaan. Bij sommigen verandert dat plan gaandeweg de jaren... Ga je dan moeite nemen om Nederlandse taal aan te leren?

K.: wij zien veel Poolse ouders die willen dat hun kind Nederlands leert, maar zichzelf niet.

T.: ze werken allemaal fulltime, kinderen gaan vaak wel naar Nederlandse gastouder, maar er zijn ook veel kinderen die alleen maar Pools spreken natuurlijk.

H.: zou het dan ook een plek kunnen zijn waar ook de mensen van de corporatie af en toe binnenwandelen? Maar ook de mensen van het sporten, of die iets organiseren van jongerenwerk, een plek waar het logisch is voor mensen om samen te komen.

M.: Hoe is het spreekuur georganiseerd, alle bezoeken door elkaar heen?

T., Ja, alles gaat door elkaar van 0-9.

C.: Als je weet wanneer de leeftijdsgroep van 0-2 binnen is, zou je het kunnen organiseren.

M.: We proberen dingen te organiseren die tot nu toe niet gelukt zijn. Bestaande systemen ombuigen tot iets waar het samenkomt? Of organiseren plek van ontmoeting? Misschien meerdere oplossingen?

P.: met 2 en 3,5 jaar is er een vast contactmoment dat het kind in beeld is. Als je bij 2 ziet dat het niet goed gaat, dan ruimte voor extra contactmomenten?

T.: ja, als daar aanleiding toe is, dan zijn er meer contactmomenten. Wij zijn de Toegang, hebben 1x per week en straks 3x per week overleg over casussen met de andere instanties in de Toegang.

Ouders komen naar de Toegang als ze een vraag hebben.

Y.: Als ouders niet per se een vraag hebben, maar jullie hebben zorgen, dan kunnen jullie opschalen.

N.B. S. voegt zich bij de groep om 09.40 uur

T.: we blijven met mensen in contact.

V.: zorgvragen, taal en sociaal-emotioneel.. op zeker moment meerdere gezinnen die taalvragen hebben. Zou thema-ontmoetingen organiseren op bepaalde locaties een idee kunnen zijn?

A.: het is altijd mogelijk om op thema's te organiseren. Er is ook een heel opvoedingsondersteuningsprogramma. Elke ouder heeft opvoedingsvragen, wij bieden opvoedingscursussen, de peuter-in-zicht cursus, de pubercursus, die loopt heel goed, (veelal hoogopgeleide ouders, die heel bewust met allerlei zaken bezig zijn) maar we gaan die cursus meer in wijken aanbieden. Er is wel belangstelling, maar het heeft toch een drempel. Het is een instapcursus, je hoeft geen ernstige problemen te hebben.

V.: wat is de drempel?

A.: dat de indruk gewekt wordt dat je niet kunt opvoeden, dat je een cursus nodig hebt om met je puber te praten.

Je praat niet op het schoolplein over dat je moeite hebt met opvoeding van je kinderen..

T.: we hebben ook groepsbureaus gehad waarbij we ouders uitnodigden met kinderen van 2,5 jaar. Dat liep steeds slechter. Hetzelfde met thema's over bepaalde onderwerpen. Ouders hebben het druk, zijn aan het werk, etc. Je krijgt dan vaak ouders die het niet nodig hebben.

A.: niet altijd, in Noord wordt veel opvoedingsondersteuning aangeboden, daar loopt het wel. Veel vrouwen die overdag veel thuis zijn. Dus daarmee beperkt bereik. Het gaat om stimuleren van opvoedvaardigheden.

M.: ik kom terug bij jou H., jij zag in die 3 maanden bij de corporatie meer kinderen waar je zorgen over had.

H.: Ik zit wel eens in een buurtcentrum koffie te drinken. Hoor veel verhalen. Er worden veel vragen gesteld van ouders naar ouders. Er zit een enorm groot gat tussen ouders en professionals. Is er een plek te creëren, waar het logisch voelt om samen te komen, om in gesprek te gaan, wat voor professional je dan ook bent?

K.: Voorheen was bij het Vrouw-kind centrum, een groep van buitenlandse en Nederlandse vrouwen die samen kookten, en elkaar onderling veel hielpen. Is opgehouden.

Er zijn veel laagdrempelige plekken, de ouderkamer is er ook een van.

V.: Krijg je daar zicht op die gezinnen? Komen daar de ouders die je in beeld wil hebben?

K.: veel Poolse ouders die veel werken. Voor hen is zij ook nog een te hoge drempel.

N.: van 300 mensen slechts 1 ouder.

K.: De bedoeling is om ouders mee te nemen. Ze krijgt de ouders niet mee naar andere school. Ouders hebben het gevoel dat ze op een andere school niets te zoeken hebben.

J.: De school heeft op dinsdag naaigroep, voor een deel zelfde mensen als de ouderkamer, deels anderen. Zij sluit er even aan, mee thee drinken, gaat erbij zitten. Daardoor inmiddels met iedereen wel contact gehad. Erbij zitten, bekend zijn en als moment er is dan komen ze. Of iemand anders van de groep verwijst naar haar.

N.: het is geen oplossing om het in een van de scholen te organiseren, dan mis je de andere school

M.: is er een plek in de wijk waar iedereen komt, of moet zo'n plek nog ontwikkeld worden?

Een plek waar je met professionals bij elkaar komt, maar ook waar ouders met (aankomende) kinderen elkaar automatisch ontmoeten. Leegstaande ruimte in winkelcentrum?

N.: Integrale kindcentra in de stad zijn niet echt succesvolle plekken.

H.: Ongeacht waar of hoe je het organiseert, krijg je groep binnen of niet.

A.: als je vanuit nulde-lijn denkt, maakt het niet uit, dan is het fijn als je alle ouders binnen kunt krijgen, niet vanuit bepaald beeld/probleem.

K.: Niet vanuit de zorg binnenkomen, maar veel laagdrempeliger

H.: hoort van een groep ouders die elkaar elke dag ontmoet, weer of geen weer, op een bankje, en ze hóéven het nergens over te hebben, maar ze kúnnen het ergens over hebben

Mensen die een bepaalde vraag hebben komen toch wel binnen, maar het gaat net om de mensen die zelf geen vraag hebben, maar die je wel wilt spreken, hoe krijg je die de deur uit.

M.: op moment dat jij (H.) een rol zou kunnen hebben, bijvoorbeeld vanuit de corporatie, dat je achter je voordeur komt, dat je een gesprek aan zou kunnen gaan op een heel vriendelijke manier, mensen zou kunnen verleiden.

H.: waar dat ontstaat zien we mensen in beweging komen, in beginsel veel ouderen. We moeten echt iets uitnodigends hebben

M.: Wat is daarvoor nodig?

R.: Dieren, goede koffie, gezelligheid

N.: Het Innovatielab kinderen richt zich op ouders met kinderen. Dit is ook een bijeenkomst om het jonge kind in beeld te krijgen, terug dus naar de kern! Ouders met kinderen.

P.: Er moet een plek gecreëerd worden waar ouders bijeen komen en niet zozeer waar ouderen gezellig koffie komen drinken.

C.: Niet makkelijk om zo'n plekken te creëren, maar ze zijn er al. Zoals: 1 keer per week staat J. bij mij aan de voordeur te posten. Want ze weet: daar komt een zwik ouders voorbij, die komen echt niet naar een buurtpunt, dus ik kan beter daar gaan staan.

M.: Hoeveel J.'s hebben we nodig?

N.: ik wil er ook wel een!

T.: GGD ziet al die gezinnen, en bij veel gezinnen gaat het gewoon goed.

V.: J., jij bent veel present zit samen met T. in toegangsteam, hoeveel contact hebben jullie met elkaar?

T.: toen we samen in hetzelfde deelteam zaten, was het makkelijker. Nu is er een team voor de hele wijk.

J.: wordt schoolmaatschappelijk werker op basisschool B., ze zit 2 jaar op basisschool B. voor de ouders, vanuit buurtpunt. In januari op basisschool B. begonnen, toen basisschool D., en half jaar daarna zijn we met Buurtpunt begonnen. Soms neem ik mensen vanuit school mee naar het Buurtpunt, vanwege de meerwaarde

C.: een ontmoetingspunt van professionals dat tot nu toe niet genoemd is zijn de zorgteams van de scholen, waar de intern begeleider die goed weet met welke kinderen/gezinnen er iets speelt, contact heeft met met T., en met schoolmaatschappelijk werk en daardoor met Toegang. We hebben ook een lijntje met F./kinderopvang gelegd. Handig dat er één zorgteam is in plaats van twee.

T.: ik ben de enige die er nog vast inzit, de IB-er is al een tijdje uitgevallen en het schoolmaatschappelijk werk switcht heel vaak...

J.: binnen de Toegang kunnen we iets makkelijker informatie delen. Bijv. over mevrouw die zwanger was, asielzoekster, net een kind verloren door Boko Haram in Nigeria, vrouw heeft veel meegemaakt, ze zag deze mevrouw vooral voor praktische zaken, daarom informatie doorgespeeld en dat is goed opgepakt.

N.: we hebben contact met de Toegang, hebben nu vervangend IB-er, al na 2 weken binnengehaald.

Y.: Je weet niet van elkaar wie er al in een casus zit, of er al hulp opgezet wordt? Korte lijntjes zijn nodig, je maakt je zorgen, god weet wat/wie erin zit.

P.: zou je willen dat iedereen bij jouw informatie kan?

Y.: We hadden Zorg-voor-Jeugd, een klant die bij beschermd wonen komt wordt geregistreerd in Zorg-voor-Jeugd. Is er nu niet meer. Er komt iets anders.

S.: Volgens mij was het uitgangspunt van het Innovatielab anders, want dit gaat heel erg over professionals. Maar de Goede Start was bedoeld om vroegtijdig signalen op te pakken en uiteindelijk was de GGD een belangrijke partner in de Toegang, omdat daar alle kinderen komen. Kijken of de kinderen die Goede Start kunnen maken, met een brede blik op al die domeinen, of bestaande structuren voldoende worden benut. In veel gevallen gebeurt het goed. Misschien in bestaande structuren nog winst te halen. Bijvoorbeeld in Schijndel nieuwe consultatiebureau wordt breder opgezet, van gezondheid naar opvoeding.

T.: die gaan meer de digitale wereld gebruiken..

Y.: belangrijk dat consultatiebureau samen moet gaan met de peuterspeelzaal, onder één dak zowel prik als gesprek.

C.: uiteindelijk was het thema ook 'armoede', dat kinderen een Goede Start kunnen maken, is belangrijk dat de inkomenssituatie stabiel is.

T.: inloopsprekuren op peuterspeelzaal. Ik verwachtte al, die ouders die komen daar niet, want die kunnen bij ons net zo makkelijk binnenlopen. Dus daar zat ik een uur ander werk te doen.

V.: en andersom, als er iemand van de peuteropvang bij het consultatiebureau zou aansluiten?

T.: dat ligt eraan, waar ze aansluiten, want bij het consult worden heel andere, privacygevoelige dingen ook besproken. Dan zou er bekendheid moeten zijn voor wat en wanneer ze er zitten.

V.: is het interessant om die verbinding te maken?

R.: als dat een oplossing zou zijn, kunnen we daarover zeker nadenken.

N.: zouden ouders eraan kunnen wennen dat het behalve gezondheid, inenting, gesprek met de arts, voortaan uitgebreid wordt met een gesprek met de pedagogisch medewerker. Geen stalletje in de wachtkamer met flyers, want daar loopt iedereen aan voorbij, maar dat het een normaal onderdeel is van de cyclus.

T.: daar kunnen ouders zeker aanwennen

Y.: daar spelen wij ook een rol in, dat het normaal wordt, dat het erbij hoort, dat je daarin motiveert. Want inderdaad, aan foldertjes lopen mensen voorbij.

T.: belangrijk dat je mensen bereikt die je binnen wilt krijgen bij peuterspeelzaal en kinderopvang.

N. zelf ervaart in zijn persoonlijke situatie (heeft 1 kind en echtgenote is zwanger van 2^e kind) en zijn ervaring met consultatiebureau dat je het zou kunnen organiseren. Het is echt niet gek. Je loopt nu toch al van de een naar de ander, eerst urine inleveren, dan gesprekje met die etc. Het onderdeel maken van het hele traject.

H.: Bij de 'Canadian preschool' in Italië wordt het normaal gevonden. Daar ga je vanaf 2 naar school. Daar is een Schoolcafé, waar niet alleen alle professionals 's middags lunchen, maar waar de ouders nog even een 'coffee-to-go' nemen, en daar is de ingang van de dokter, en daar is de ingang waar mijn kind alvast kan gaan spelen, en daar zit de pedagogisch medewerker... Daar zit alles bij elkaar, ouders spreken elkaar. (En betere koffie!) Daar dus ook geen wachtkamer.

M.: Gezondheidscentrum nieuwe stijl wil zich in die richting ontwikkelen, waar ook die ontmoeting kan plaatsvinden.

L.: ook rol van bewoners in ontmoeting meenemen, die zijn onderling meer bedreigend voor elkaar dan professionals.

H.: ja, in die setting is het normaal dat ouders met elkaar in gesprek gaan, elkaar op mogelijkheden wijzen en tips geven en elkaar wijzen op de aanwezige professionals

S.: ik heb vooruitlopend daarop wel een verzoek gedaan bij de bazen van de Toegang, om ook de Toegang in het nieuwe gezondheidscentrum te positioneren.

M.: allemaal eigen baasjes ?

L.: daar wordt gesprek over georganiseerd.

S.: het grootste aandeel jeugdhulp verloopt toch via de medische lijn, via de huisartsen, dus die verbinding is erg belangrijk.

C.: in het medische stuk mis je niks, daar is de GGD van oudsher natuurlijk sterk in. Maar het stukje sociaal, en welzijn/ financiën daar schuurt het. Consultatiebureau is vooral medisch, maar ook over opvoeding, zou het nog verder willen verbreden. En dan is het de vraag of dat daar moet, of in het kamertje aan de overkant.

M.: Punt van uitwerking. Iets gaan bouwen waar het in principe plaats gaat vinden? Wachten tot gebouw er staat of nu iets creëren?

R.: voor peutergroep organiseert men intakegesprekken, zouden die bij het consultatiebureau kunnen houden, en zouden daarnaast nog de rondleiding kunnen doen.

N.: over nadenken met dat nieuwe centrum aan de overkant van het fietspad, welke rol wij daar dan in spelen. Wij zitten natuurlijk hier en als de conclusie is dat mensen niet van hier daarheen gaan en andersom. De kracht is dat ouders keuze kunnen maken tussen verschillende scholen. Daarom ook aan deze kant van het fietspad iets organiseren.

S.: De verbinding nu al uitproberen. Pedagogische ... , peuterspeelzalen, ja, daar zijn we al over in gesprek.

C.: En dat hele traject met al die bezoeken, is dat in beton gegoten? Moet dat zo blijven?

T.: onze bezoeken zijn vaak aan iets gekoppeld, volgens landelijke richtlijnen zijn er vaste momenten.

S.: de gemeente is begonnen met de invoering van de Harmonisatiewet en zegt dat het heel belangrijk is dat alle kinderen bij de peuteropvang komen, maar als de gemeente het aan de andere kant eigenlijk onhandig maakt om nou net de VVE-gezinnen te pakken te krijgen, ja dan....

T.: bij 15 maanden doe ik het ook al.

P.: Het is nog steeds een zoektocht. Ik weet dat er nu ook met de GGD over gesproken wordt. Als je bij 2 jaar VVE-indicatie afgeeft, zodat de kinderen gesubsidieerd doorgeleid worden naar peuterspeelzaal, hoe zorg je dan ook echt voor dat dat gezin ook daadwerkelijk op peuterspeelzaal terecht komt?

T.: dat gebeurt wel, als ze VVE aanvragen. Ouders schrijven zich in voor de reguliere opvang, daar komt dan 1 dagdeel bij voor het VVE-gedeelte, dat gaat allemaal via de GGD, de peuterspeelzaal krijgt de indicatie doorgestuurd...

V.: gebeurt het vaak dat kinderen niet komen in geval van VVE-indicatie?

R.: ik ben van de BSO, dat zou ik na moeten vragen.

F.: laatst bij zo'n indicatie kreeg ik wel een naam door, maar geen telefoonnummer...

T.: pas nieuwe lijst, met wel die gegevens.

A.: weet niet of jullie op de hoogte zijn: alle huisartsen in de wijk zijn bezig met zorgvisie, samen met alle zorgverstrekkers, logopedie, fysiotherapie. En die zijn ook bezig met een kindvisie. Daar was afgelopen maandagavond een bijeenkomst bij de hogeschool over.

T.: 1 keer per maand heeft ze overleg met huisartsen, zit ook psycholoog bij en bijvoorbeeld ook jeugdzorg.

A.: dat geldt ook voor kinderen die verloren gaan, die bij logopedie ineens niet meer op komen dagen....dat er dan een terugkoppeling komt ...als die kinderen goede start hebben, dat heeft natuurlijk ook met gezondheid en dat soort dingen te maken...en die psychologen zitten erbij, dan is het misschien handig om daar een link te leggen.

N.B. Y. neemt afscheid, 10.10 uur

Afronding

M.: Wat zouden jullie nog nodig hebben van de gemeente om dit voor elkaar te krijgen? Handen voeten geven aan 'de Goede Start'; de gemeente gaat het mogelijk ook financieel faciliteren.

V.: natuurlijk faciliteren en ondersteunen, maar zien het breder, ook andere partners hebben een rol. Wat is er nodig om werk ivoor de kinderen en ouders beter te doen? Als gemeente bekijken we hoe dat kunnen faciliteren.

S.: maakt vergelijking de schulden aanpak, iemand die veertigduizend euro schuld heeft, is ooit begonnen met 500 euro schuld. Daarom preventief insteken en de aanpak verschuiven naar de voorkant, zodat je signalen goed kunt oppikken, We vinden het heel normaal dat er een schoolmaatschappelijk werker in de basisschool aanwezig is, maar in de voorschoolse situatie moeten de pedagogische medewerkers al die signalen maar zelf oppikken. Dat gebeurt in heel veel situaties best goed, maar meestal als signalen heel sterk zijn en er sprake is van onveiligheid, dan willen we graag daarvóór zitten. En de mensen daarin ondersteunen.

V.: Wat is hiervoor nodig?

S.: Willen basisscholen schoolmaatschappelijk werk delen, kunnen we die vast bij de peuterspeelzaal zetten? Verder idee om samen met consultatiebureau ontmoeting organiseren. Daar is toch de belangrijkste vindplaats. Maar ook meer ondersteuning van de mensen in speelzalen en kinderopvang, om daar de eerste signalen goed te duiden en lichte interventies en opvoedingsondersteuning toe te kunnen passen. Nu zie je in de wijk dat er gigantisch veel jeugd-GGZ-hulp wordt ingezet, dat zou eerder, lichter en goedkoper kunnen.

T.: De leidsters op peuterspeelzalen zien heel veel. Daar zijn de kinderen een aantal dagdelen.

F.: wij mogen ouders alleen doorverwijzen, we kunnen ze niet zelf helpen. Maar weet natuurlijk niet of ouders dan ook gaan. Weet waar ze bij basisschool B. goed terecht kan bij vragen.

C.: ik weet dat het politiek niet haalbaar is.. Harmonisatiewet net gestart, dus dat moeten we even aankijken. Maar vorige keer is al het signaal afgegeven dat voor armoedegezinnen de kinderopvang duurder is geworden dan voorheen de peuterspeelzaal. Dat zou je kunnen ondervangen door stichting Leergeld niet vanaf 4 jaar te laten werken, maar vanaf 2,5 te mogen gebruiken. Zeker als je aan integraal kindcentrum denkt, moet je dat niet vanaf 4, maar vanaf 2,5 doen. Een ander issue is dat sommige kinderen niet Nederlandstalig worden opgevoed. Hoe kan het toch zijn dat ouders dat zelf mogen kiezen? Dat mag je van hem niet kiezen want je zet je kind op zo'n ongelooflijke achterstand.

Vanuit preventie gezien is dit inderdaad bizar, vindt ook S..

Dus een traject opstarten van bewustwording.

V.: er is al veel aanbod of is er veel aanbod wegbezuinigd?

C.: de voorleesexpress is wegbezuinigd

T.: ja, maar ouders moeten het ook nog doen. We kunnen het project boek en pret niet doen als ouders geen Nederlands spreken.

V.: J., je bent heel present in de wijk, je kent veel gezinnen, wat zou jij wensen?

J.: Wat C. signaleerde, die peuterspeelzaalvergoeding is inderdaad een punt. Waar we veel tegen aanlopen is dat de aanvraag bij stichting Leergeld lastig te doen is, omdat het allemaal digitaal is, bewijsstukken moeten geüpload worden, er zijn nu wel gesprekken over verbetering, maar het blijft lastig.

L.: je moet onderhand HBO geschoold zijn om een aanvraag te kunnen doen. Zo bureaucratisch en ingewikkeld. Soms is er geen beschikking over een computer. Daarin lopen mensen vast.

J.: weten dat verbetertrajecten in gang zijn gezet, maar het duurt nog te lang voordat verbeteringen erdoor zijn.

K.: zij hoort verhalen dat het niet eerlijk aan toe gaat bij Leergeld (voorkeursbehandelingen). Ouders die erover klagen, daar is gedoe over.

S.: het heeft te maken met de situatie van mensen die anders worden beoordeeld.

J.: het ligt eraan of het er is of niet. Hebben ze laptops, dan kunnen ze die uitdelen, hebben ze ze niet, dan niet. Zo werkt het op dit moment. Uitleg erover geven is belangrijk. Maar onderling wordt er inderdaad zo gesproken.

M.: Is er ook Formulierenhulp en kan die hier ingezet worden?

Die is er ja. K. is vorig jaar langs de deuren geweest om mensen erop te wijzen welke regelingen er zijn waar ze recht op hebben.

J.: mensen zijn er niet van op de hoogte of krijgen de hulp zelf niet geregeld.

K. vraagt of op de website van stichting Leergeld de tekst ook gesproken beschikbaar is, want het geschreven woord is voor laaggeletterden een barrière. Laaggeletterdheid is echt een ding. Als ze het voorleest, begrijpen de mensen het wel.

V.: dat is een goede tip!

H.: Misschien nog een losstaande vraag hierbij, maar vanwege de problemen met formulieren invullen: is de voedselbank hierbij aangesloten? Als er ergens een kind geboren wordt dan verandert ook de voedselbehoefte. En je moet zo ongeveer je hele hebben en houden opsturen voordat je iets krijgt bij de Voedselbank. Dan liggen alle gegevens open en bloot.

S.: ja die is gekoppeld aan de meedoen-regeling

V.: er is een verbonden aan maatschappelijk werker de Voedselbank.

M.: hoort aantal dingen: gesproken website, plek voor meer ontmoetingen. En nu? Heb je nu voldoende om er als werkgroep kinderen verder mee aan de slag te gaan?

S.: ja, we gaan het meer concreet maken.

V.: Als de gemeente erin kan faciliteren en ondersteunen, niet alleen voor het gebouw, maar ook voor de mogelijkheid die je hebt in uren, horen we dat graag, betrek ons erbij.

K.: In de wijk loopt nog een project (-12) bij een andere basisschool. Ze zit daar 10 uur in de week. Ook daar verbeterpunten ophalen.

M.: dat faciliteren mag verder gaan dan je denkt, daarom is het ook een innovatielab. Juist dan je vraag gewoon stellen, dan gaan we kijken hoe we het kunnen oplossen.

C.: volgende afspraak met ons clubje om het echt concreet te maken.

L.: ook met de huisartsen iets doen? Uit wijktoets blijkt dat percentage jeugdzorggebruik enorm is in de wijk. Wat we zien is dat bijvoorbeeld in een specifiek deel van de wijk vooral uit tweeoudergezinnen jeugdzorg wordt aangevraagd. Niet zozeer via de Toegang, maar eerder via de huisarts.

V.: Is het vooral JGZ-gebruik?

L.: dat gaan we uitzoeken. In een andere deel van de wijk betreft het niet de 2 oudergezinnen, wel in de rest van de wijk. Er lopen pilots met jeugd GGZ bij een aantal huisartsenpraktijken. Dus meer jeugdzorg aan de voorkant organiseren. Ik wil wijk-breed nu alles rondom jeugd in kaart gebracht hebben: schoolverzuimgegevens, gegevens wijktoets, overlast hangjongeren, gegevens jeugdzorggebruikers.

S.: en gegevens taskforce kindermishandeling .

Er wordt nog een brede bijeenkomst over alles rondom jeugd/kind georganiseerd, daarmee combineren. Die bijeenkomst gaat L. organiseren.